هومان
مرکز تخصصی علوم انسانی
مهروماه

ALL IN ONE

کتابنامه | تست | آزمون | پوستر

روان‌شناسی واقعاً جامع کنکور

سیّده ضحی سکاکی
ناظر محتوایی: محمّدجواد حیدر

- کتاب آزمـــود
- حل تصویـری سؤالات
- سوپراپلیکیشن

Ai +

- **بیش از ۱۷۲۰ (۲۴۰+۱۴۸۰) تست** موضوعی، مطابق با آخرین مدل سؤالات کنکور
- **موشکافی خط‌به‌خط کتاب درسی** به سبک کتابنامه، برای تسلط کامل به متن درس‌ها
- هایلایت و خط کشی **کلمات کلیدی** برای مرور سریع صفحهٔ کتاب درسی
- **بررسی تمام مثال‌ها و فعالیت‌های کتاب درسی** و استفاده از مثال‌های خارج از کتاب
- **۳۵ آزمون شامل** ۱۵ آزمون تألیفی استاندارد کاملاً مطابق با سطح و سبک کنکور اخیر در کتاب واقعاً جامع و ۲۰ آزمون در کتاب آزمود

به نام پروردگار مهربان

کتابنامه + تست

"روان‌شناسی" واقعاً جامع کنکور

سیّد ضحی سکاکی

همکاران تألیف:

سیمین زاهدی، مهران افشاری

ناظر محتوایی: محمّدجواد حیدر

حتماً بخوانید!

دوست عزیزم سلام:

با توجه به اینکه هر سال تغییرات هدفمندی در کتاب‌های واقعاً جامع صورت میگیره تا کتاب از نظر محتوایی ارتقا پیدا کنه و پاسخگوی نیازهای مخاطبین باشه، امسال هم در ویرایش جدید کتاب با دستی پر اومدیم تا شما رو با ویژگی‌های جدید که اینجا نوشتیم، سوپرایز کنیم:

تغییرات محتوایی

- به‌روز رسانی و تألیف ۱۸۰ سؤال جدید level up براساس آخرین کنکور
- تکمیل حل تصویری سؤالات جدید و level up
- اضافه شدن سؤالات آخرین کنکورهای برگزارشده در کتاب و سوپراپلیکیشن مهروماه

دفترچه آزمون‌های آزمود

- دفترچهٔ آزمون‌های آزمود مجموعه‌ای از آزمون‌های تجمیعی، مرحله‌ای و برنامه‌محور است که مطابق با بودجه‌بندی آزمون‌های آزمایشی طراحی شده‌اند تا دانش‌آموز پیش از هر آزمون، به آمادگی کامل برسد. این آزمون‌ها با شبیه‌سازی فضای آزمون‌های آزمایشی، به تثبیت یادگیری، سنجش مستمر و مدیریت زمان کمک می‌کنند.
- تمامی آزمون‌های آزمود دارای پاسخ‌نامهٔ تشریحی و حل تصویری منتخب سؤالات هستند تا دانش‌آموز بتواند نقاط ضعف خود را دقیق‌تر بررسی کند. داوطلبان می‌توانند پس از تکمیل پاسخ‌برگ‌های خام، با بارگذاری تصویر پاسخ‌برگ‌ها در سوپراپلیکیشن مهروماه، کارنامه و رتبهٔ خود را دریافت کرده و عملکردشان را به‌صورت دقیق تحلیل کنند.

سوپر اپلیکیشن واقعاً جامع

به‌روزرسانی شد!

- امکان گزارش‌گیری و تحلیل وضعیت پاسخگویی به سؤالات
- امکان پاسخگویی در پاسخ‌برگ‌های الکترونیکی
- ارائهٔ گزارش تست‌های غلط و نزده
- ارائهٔ وضعیت پاسخ‌گویی هر تست در مقایسه با سایر داوطلبان
- امکان ساخت و برگزاری آزمون از تمامی سؤالات کتاب جامع
- گزارش تجمیعی از وضعیت پاسخ‌گویی در هر درس و امکان مقایسهٔ درس‌ها با هم
- امکان ایجاد کلاس برای ارائهٔ تکلیف و ساخت آزمون هماهنگ (ویژهٔ دبیران و مشاوران)
- امکان ارسال تکالیف انجام‌شده توسط دانش‌آموزان برای دبیر و مشاور (ویژهٔ دبیران و مشاوران)
- حل ویدئویی سؤالات تألیفی و کنکورها و فیلم‌ها و پادکست‌های آموزشی و مشاوره

پوستر برگ برنده

- کمک به یک جمع‌بندی عالی از مهم‌ترین و کاربردی‌ترین نکات هر درس در کنکور سراسری
- قابل استفاده در دوران جمع‌بندی و مرورهای لحظه آخری

برای دریافت سوپر اپلیکیشن مهروماه اسکن کنید.

مهروماه

هومان
مرکز تخصصی علوم انسانی

به‌خاطر انسانی‌ها:

سلام!

تقدیم به روح خالهٔ عزیزم،
دکتر مریم خدایی که تلاشگری
بی‌وقفه‌اش الگوی زندگی‌ام بود.

توصیه‌نامه

در این چند سالی که بعد از کنکورم به‌عنوان مشاور تحصیلی مشغول به فعالیت شده‌ام، به این موضوع که کتاب درسی می‌تواند مهم‌ترین منبع باشد، اعتقاد بیشتری پیدا کرده‌ام، اما موضوع مهم دیگر این است که برای کسب موفقیت و درصد بالا علاوه‌بر کتاب درسی، بیان نکات کنکوری آن‌ها نیز بسیار اهمیت دارد؛ در نتیجه این کتاب را که هر دو نکته را دربر گرفته، به شما توصیه می‌کنم.

حلیه فراست؛ رتبه ۹ سال ۹۷

توصیه‌نامه

اکثر دروس اختصاصی علوم انسانی، کتاب‌محور بوده و دانش‌آموز بیش از هر چیز نیازمند تسلط بر کتاب درسی است، اما به‌دلیل ضعف کتب درسی در انتقال مطالب، دانش‌آموزان نیازمند استفاده از درسنامه‌های جانبی هستند. کتابنامه، تلاشی است برای تهیهٔ مفیدترین درسنامهٔ علوم انسانی، درسنامه‌ای که علاوه‌بر اینکه تمام مفاهیم، تمرینات، نکات تستی و قاطی‌شوندهٔ کتب درسی را پوشش می‌دهد، خالی از هر گونه زوائد و مطالب گمراه‌کننده است. کتابنامه نقطهٔ تلاقی کتاب درسی، درسنامه و تست‌های هماهنگ با رویکرد کنکور است.

جواد عبدیایی؛ رتبه ۲ سال ۱۴۰۰

بچه‌ها سلام. از اینکه کتاب مهروماه رو برای موفقیت تو درس روان‌شناسی انتخاب کردین، خیلی خوشحالم و بهتون تبریک میگم. به قول معروف البته با کمی تصرف، مهروماه و مه و خورشید و فلک در کارند تا شما یه درصد عالی به کف آرید و غم نخورید! باید بگم که تک‌تک صفحات این کتاب رو با عشق، لذت، امید، شعف و کلی هیجان مثبت دیگه براتون نوشتم و البته که مقداری اضطراب هم چاشنی همهٔ این‌ها بود، چون ما روان‌شناس‌ها معتقدیم اگه اضطراب وجود نداشته باشه، هیچ پیشرفت و موفقیتی حاصل نمیشه. امیدوارم که شما هم با خوندن این کتاب کمی اضطرابِ نمکین رو چاشنی درس خوندنتون کنین و با انگیزهٔ درونی بالاتر، ارادهٔ قوی‌تر و ادراک کارایی بیشتر، درس روان‌شناسی رو مطالعه کنین.

دستورالعمل استفاده از کتاب:

همون‌طور که می‌دونین ویژگی خاص کتاب مهروماه، حالت کتابنامه‌ای بودنشه، یعنی شما هم‌زمان متن کتاب درسی رو می‌بینین. متن کتاب درسی، خود نسخهٔ اورجینال منبع کنکوره و هیچ چیزی رو نمیشه باهاش عوض کرد! سبک جدید کتاب ما باعث می‌شه شما لحظه‌ای از این منبع اصلی غافل نشید، ولی خب همه می‌دونیم که خیلی جاهای این منبع اصلی نیاز به توضیح داره. به همین خاطر ما ضمن اینکه کتاب درسی رو عیناً جلوی چشم شما گذاشتیم، یه کم هم بهش رنگ و لعاب کنکوری دادیم، یعنی کلیدواژه‌های مهم تو متن کتاب درسی هایلایت شدن. زیر بعضی از مطالبی که باید بیشتر مورد توجه قرار بگیره، خط کشیدیم؛ دور بعضی از کلمات تست‌خیزی که به‌صورت عادی ممکنه بهشون توجه نکنین رو هم دایره کشیدیم. پاراگراف‌های متن کتاب درسی شماره‌بندی شدن و توضیحات مربوط به هر پاراگراف در حاشیهٔ کتاب (کتابنامه) با همون شماره مشخص و نوشته شده. شما اول هر پاراگراف رو از روی کتاب درسی می‌خونین و بعدش می‌رین سراغ توضیحات مربوط به اون پاراگراف در کتابنامه. اولویت اول ما تو نوشتن کتابنامه، ایجاد آمادگی و تسلط برای جواب‌دهی به سؤالات کنکور بوده. برای رسیدن به این هدف چندتا کار ویژه انجام دادیم:

- اول: تعداد سؤالات مفهومی در کنکور روان‌شناسی هر سال داره بیشتر میشه، به همین دلیل من هم یه رویکرد مفهومی در پیش گرفتم، یعنی من شماها رو نه فقط خوانندهٔ کتاب، بلکه به عنوان دانش‌آموزان زنده و حاضر در کلاسم در نظر گرفتم و هر توضیحی رو که به فهم راحت‌تر مطالب کتاب کمک می‌کنه، به زبون ساده براتون نوشتم. هرجا لازم بوده، از مثال‌های روشن و کاربردی ولی خارج از کتاب استفاده کردم که باعث

میشه ابهام و پیچیدگی مطالب کتاب کم بشه و احساس کنین دارین یه لقمهٔ خیلی لذیذ و خوشمزه رو نوش جان می‌کنین که اصلاً متوجه نمی‌شین چقدر سنگین و چربه! البته که مثال‌های خود کتاب هم خیلی مهم هستن و نمیشد از اون‌ها غافل بشم، پس دو جور عنوان «مثال» و «مثال کتاب» براتون تدارک دیدم که دیگه از جهت توضیح و مثال، غمی نداشته باشین (یادتون باشه که مثال های خارج کتاب با فونت محاوره ای نوشته شدن).

■ دوم: تو کتاب روان‌شناسی مفاهیمِ شبیه هم، زیاده و ممکنه گیجتون کنه. برای همین هرجا همچین خطری وجود داشته، نکات لازم برای تشخیص درست و سریع دو مطلب رو تحت‌عنوان «**قاطی نکنین**» براتون نوشتم. علاوه‌بر قاطی نکنین نکته‌های مهمی رو که باید توجه بیشتری بهشون بکنین، از متن خارج کردم و تحت‌عنوان «**حواستون باشه**» آوردم.

■ سوم: یکی از روش‌های مورد تأیید تحقیقات روان‌شناسی اینه که موقع یادگیریِ یه مطلب، اون رو به مطالب دیگه‌ای که از قبل در حافظه‌مون وجود داشته، ارتباط بدیم. این روش باعث می‌شه تا مطالب بهتر و پایدارتر در حافظه باقی بمونن. من از این اصل روان‌شناسی کمک گرفتم و هرجا می‌شد این کار رو تحت‌عنوان «**فلش‌بک**» انجام دادم، یعنی مطلب جدید رو به مطالب درس‌های قبل یا بخش‌های قبل همون درس، مرتبط کردم تا مطالب با انسجام بیشتری در ذهن شما جای بگیرن.

■ چهارم: تو کتاب درسی بعضی از مطالب به‌شکل پراکنده یا به‌صورت مفصل توضیح داده شده. تو این موارد از جدول‌ها و نمودارهای متنوع استفاده کردم که به خلاصه کردن، مقایسه کردن و جمع‌بندی کردن مطالب کمک می‌کنه.

■ پنجم: تو این کتاب از آموزش تصویری هم استفاده کردم که دیگه همه‌چی تموم باشه. اگه یه نگاه اجمالی به صفحات کتابنامه‌ها بکنین، یه سری کیو آر کد می‌بینین. با اسکن کردن اون‌ها می‌تونین بعضی از فیلم‌ها و آزمایش‌های مربوط به متن کتاب رو مشاهده کنین و مطالعهٔ چندحسی داشته باشید. 🙂

راستی اونجاهایی که تو کتابنامه نوشتیم «**برای مطالعه نه برای کنکور**»، مطالب جذاب و کاربردی اما مربوط به درس هست که اگه دوس داشتین، می‌تونین بخونین و لذت ببرین.

خب می‌رسیم به تست‌ها! اول اینکه توی خود کتابنامه چندتا تست آموزشی گذاشتم تا در حین یادگیری یه مطلب، تستش رو هم بزنین. در ذیل بسیاری از این تست‌ها با عنوان «**نکتهٔ تستی**» روبه‌رو می‌شین که نکاتی رو برای تشخیص سریع‌تر و زیرکانه‌تر گزینه‌ها بهتون یاد میده. علاوه‌بر تست‌های موجود تو کتابنامه، من و همکارانم تست‌های استاندارد و طبقه‌بندی‌شدهٔ موضوعی برای انتهای دروس تألیف کردیم. این تست‌ها به ترتیب موضوع هستن. هر موضوع با سؤالات ساده شروع و به سؤالات دشوار ختم میشه. هم سؤال‌های حفظی طرح کردیم و هم سؤال‌های مفهومی تا شما برای همه مدل سؤال‌های کنکور آماده بشین. تعداد سؤالات به اندازه‌ای هست که حداقل یک دور تمام نکات ریز و درشت کتاب درسی رو پوشش میده و شما قشنگ احساس می‌کنین همه‌چیز براتون جا افتاده، البته به شرطی که پاسخنامهٔ واقعاً تشریحی‌مون رو بخونین که خودش یه کلاس درس کامله! از سؤالات کنکور سال‌های قبل هم غافل نشدیم و اون‌ها رو هم براتون آوردیم که تجربهٔ زدن تست کنکور رو هم به دست بیارین.

و اما یه امکان جدید اینه که می‌تونین با این کتاب از خودتون آزمون بگیرین. از هر درس یه آزمون ۱۵ سؤاله طرح کردم. علاوه‌بر اون یه آزمون میان‌ترم اول و یه آزمون میان‌ترم دوم و همین‌طور آزمون‌های جامع شبیه‌ساز کنکور هم قرار دادم. آزمون‌های جامع بعد از خوندن کامل کتاب و تو دوران جمع‌بندی خیلی به‌دردبخور هستن.

تو پایان کتاب هم یه هدیهٔ ویژه براتون گذاشتم که می‌خواستم سورپرایز باقی بمونه، ولی مجبورم اینجا در موردش توضیح بدم. برای هر درس تعدادی «**فلش کارت**» تهیه شده که کل نکات و مثال‌های درس به‌صورت خیلی خلاصه در اون‌ها هست و می‌تونین برای جمع‌بندی ازشون استفاده کنین. برای دانش‌آموزانی که دیرتر شروع به خوندن روان‌شناسی کردن و فرصت ندارن و یا نمی‌خوان درصد چندان بالایی کسب کنن، این قسمت کاربرد ویژه‌ای داره.

خب دیگه وقتشه که برین به میدون و با توکل بر خدا، خوندن این کتاب رو با انگیزهٔ زیاد شروع کنین. توی درس ۷ می‌خونین که باید موفقیت‌هاتون رو به تلاش و عملکرد خودتون نسبت بدین، نه به عوامل خارجی، پس اگه تو کنکور درس روان‌شناسی‌تون رو صد زدید، خواهش می‌کنم اسناد بیرونی نداشته باشین و نگین که به‌خاطر کتاب مهروماه بوده 🙂 این شما بودید که ما رو انتخاب کردین و با تلاش و برنامه‌ریزی و مطالعهٔ درست و کمک گرفتن از خداوند، به هدفتون رسیدین. به امید اون روز و به امید موفقیت تک‌تک شما در همهٔ جنبه‌های زندگی.

سپاسگزاری:

لازم است که در ابتدا و در همهٔ لحظات، از خداوند متعال سپاسگزار باشم و اقرار کنم که هیچ موفقیتی به دست نمی‌آید مگر آنکه خداوند توفیقش را به ما بندگانش عطا کند. به‌خوبی می‌دانم که هرگز نمی‌توانم ذره‌ای از الطاف پروردگارم را آن‌چنان که شایستهٔ اوست، شکرگزاری کنم. از جناب آقایان امیر محمدبیگی و محمدجواد حیدر بابت راهنمایی‌های دقیقشان، از جناب آقای مهران افشاری بابت همکاری‌شان در طراحی تست، از همهٔ ویراستاران علمی و فنی بابت همفکری‌هایشان و از سایر همکاران واحد تولید بابت تلاش‌های شبانه‌روزیشان صمیمانه تشکر می‌کنم و تکامل این کتاب را مدیون زحمات آن‌ها می‌دانم. همچنین صمیمانه قدردان همسر عزیزم و اعضای خانواده‌ام هستم، چراکه بدون کمک و بردباری آن‌ها، شرایط نوشتن این کتاب برایم فراهم نمی‌شد. در نهایت، یک تشکر ویژه و جانانه تقدیم می‌کنم به استاد و همکار عزیزم، سرکار خانم سیمین زاهدی که بی‌دریغ، با دقت و تخصص فراوان و با نهایت دلسوزی، همراه شبانه‌روزی من در رقم زدن صفحات این کتاب بودند.

مشاورهٔ روان‌شناسی به سبک هومان

نگاه کلی:

درس روان‌شناسی در ساختار کنونی برگزاری کنکور سراسری رشتهٔ ادبیات و علوم انسانی، درس چهارم و پایانی دفترچهٔ اول کنکور است و سهم ۱۵ سؤال را به خود اختصاص داده است. تنها منبع کنکور روان‌شناسی، کتاب روان‌شناسی سال یازدهم است که هشت درس دارد. در ادامه پراکندگی موضوعی سؤالات روان‌شناسی در سال‌های اخیر درج شده است.

تعداد سؤال	داخل ۹۹	خارج ۹۹	داخل ۱۴۰۰	خارج ۱۴۰۰	داخل ۱۴۰۱	خارج ۱۴۰۱	دی ۱۴۰۱	داخل ۱۴۰۲	خارج ۱۴۰۲	اردیبهشت ۱۴۰۳	داخل ۱۴۰۳	خارج ۱۴۰۳	اردیبهشت ۱۴۰۴	داخل ۱۴۰۴	خارج ۱۴۰۴	جمع
درس اول	۲	۲	۲	۲	۲	۲	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۲۱
درس دوم	۳	۳	۳	۲	۳	۲	۲	۲	۲	۲	۲	۲	۱	۲	۲	۳۳
درس سوم	۲	۲	۲	۳	۲	۲	۲	۲	۲	۲	۲	۲	۲	۲	۲	۳۱
درس چهارم	۲	۱	۲	۲	۲	۲	۲	۲	۲	۲	۲	۲	۲	۱	۲	۲۸
درس پنجم	۲	۱	۱	۱	۲	۱	۲	۲	۲	۲	۲	۲	۱	۲	۲	۲۵
درس ششم	۲	۳	۲	۲	۲	۳	۲	۲	۲	۱	۲	۲	۲	۱	۲	۳۰
درس هفتم	۱	۱	۱	۱	۲	۳	۲	۲	۱	۱	۲	۲	۲	۲	۲	۲۵
درس هشتم	۱	۲	۲	۲	ـ	ـ	۲	۲	۲	۲	۲	۲	۲	۲	۲	۲۵
ترکیبی	ـ	ـ	ـ	ـ	ـ	ـ	ـ	ـ	۱	۲	ـ	ـ	۲	۲	ـ	۷

چندنکتهٔ مهم دربارهٔ جدول بالا:

- از کنکورهای ۹۹ تا قبل از کنکور دی ۱۴۰۱، پنج سؤال حذف شده است؛ بنابراین ممکن است در مجموعه‌های مشابه دیگر، بودجه‌بندی متفاوتی مشاهده کنید.
- در کنکورهای داخل و خارج ۱۴۰۱، به علت مصوبات ستاد ملی کرونا، درس هشتم جزو حذفیات بوده و به همین دلیل سؤالی از این درس طرح نشده است.
- در کنکورهای تیرماه خارج ۱۴۰۲، اردیبهشت ۱۴۰۳ و کنکورهای ۱۴۰۴، سؤالاتی ترکیبی از دو یا چند درس طراحی شده بود که احتمال بیشتر شدن این تیپ سؤالات در کنکورهای آینده بسیار بالا است.
- با توجه به ارقام مندرج در جدول و توضیحات مربوط به آن، می‌توان نتیجه گرفت که تمام مباحث و دروس کتاب روان‌شناسی از نظر طراح کنکور مهم بوده و چیزی را نمی‌توان از قلم انداخت. در عین حال، ظاهراً درس‌های دوم، سوم و ششم مورد علاقهٔ طراحان کنکور می‌باشد.

آنالیز کیفی:

درس روان‌شناسی در کنکور انسانی، از دو جهت دچار دگردیسی شده است. بدین معنا که از یک سو درجهٔ دشواری این درس کاملاً تغییر یافته و از یک درس نسبتاً ساده در کنکورهای گذشته (به طور خاص تا قبل از کنکور ۱۴۰۱)، تبدیل به درس تقریباً دشوار کنکورهای اخیر گردیده است. بنابراین، با در نظر گرفتن استاندارد جدید این درس، کسب درصد بالا در روان‌شناسی اصلاً کار آسانی نیست. در جدول زیر پراکندگی محتوایی سؤالات در کنکورهای اخیر را مشاهده می‌کنید:

تیپ	داخل ۹۹	خارج ۹۹	داخل ۱۴۰۰	خارج ۱۴۰۰	داخل ۱۴۰۱	خارج ۱۴۰۱	دی ۱۴۰۱	داخل ۱۴۰۲	خارج ۱۴۰۲	اردیبهشت ۱۴۰۳	داخل ۱۴۰۳	خارج ۱۴۰۳	اردیبهشت ۱۴۰۴	داخل ۱۴۰۴	خارج ۱۴۰۴
حفظیات	۹	۵	۶	۸	۴	۴	۲	۲	۴	۲	۲	۲	۲	۶	۴
تحلیل مفاهیم	۲	۴	۴	۷	۳	۴	۱	۹	۴	۷	۸	۸	۸	۵	۶
تمثیل و استنباط	۴	۶	۵	ـ	۸	۷	۱۲	۴	۷	۶	۵	۵	۵	۴	۵

همان‌طور که در جدول مشاهده می‌گردد، سهم سؤالات حفظی در کنکورهای سال‌های اخیر به شدت کاهش یافته است. در حالی که در کنکورهای ۹۹ و ۱۴۰۰ تقریباً نیمی از سؤالات حفظی بوده است، در کنکورهای جدیدتر بیشتر سؤالات از مفاهیم تحلیلی طرح شده و هدف اصلی طراح محک زدن قدرت استنباط داوطلب از متن کتاب و تطبیق آن با مثال‌های روزمره و نیز استدلال‌های او پیرامون مطالب روان‌شناختی شده است.

توصیه‌ها:

۱. با مطالب بسیار کاربردی کتاب زندگی کنید و در طول شبانه‌روز وقایع زندگی خود و محیط اطرافتان را با آموخته‌های خود در درس روان‌شناسی تطبیق دهید.

۲. به سراغ تست‌های مفهومی، تحلیلی و مثال محور بروید.

۳. تست‌هایی که با متد عبارت‌های درست و نادرست طراحی شده‌اند را جدی بگیرید.

۴. هیچ‌کدام از درس‌های کتاب را در مطالعه و فرایند آماده‌سازی خود حذف نکنید. از تمام مباحث کتاب سؤال طرح شده و باز هم طرح خواهد شد.

۵. کسب درصد بالا در روان‌شناسی، اکنون بسیار دشوار است. پس این درس را جدی بگیرید؛ هم در زمان مطالعه و هم در جلسهٔ آزمون.

۶. با توجه به سبک جدید سؤالات روان‌شناسی، هم سطح دشواری سؤال بسیار بالا رفته و هم حجم سؤالات و گزینه‌ها طولانی‌تر شده و هر دو عامل موجب وقت‌گیر شدن پاسخ‌دهی به سؤالات این درس شده است. پس شما باید حداقل ۱۳ دقیقه زمان برای پاسخ به سؤالات این درس در جلسهٔ آزمون اختصاص دهید، وگرنه نمرهٔ اکتسابی شما چندان دلچسب نخواهد بود.

hoomanensani

فهرست

بخش اول ▪ کتابنامه ۷

درس اول ▪ روان‌شناسی: تعریف و روش مورد مطالعه ۸
درس دوم ▪ روان‌شناسی رشد ۲۶
درس سوم ▪ احساس، توجه، ادراک ۵۴
درس چهارم ▪ حافظه و علل فراموشی ۷۲
درس پنجم ▪ تفکر (۱) حل مسئله ۹۲
درس ششم ▪ تفکر (۲) تصمیم‌گیری ۱۱۲
درس هفتم ▪ انگیزه و نگرش ۱۳۲
درس هشتم ▪ روان‌شناسی سلامت ۱۵۲

بخش دوم ▪ بانک تست ۱۶۹

درس اول ۱۷۰
درس دوم ۱۸۷
درس سوم ۲۰۴
درس چهارم ۲۲۲
درس پنجم ۲۳۹
درس ششم ۲۵۵
درس هفتم ۲۷۲
درس هشتم ۲۸۸

بخش سوم ▪ آزمون‌ها ۳۰۱

بخش چهارم ▪ پاسخ‌ها ۳۲۵

بخش پنجم ▪ فلش کارت ۴۲۳

آزمون‌های جامع (کتاب واقعاً جامع)

	محدوده	شماره صفحه
آزمون ۱	درس اول	۳۰۲
آزمون ۲	درس دوم	۳۰۳
آزمون ۳	درس سوم	۳۰۵
آزمون ۴	درس چهارم	۳۰۶
آزمون ۵	درس پنجم	۳۰۸
آزمون ۶	درس ششم	۳۰۹
آزمون ۷	درس هفتم	۳۱۱
آزمون ۸	درس هشتم	۳۱۲
آزمون ۹	نیمسال اول	۳۱۴
آزمون ۱۰	نیمسال دوم	۳۱۵
آزمون ۱۱	جامع اول	۳۱۷
آزمون ۱۲	جامع دوم	۳۱۸

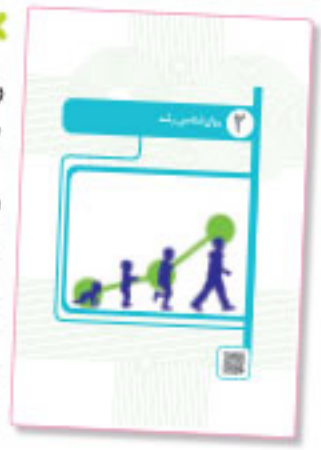
برای مشاهده کنکور اخیر این QR code را اسکن کنید.

آزمون‌های تجمیعی (دفترچه آزمود)

	شماره صفحه دفترچه آزمون
آزمون ۱	۲
آزمون ۲	۵
آزمون ۳	۷
آزمون ۴	۹
آزمون ۵	۱۱
آزمون ۶	۱۴
آزمون ۷	۱۶
آزمون ۸	۱۹
آزمون ۹	۲۲
آزمون ۱۰	۲۴
آزمون ۱۱	۲۷
آزمون ۱۲	۲۹
آزمون ۱۳	۳۱
آزمون ۱۴	۳۳
آزمون ۱۵	۳۶
آزمون ۱۶ تا ۲۰	آنلاین
پاسخ‌برگ خام	۳۹

توجه: برای مشاهدهٔ محدوده‌بندی مراحل آزمون‌ها به فهرست کتاب آزمود روان‌شناسی مراجعه نمایید.

درس۲: روان‌شناسی رشد

مقدمه:

روان‌شناسی رشد یکی از پرطرفدارترین گرایش‌های روان‌شناسی است که می‌توانیم در قالب آن نگاهی به روند زندگی خودمان و آنچه در گذشته برایمان اتفاق افتاده، داشته باشیم. شاید به همین دلیل است که این درس همواره مورد توجه ویژهٔ طراحان کنکور بوده است.

شما در این درس با مفهوم روان‌شناسی رشد، عوامل مؤثر بر رشد، جنبه‌ها (ابعاد) مختلف رشد و ویژگی‌های رشد در کودکی و نوجوانی آشنا می‌شوید.

این فصل، از فصل‌های مورد توجه طراحان کنکور است و هر ساله یکی از سؤال‌خیزترین فصول کتاب روان‌شناسی است. برای خواندن این درس باید سعی کنید از ابتدا مطالب را با نظم و دسته‌بندی در ذهنتان بچینید؛ چون مباحث در این درس پشت سر هم بیان شده است. برای مثال شما هر یک از جنبه‌های رشد (هیجانی، شناختی، جسمانی و...) را ابتدا در کودکی و سپس همان‌ها را در نوجوانی می‌خوانید. در این درس چندین جملهٔ تست‌خیز و خیلی شبیه به هم وجود دارد که آن‌ها را با یک رنگ متفاوت هایلایت کردیم.

در مقدمهٔ این درس یک داستان فرضی گفته شده است. آن را بخوانید و به سؤال انتهایی آن فکر کنید. بسیاری از توانایی‌ها و تغییراتی که در طول زندگی تجربه می‌کنیم، از جمله رفتن به مدرسه و تحصیل، نیاز به یک آمادگی دارد و تا این آمادگی درونی به وجود نیاید، آن تغییر اتفاق نمی‌افتد. درمورد این موضوع تحت عنوان عوامل مؤثر بر رشد و رسش، مطالب مهمی را خواهید خواند.

بچه‌ها یه سؤال:

شما از فرایند رشد خودتان چه خاطراتی دارید؟

کتابنامه

مقدمه

ندا با مادرش، برای ثبت نام در کلاس اول، به مدرسه آمده است. مدیر مدرسه از مادر می‌پرسد: «دختر شما چند ساله است؟» مادر جواب می‌دهد: «شش ساله». سپس می‌پرسد: دختر شما سنجش شده است؟ مادر خیلی ناراحت می‌شود و می‌گوید: «دختر من برای رفتن به مدرسه و یادگیری خواندن و نوشتن چه سنجشی لازم دارد؟ معلوم است که الان چیزی بلد نیست.» در حین حرف زدن مادر، مدیر نیم نگاهی هم به دختر بچه دارد و احساس می‌کند او در حال بیرون کشیدن دست خود از دست مادر است. بنابراین می‌گوید: «ندا جان خسته شدی؟ عزیزم می‌خواهی شما پشت میزی که مداد رنگی و دفتر نقاشی دارد بنشینی و نقاشی بکشی؟» ناگهان ندا شروع به گریه کردن و جیغ زدن می‌کند و به گفت‌وگوی مادر و مدیر مدرسه خاتمه می‌دهد.

به نظر شما چه اتفاقی برای ندا افتاد؟ منظور مدیر مدرسه از سنجش چه بود؟ آیا ندا آمادگی رفتن به مدرسه و تحصیل را داشت؟ آیا رفتن به مدرسه و تحصیل نیاز به آمادگی دارد؟

۱ تعریف روان‌شناسی رشد

آیا تاکنون به ویژگی‌های مشترک خودتان با دیگر افراد خانواده، از بزرگ‌ترین فرد مثل پدربزرگ تا کوچک‌ترین فرد تازه به دنیا آمده فکر کرده‌اید؟ سؤال آن است که این افراد چه ویژگی‌های متفاوت یا مشابهی دارند؟ خود شما نسبت به یک سال، سه سال و شش سال گذشته چه تغییراتی کرده‌اید؟ در سال‌های آینده در زمان تحصیل یا بعد از آن در مرحله ازدواج و هنگام مادر و پدر شدن چه تغییراتی خواهید داشت؟ به عبارت دیگر آیا می‌توان تغییراتی را که در طول زندگی رخ می‌دهد شناسایی و پیش‌بینی کرد؟

حواستون باشه. فراخنای زندگی یعنی طول زندگی و طول زندگی یعنی از زمان تشکیل نطفه تا مرگ.

روان‌شناسی رشد[1]، به عنوان یکی از گرایش‌های روان‌شناسی، به این گونه سؤال‌ها پاسخ می‌دهد.

تعریف اول روان‌شناسی رشد

در زبان فارسی، از روان‌شناسی تحولی هم در معنای روان‌شناسی رشد استفاده می‌شود، اما در این کتاب از همان اصطلاح روان‌شناسی رشد استفاده شده است. شناسایی و پیش‌بینی تغییرات در طول زندگی که به آن «فراخنای زندگی[2]» نیز گفته می‌شود، مورد توجه روان‌شناسان قرار گرفته است. **روان‌شناسی رشد، شاخه‌ای از علم روان‌شناسی است که تلاش می‌کند تغییراتی را که در طول زندگی از زمان تشکیل نطفه تا زمان مرگ، در آدمی رخ می‌دهد مطالعه کند.** مهم است که بدانیم این تغییرات از چه نوعی است؛ به‌طور مثال شما می‌دانید نسبت به گذشته تغییر کرده‌اید و در شش سال گذشته به طور کلی چیز متفاوتی بودید؟ اما سؤال این است که برای شناخت بهتر این تفاوت کلی آیا می‌توان این تغییرات را طبقه‌بندی کرد؟ تغییرات شما نسبت به گذشته کدام است؟ قد شما بلندتر شده؟ مطالب بیشتری فرا گرفته‌اید؟ مسائل را بهتر حل می‌کنید؟ کم حوصله‌تر و هیجانی‌تر شده‌اید؟ اجتماعی‌تر شده‌اید؟

در پاسخ به پرسش‌های فوق می‌توان جنبه‌های مختلف انسان را از یکدیگر تفکیک کرد؛ جنبه‌های جسمانی (بلند شدن قد)، شناختی (حل مسائل)، هیجانی (ابراز خشم)، اجتماعی (روابط با همسالان) و اخلاقی (رعایت حقوق دیگران) بر همین اساس، روان‌شناسی رشد دامنه گسترده‌ای از حیطه‌های رشد جسمانی، شناختی، هیجانی، اجتماعی و اخلاقی در فراخنای زندگی فرد را شامل می‌شود.

تعریف دوم روان‌شناسی رشد

۱_ Developmental Psychology

۲_ Life Span

۱ روان‌شناسی رشد

برای آشنایی با روان‌شناسی رشد، به برخی از سؤالاتی که در این علم مطرح است، توجه کنید:
۱ افراد چه ویژگی‌های مشترک و متفاوتی با دیگر اعضای خانوادهٔ خود دارند؟ ۲ یک فرد نسبت به چند سال گذشتهٔ خود چه تغییراتی کرده است؟ ۳ یک فرد در سال‌های آینده (مثلاً در زمان تحصیل یا بعد از ازدواج یا هنگام پدر و مادر شدن) چه تغییراتی خواهد داشت؟ ۴ این تغییرات از چه نوعی هستند؟

عامل مشترک همهٔ این سؤالات یک چیز است: **تغییرات** افراد! در روان‌شناسی رشد تغییرات افراد مورد بررسی قرار می‌گیرد. پس کار روان‌شناسان رشد دو چیز است: ۱ شناسایی ۲ پیش‌بینی تغییرات
تعریف روان‌شناسی رشد: شاخه‌ای از روان‌شناسی است که تغییرات افراد را از زمان تشکیل نطفه تا مرگ در جنبه‌های مختلف مطالعه می‌کند. حالا دو سؤال مهم مطرح می‌شود:

سؤال: ۱ این تغییرات از چه زمانی تا چه زمانی هستند؟

پاسخ: از زمان تشکیل نطفه تا مرگ. به این بازه می‌گوییم فراخنای زندگی یا طول زندگی! روان‌شناسی رشد تغییرات افراد را در این بازه مطالعه می‌کند.

۲ این تغییرات از چه نوعی هستند؟ یعنی چگونه طبقه‌بندی می‌شوند؟

پاسخ: بر اساس جنبه‌های مختلف انسان از هم تفکیک می‌شوند.
جنبه‌های مختلف انسان (= حیطه‌ها یا ابعاد رشد) عبارت‌اند از:
۱ جسمانی ۲ شناختی ۳ هیجانی ۴ اجتماعی ۵ اخلاقی ■

این جنبه‌ها تا آخر درس ۲ چندین‌بار مطرح می‌شوند، پس خوب است که همین‌جا در جدول زیر آن‌ها را خوب یاد بگیرید.

جنبه‌های رشد
۱. جسمانی
تغییرات زیست‌شناختی و بدنی
مثال ـ تغییر قد و وزن
ـ تغییرات هورمونی بلوغ
ـ توانایی تولید مثل
ـ مهارت‌های حرکتی درشت (پریدن، سینه‌خیز رفتن، دویدن) و ظریف (قیچی کردن، نقاشی کردن)
ـ تغییر تو ماهیچه‌ها، عضلات و استخوان‌ها
ـ تغییر تو عملکرد مغز و سیستم عصبی
۲. شناختی
تغییر در فرایندهای شناختی مثل توجه، ادراک، حافظه، تفکر، هوش و زبان
مثال ـ بهبود توجه و تمرکز
ـ مهارت تصمیم‌گیری و حل مسئله
ـ جمله‌سازی و استفاده از کلمات
ـ به خاطر سپردن و به خاطر آوردن اطلاعات
ـ سبک‌های پردازش
۳. هیجانی
تغییر در هیجانات از جمله آگاه شدن از هیجانات و شناخت آن‌ها، جهت‌دهی و هدایت هیجانات، بروز هیجانات
مثال ـ ابراز خوشحالی، خشم، محبت و...
ـ تشخیص هیجانات خود و دیگران
ـ کنترل خشم
ـ محبت کردن
ـ احساس پشیمانی، ترحم و...
۴. اجتماعی
تغییر در روابط فرد با دیگران
مثال ـ برقراری ارتباط با دیگران
ـ ایجاد روابط دوستی
ـ خونگرم بودن
ـ بازی کردن
ـ رعایت آداب معاشرت
ـ کار گروهی و عضویت در گروه‌ها
۵. اخلاقی
تشخیص کار خوب و بدِ اخلاقی و انجام آن‌ها یا پرهیز از آن‌ها
مثال ـ مؤدب بودن
ـ احترام گذاشتن به دیگران
ـ کمک کردن به نیازمندان
ـ راستگویی
ـ رعایت حقوق دیگران
ـ انسان‌دوستی
ـ اهمیت‌دادن به مسائل دیگران

۲ عوامل مؤثر بر رشد

به این سؤالات توجه کنید:

۱ علت شباهت افراد به پدر و مادرشان چیست؟

۲ علت تفاوت افراد با دوستان و همکلاسی‌هایشان چیست؟

۳ علت به وجود آمدن یک توانایی یا ویژگی چیست؟

۴ چه زمانی یک توانایی یا ویژگی به وجود می‌آید؟

۵ برای اینکه یک توانایی یا ویژگی به وجود بیاید چه چیزهایی لازم است؟

۶ ایجاد یک توانایی یا ویژگی نتیجهٔ چیست؟

با پرسیدن این سؤالات می‌خواهیم بدانیم چه عواملی در ایجاد تغییرات رشدی، مؤثر هستند؟ عوامل موثر بر رشد چیست؟ در واقع به دنبال **علت و چرایی** تغییرات هستیم. برای درک بهتر این موضوع یک مثال می‌زنیم.

مثال اگه از شما بپرسن «چی می‌شه که یه بچه راه میفته؟» احتمالاً با توجه به عوامل وراثتی و محیطی همچین جواب‌هایی می‌دین:

عوامل وراثتی	عوامل محیطی
ـ بزرگ می‌شه	ـ تمرین می‌کنه
ـ عضلات پاش قوی می‌شه	ـ بهش یاد میدن
ـ بین اعضای بدنش تعادل و هماهنگی به وجود میاد	ـ تشویقش می‌کنن
ـ به سن راه رفتن می‌رسه	ـ از بزرگ‌ترها تقلید می‌کنه

این جواب‌ها همان عوامل مؤثر بر رشد هستند، که به دو دستهٔ کلی وراثتی و محیطی تقسیم می‌شوند.

عوامل مؤثر بر رشد عبارت است از:

۱ **عوامل وراثتی:** عواملی که مربوط به شرایط زیست‌شناختی و ژنتیکی فرد هستند.

۲ **عوامل محیطی:** عواملی که مربوط به شرایط بیرونی فرد هستند.

نکتهٔ تصویر کتاب درسی

سرعت رشد در ابتدای تولد خیلی زیاد است؛ یعنی بیشترین تغییرات در یک تا دو سالگی اتفاق می‌افتد. از حدود ۴ سالگی سرعت رشد کمتر می‌شود. (البته در دورهٔ نوجوانی مجدداً رشد سرعت می‌یابد)

فلش‌بک: اهداف علم روان‌شناسی در درس یک را به یاد بیاورید. دومین هدف تبیین است که به بیان چرایی پدیده‌ها می‌پردازد. از آنجایی که در بحث عوامل مؤثر بر رشد، روان‌شناسان به دنبال چرایی و علت تغییرات رشدی هستند، می‌توان گفت در اینجا، هدف آن‌ها «**تبیین**» است.

کتابنامه

سؤال

در چه سنی دوچرخه‌سواری را یاد گرفتید؟ آیا این مهارت در نتیجه تغییرات رشدی حاصل شده است؟ آیا این مهارت با تمرین و آموزش مکرر کسب شده است؟

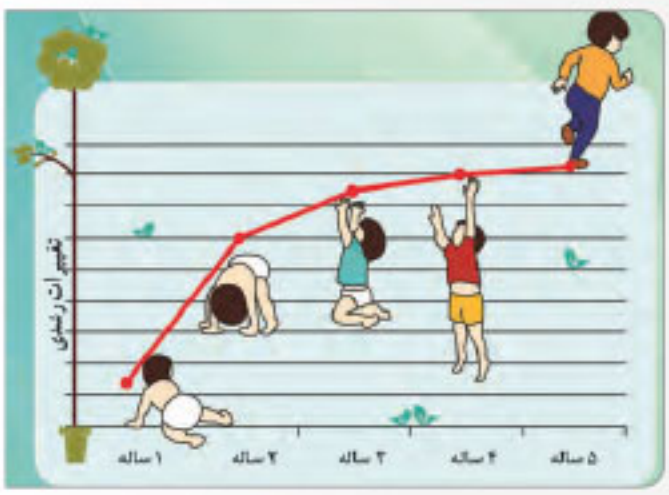
هر دو. ابتدا باید به سن و آمادگی زیستی برسیم و بعد تمرین کنیم و آموزش ببینیم.

۲ عوامل مؤثر بر رشد

آیا تاکنون به شما گفته شده چقدر شبیه پدر یا مادر خود هستید؟ چه تفاوت‌هایی با دوستان و هم‌کلاسی‌های خود دارید؟ این تفاوت در چه زمینه‌ای است؟ جسمانی، رفتاری یا اخلاقی؟ به نظر شما علت این تشابه‌ها و تفاوت‌ها چیست؟ آیا هر فردی از ابتدای تشکیل نطفه خصوصیات ثابتی به‌دست می‌آورد یا برای شکل‌گیری خصوصیات در افراد به آموزش و محیط‌های مناسب نیاز است؛ مثلاً یکی از هم‌کلاسی‌های شما بلندقد است دلیل آن تغذیه مناسب و ورزش است یا بلند قامت بودن پدر و مادرش؟ پاسخ به سؤال‌های فوق آسان است، اما به مطالب زیر به‌راحتی نمی‌توان پرداخت: علی بسیار فعال و زود جوش است و دوستان زیادی دارد، اما احمد در کلاس تا از وی سؤال نشود حرف نمی‌زند و دوستانش بسیار محدود و در گروه دوستان هم کم‌حرف است.

(عوامل وراثتی) (عوامل محیطی)

روان‌شناسان رشد معتقدند ویژگی‌های افراد و تغییراتی که در طول دوره زندگی، از دوره جنینی تا دوره سالمندی، در افراد رخ می‌دهد می‌تواند معلول دو دسته عوامل **وراثتی**[۱] **و محیطی**[۲] باشد.

در جدول زیر مثال‌هایی از عوامل وراثتی و محیطی مطرح شده است.

ویژگی افراد	عامل وراثتی	عامل محیطی
چرا علی قد بلند است؟	چون ژن قدبلندی دارد.	چون تغذیه و ورزش مناسب داشته است.
چرا زهرا زود به بلوغ رسیده؟	چون مادر و مادربزرگش زود به بلوغ رسیده‌اند.	چون در شرایط آب و هوایی نامناسب قرار گرفته است.
چرا مریم زود عصبانی می‌شود؟	چون ذاتاً آدم پرخاشگری است.	چون یاد نگرفته که چگونه خشمش را کنترل کند.

حواستون باشه: درمورد ویژگی‌های جسمانی (مثل قدبلند بودن) راحت‌تر می‌توانیم مشخص کنیم که کدام عامل نقش پررنگ‌تری داشته اما درمورد ویژگی‌های روان‌شناختی (مثل فعال و زودجوش بودن) انجام این کار دشوارتر است. ■

۳ ◂ فعالیت ۲ـ۱

با توجه به اشعار زیر مشخص کنید کدام یک به عامل وراثتی و کدام به عامل محیطی اشاره دارد:

(محیطی) ① زینهار از قرین بد زینهار — و قِنا ربّنا عذابَ النار

.....

(وراثتی) ② پرتو نیکان نگیرد هر که بنیادش بد است — تربیت نااهل را چون گِردکان برگنبد است

.....

③ عاقبت گرگ‌زاده گرگ شود — گرچه با آدمی بزرگ شود

.....

④ با سیه دل چه سود گفتن وعظ — نرود میخ آهنین در سنگ

.....

(محیطی) ⑤ پسر نوح با بدان بنشست — خاندان نبوتش گم شد

سگ اصحاب کهف روزی چند — پی‌نیکان گرفت و مردم شد

.....

(محیطی) ⑥ گِلی خوشبوی در حمام روزی — رسید از دست محبوبی به‌دستم

بدو گفتم که مشکی یا عبیری — که از بوی دلاویز تو مستم

بگفتا من گِلی ناچیز بودم — ولیکن مدتی با گُل نشستم

کمال همنشین در من اثر کرد — وگرنه من همان خاکم که هستم

.....

(سعدی)

۳۹

به جدول مقایسهٔ عوامل وراثتی و محیطی توجه کنید.

عوامل مؤثر بر رشد	
وراثتی (زیستی)	محیطی
درون فرد هستند.	بیرون از فرد قرار دارند.
نسبتاً ثابت و قابل پیش‌بینی‌اند.	بسته به شرایط محیطی نسبتاً متغیر و غیرقابل پیش‌بینی‌اند.

فعالیت ۲ـ۱: به نکتهٔ تستی این فعالیت دقت کنید:

نکتهٔ تستی: برای تشخیص اینکه هر بیت یا هر جمله بر کدام عامل تأکید می‌کند، به این موضوع توجه کنید:

ـ اگر شاعر ویژگی‌های انسان‌ها و سرنوشت آن‌ها را قابل تغییر می‌داند، تأکید او بر عوامل محیطی است.

ـ اگر شاعر ویژگی‌های انسان‌ها و سرنوشت آن‌ها را غیر قابل تغییر و از پیش تعیین‌شده می‌داند، تأکید او بر عوامل وراثتی است.

۳ ◂ فعالیت ۲ـ۱

در کتاب درسی در هر یک از ابیات، نقش یکی از عوامل مؤثر بر رشد مشخص شده است که در جدول زیر به آن اشاره نموده‌ایم:

مفهوم بیت	عامل مؤثر بر رشد
۱. امان از همنشین بد که می‌تواند انسان را جهنمی کند!	عوامل محیطی
۲. همان‌طور که هر کاری کنیم گردو روی گنبد نمی‌ماند، تربیت هم در فردی که ذاتاً نااهل هست، اثر ندارد.	عوامل وراثتی
۳. کسی که از خاندان بدی به دنیا آمده باشد، حتی اگر با انسان‌های خوب همنشین شود، در نهایت مثل خاندانش می‌شود.	عوامل وراثتی
۴. نصیحت کردن کسی که سیه‌دل است (ذات بدی دارد) مانند فرو کردن میخ در سنگ، بی‌فایده است.	عوامل وراثتی
۵. پسر حضرت نوح چون با افراد بد همنشین شد، اثری از پیامبرزادگی در او باقی نماند.	عوامل محیطی
۶. گِل با اینکه ذاتاً پست و بی‌ارزش است در اثر همنشینی با گُل می‌تواند مانند مشک، خوش‌بوی شود.	عوامل محیطی

تست

روان‌شناسی که معتقد است رفتارهای والدین با فرزندشان شخصیت آن‌ها را شکل می‌دهد و روان‌شناسی که معتقد است هوش یک ویژگی ذاتی است و چندان قابل افزایش نیست، به ترتیب کدام‌یک از عوامل مؤثر بر رشد را بیشتر مهم می‌دانند؟

۱) وراثتی ـ محیطی

۲) وراثتی ـ وراثتی

۳) محیطی ـ محیطی

۴) محیطی ـ وراثتی

پاسخ: رفتارهای والدین یک عامل محیطی است: پس تأکید روان‌شناس اول بر عوامل محیطی است. روان‌شناس دوم بر عوامل وراثتی تأکید دارد: زیرا هوش را ذاتی و غیر قابل تغییر می‌داند: بنابراین گزینهٔ «۴» صحیح است.

درس ۲

۴ عوامل وراثتی (عوامل زیستی)

در شمارهٔ ۲ عوامل وراثتی و محیطی را به صورت کلی معرفی کردیم. در این قسمت عوامل وراثتی را روشن‌تر می‌کنیم. عوامل وراثتی عواملی هستند که به شرایط زیست‌شناختی و ژنتیکی فرد مربوط هستند و به دو دستهٔ کلی تقسیم می‌شوند.

توجه: این دسته‌بندی به شکل مستقیم در کتاب ذکر نشده، ولی به درک بهتر مطالب کتاب کمک می‌کند. ■

۱ عوامل وراثتی مخصوص هر فرد:

- باعث شباهت یک فرد به نزدیکانش و تفاوت او با افراد غریبه می‌شود: مثل اینکه افراد یک خانواده از هوش بالاتری برخوردارند.

۲ عوامل وراثتی مشترک بین همهٔ انسان‌ها:

- باعث شباهت انسان‌ها در جنبه‌های مختلف رشد می‌شود: مثل اینکه همهٔ کودکان به‌طور میانگین در یک بازهٔ سنی یکسانی راه می‌افتند.

دستهٔ اول: عوامل وراثتی مخصوص هر فرد

این دسته از عوامل وراثتی مربوط به ژن‌هایی هستند که از زمان تشکیل نطفه همراهمان بوده‌اند و از پدر و مادرمان به ارث رسیده‌اند. این ژن‌ها باعث شباهت ما به پدر و مادر و یا خواهر و برادرمان و همین‌طور باعث تفاوت ما با افراد دورتر می‌شود. مثلاً کودکی که رنگ چشم روشن، قدرت بدنی بالا، حرف زدن با تأخیر و... را از طریق پدر و مادر خود به ارث برده، از این جهت به آن‌ها شبیه است و با دوستان خود متفاوت است. مثال‌هایی که در شمارهٔ ۲ کتابنامه برای عوامل وراثتی ذکر کردیم جزء این دسته هستند.

کتابنامه

- **عوامل وراثتی در دوقلوها**

هرچقدر افراد ژن‌های مشترک بیشتری داشته باشند (عوامل وراثتی بیشتر) احتمال شباهت داشتنشان به یکدیگر بیشتر می‌شود. به همین دلیل بیشترین شباهت در دوقلوهای همسان وجود دارد.

دوقلوها
- همسان
  - ۱. حتماً همجنس‌اند.
  - ۲. بیشتر اوقات از لحاظ ظاهر و رفتار غیرقابل تشخیص‌اند (بیشترین شباهت را دارند).
  - ۳. ویژگی‌های وراثتی یکسان دارند.
  - ۴. از یک تخمک به وجود آمده‌اند.
- ناهمسان
  - ۱. گاهی همجنس، گاهی غیرهمجنس‌اند.
  - ۲. از دو تخمک به وجود آمده‌اند.
  - ۳. شباهت آن‌ها مانند شباهت خواهر و برادرهای معمولی است.

سؤال: شباهت دوقلوها به موازات رشد بیشتر می‌شود یا کمتر؟

پاسخ: اگر عوامل محیطی متفاوتی را تجربه کنند (مثلاً مدرسهٔ مختلف، دوستان متفاوت، دانشگاه و شهر متفاوت و...) احتمالاً شباهت آن‌ها با گذشت زمان کمتر می‌شود. اما اگر عوامل محیطی یکسانی داشته باشد، شباهت بین آن‌ها باقی می‌ماند. ■

حواستون باشه: صفاتی که در اثر عوامل وراثتی خاص هر فرد به وجود می‌آیند، قبل از تولد (یعنی از زمان تشکیل نطفه) در فرد **نهفته** هستند. برخی از آن‌ها مثل قد، وزن و رنگ چشم از بدو تولد ظاهر می‌شوند اما برخی دیگر با گذر زمان خود را نشان می‌دهند. ■

۴ عوامل وراثتی (عوامل زیستی)

شما چه شباهتی با برادر یا خواهر خود دارید؟ این شباهت‌ها در شما بیشتر است یا در دوقلوها؟ شباهت دوقلوها فقط در دوره نوزادی و کودکی بوده است یا به موازات رشد به هم شبیه‌تر شده‌اند؟ شباهت‌های آنها از لحاظ ظاهری بود یا رفتاری؟ شاید دوقلوهایی را دیده باشید که نه تنها هم‌جنس[۱] بودند (یعنی هر دو دختر و یا هر دو پسر بودند) بلکه[۲] از لحاظ ظاهر و رفتار هم بیشتر اوقات قابل تشخیص نبودند. به‌این دوقلوها، **دوقلوی همسان**[۱] می‌گویند. دوقلوهای همسان دارای[۳] ویژگی‌های وراثتی یکسان هستند؛ زیرا[۴] هر دو از یک تخمک به‌وجود آمده‌اند. برخی دوقلوها را **ناهمسان**[۲] می‌نامند؛ یعنی از دو تخمک جدا به‌وجود آمده‌اند.

دوقلوی همسان

دوقلوهای ناهمسان

یکی از عوامل مؤثر بر رشد **وراثت** است. عوامل وراثتی، ایجادکنندهٔ صفاتی هستند که از قبل در فرد نهفته است. برخی از این صفات از بدو تولد در رفتار نوزاد ظاهر می‌شود؛ مثلاً نوزادی را در نظر بگیرید که در هفته اول تولدش تمام بستگان و اطرافیان تلاش می‌کنند تشخیص دهند از لحاظ ظاهری شبیه به کیست؟ پدر، مادر، مادر بزرگ و ... ؟

۵ آیا از همان ابتدای تولد معلوم است نوزاد مورد نظر ما درچه سنی راه می‌افتد و یا آمادگی حرف زدن و یا قلم به دست گرفتن پیدا می‌کند؟ برای راه افتادن، حرف زدن، خواندن و نوشتن یک **آمادگی خاص نهفته** لازم است تا کودک شروع به حرف زدن و یا خواندن و نوشتن بکند.

لازمه اما کافی نیست!

۱ـ دوقلوهای همسان الزاماً هم‌جنس هستند.
۲ـ دوقلوهای ناهمسان می‌توانند هم‌جنس یا غیر هم‌جنس باشند.

۵ دستهٔ دوم: عوامل وراثتی مشترک بین نوع انسان‌ها

دستهٔ دوم از عوامل وراثتی، وراثت مشترک بین همهٔ انسان‌ها (نوع انسان‌ها) است. این عوامل وراثتی باعث **شباهت‌هایی** در فرایند رشد **همهٔ انسان‌ها** می‌شود. مثلاً به‌طور میانگین کودکان در ۱۵ ماهگی راه می‌روند، نوجوانان در ۱۱ تا ۱۴ سالگی به بلوغ می‌رسند و... .

رسیدن به این توانایی‌ها نیاز به یک آمادگی دارد. این آمادگی در همهٔ افراد به شکل نهفته وجود دارد و وقتی به سن لازم می‌رسند، خود را نشان می‌دهد. «**آمادگی خاص نهفته**» اشاره به یک اصطلاح مهم در روان‌شناسی رشد دارد: «**رسش**».

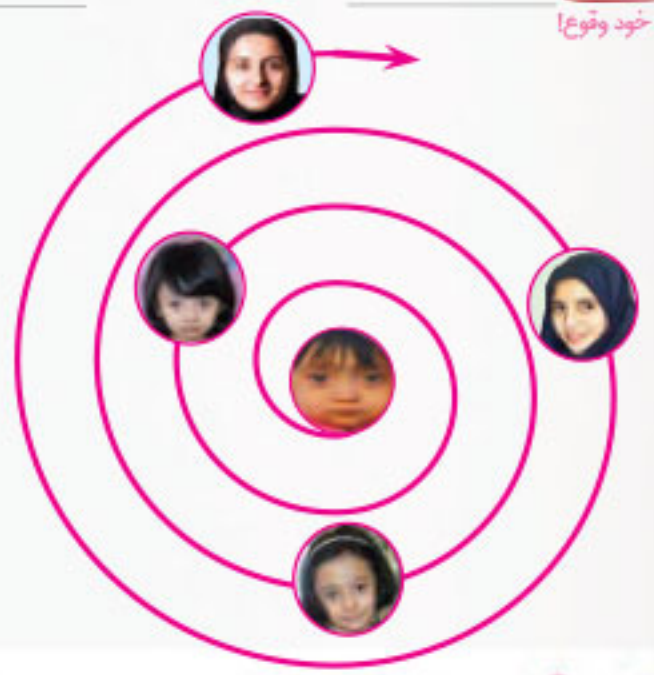
سؤال: آیا از همان ابتدای تولد مشخص است نوزاد ما چه زمانی راه می‌افتد؟ چه زمانی حرف می‌زند؟ چه زمانی می‌نویسد؟ به‌عبارت دیگر آیا هر فردی از ابتدای تشکیل نطفه، خصوصیات ثابتی به دست می‌آورد؟

پاسخ: نمی‌توانیم دقیقاً معلوم کنیم نوزاد ما از چه سنی راه می‌افتد یا حرف می‌زند، اما می‌توانیم میانگین احتمال وقوع آن را در دامنه‌های سنی خاصی پیش‌بینی کنیم. ■

حواستون باشه: به‌طور کلی پیش‌بینی کردن اینکه هر فرد از ابتدای تشکیل نطفه تا مرگ، چه خصوصیات **نسبتاً ثابتی** را در دامنه‌های سنی خاص به دست می‌آورد، براساس عوامل وراثتی است. ■

تعریف اول
۶ در روان‌شناسی به رفتارهایی که وابسته به آمادگی زیستی است «**رُسش یا پختگی**[1]» گویند.
تعریف دوم
رسش یا پختگی به معنای آن دسته از تغییراتی است که به آمادگی زیستی وابسته است و با گذشت زمان طبق یک برنامه طبیعی انجام می‌گیرد. عوامل محیطی نیز می‌توانند تا حدودی بر رسش یا پختگی تأثیر بگذارد. براساس فرایند رسش، آدمی، از دوره جنینی تا مرگ، برخی خصوصیات را در جنبه‌های مختلف رشد نشان خواهد داد. مثلاً از لحاظ رشد جسمانی به‌طور میانگین، کودک در ۱۵ ماهگی بدون کمک می‌تواند راه برود یا به طور میانگین، نوجوان در ۱۱ تا ۱۴ سالگی به بلوغ می‌رسد. از آنجا که وراثت نقش تعیین‌کننده‌ای در رسش یا آمادگی زیستی افراد برای تغییرات دارد، در بسیاری از موارد با توجه به بررسی خصوصیات افراد فامیل نزدیک و دور می‌توان احتمال وقوع برخی از ویژگی‌های رفتاری و شناختی را در دامنه‌های سنی خاص پیش‌بینی کرد.

مشابه
نه خود وقوع!

۱ـ Maturation رسش اسم مصدر «رسیدن» است مانند گمارش، گزینش

۶ مفهوم رسش

تعریف رسش یا پختگی: به معنای تغییراتی است که وابسته به آمادگی **زیستی** است و با گذشت زمان طبق یک برنامهٔ **طبیعی** انجام می‌گیرد. ولی تا حدودی از عوامل محیطی نیز تأثیر می‌پذیرد.

مثال اگه نوزاد ۵ ماهه در یه محیط پرجمعیت رشد کنه و دائم با اون صحبت بشه، می‌تونه صحبت کنه؟ قطعاً نه. چون زبان، حنجره، لب‌ها و مهم‌تر از همه سیستم مغزی اون به آمادگی زیستی لازم نرسیده. اگه برای یه نوزاد ۶ ماهه بهترین مربی ورزش رو بگیریم و دائم باهاش تمرین کنیم که راه بره، راه میفته؟ نه! چون عضلات پا و بدنش به آمادگی زیستی لازم نرسیدن.

نتیجه‌گیری: زمان شروع بعضی از تغییرات وابسته به آمادگی زیستی است. به این تغییرات می‌گوییم رسش. همان‌طور که از اسم آن پیدا است، رسش یعنی رسیدن (از بن مضارع «رسیدن» ساخته شده: رس + ـِ + ش) منظور، رسیدن به **آمادگی زیستی** لازم یا رسیدن به حداقل سنِ لازم است. ■

این تغییرات نسبتاً **مستقل از محیط** اتفاق می‌افتند: یعنی در شرایط نرمال، خودبه‌خود طبق یک **برنامهٔ طبیعی** به‌وجود می‌آیند. مثلاً تقریباً همهٔ بچه‌ها یک‌سری مهارت‌های حرکتی را با ترتیب مشخصی به‌دست می‌آورند: از جمله غلتیدن، سینه‌خیز رفتن، چهار دست و پا رفتن، نشستن و راه رفتن. البته عوامل محیطی هم **تا حدودی** می‌توانند تأثیرگذار باشند. مثلاً بچه‌هایی که اطرافیانشان زیاد با آن‌ها صحبت می‌کنند، ممکن است کمی زودتر حرف بزنند. ولی باز هم در همان دامنهٔ سنی که رسش تعیین می‌کند، شروع به صحبت می‌کنند.

خلاصهٔ ویژگی‌های رسش:

۱. بین افراد مختلف مشترک است.
۲. دامنهٔ سنی تقریباً مشخص دارد.
۳. وابسته به آمادگی زیستی است.
۴. طبق یک برنامهٔ طبیعی صورت می‌گیرد.
۵. با گذشت زمان، اتفاق می‌افتد.
۶. مستقل از محیط است، اما از آن تأثیر می‌پذیرد.
۷. احتمال وقوع آن در دامنه‌های سنی خاص تقریباً قابل پیش‌بینی است.

تست

۱. کدام ویژگی بیشتر تابع رسش است؟ (مشابه سراسری ۹۸)

۱) دوچرخه‌سواری کردن ۲) نواختن پیانو
۳) چهاردست و پا رفتن ۴) شعر خواندن

پاسخ: چهار دست و پا رفتن یکی از ویژگی‌های رشدی است که بیشتر تحت‌تأثیر رسش است چون: اکثر کودکان در سن تقریباً یکسانی چهار دست و پا حرکت می‌کنند، دامنهٔ سنی مشخص دارد (بین ۷ تا ۱۰ ماهگی)، نیاز به آمادگی زیستی دارد (سفت شدن زانوها و دست‌ها، بالا نگهداشتن عضلات شکم)، در بیشتر کودکان با گذشت زمان و طبق برنامهٔ طبیعی به وجود می‌آید.

دوچرخه‌سواری کردن، نواختن پیانو و شعر خواندن سن مشخص و مشترکی ندارند و بیشتر وابسته به عوامل محیطی (آموزش) هستند: بنابراین گزینهٔ «۳» صحیح است.

۲. این واقعیت که انسان‌ها در جنبه‌های بسیاری از رشد شبیه یکدیگر هستند، نشان‌دهندهٔ چیست؟ (سراسری ۹۲)

۱) غریزه ۲) وراثت
۳) یادگیری ۴) استعداد

پاسخ: اینکه ما انسان‌ها در جنبه‌های بسیاری از رشد شبیه یکدیگر هستیم، نشان‌دهندهٔ این است که وراثت خصوصیات مشترکی را در برنامهٔ زیست‌شناختی و طبیعی رشد ما قرار داده است یعنی همان عوامل وراثتی دستهٔ دوم: بنابراین گزینهٔ «۲» صحیح است.

حواستون باشه: ۱ شباهت‌هایی که بین همهٔ انسان‌ها وجود دارد، مربوط به عوامل وراثتی و رسش است.
۲ از آنجایی که تغییرات انسان‌ها در جنبهٔ جسمانی رشد، بیش از جنبه‌های دیگر وابسته به آمادگی زیستی است و طبق یک برنامهٔ طبیعی به‌وجود می‌آید، می‌توانیم بگوییم عامل «رسش» در جنبهٔ جسمانی، بیش از جنبه‌های دیگر نقش دارد. ■

بچه‌ها یه سؤال:
به کودکانی که در اطراف خود می‌شناسید، دقت کنید و نقش رسش را در توانایی‌های آن‌ها پیدا کنید.

درس ۲

۷ عوامل محیطی

عوامل محیطی در **بیرون** از فرد وجود دارند و **بر نحوهٔ بروز** تغییرات در جنبه‌ها و مراحل مختلف رشد تأثیر می‌گذارند. برای درک بهتر عوامل محیطی یک مثال می‌زنیم.

مثال برای اینکه یه کودک دوچرخه‌سواری یاد بگیره چه چیزی لازمه؟

۱ **عوامل وراثتی:** اول از همه باید به یه سن مشخصی برسه و یه آمادگی زیستی پیدا کنه. هیچ‌وقت نمی‌تونیم از یه کودک ۲ ساله توقع داشته باشیم دوچرخه‌سواری رو یاد بگیره. حتی اگه بهترین مربی رو براش بگیریم.

۲ **عوامل محیطی:** وقتی به یه آمادگی زیستی اولیه رسید و ۴ـ۳ ساله شد، می‌تونیم براش دوچرخه بگیریم و شروع کنیم به تمرین کردن و آموزش دادن. در غیر این صورت هیچ‌وقت خودبه‌خود دوچرخه‌سواری رو یاد نمی‌گیره!

نتیجه‌گیری: **بسیاری** از توانمندی‌های جسمانی (مثل دوچرخه‌سواری) و توانمندی‌های شناختی (مثل یادگیری زبان دوم) علاوه‌بر افزایش سن و رسیدن به آمادگی زیستی (عامل زیستی)، بیشتر نیاز به یادگیری (عامل محیطی) دارند. ■

یادگیری یکی از عوامل محیطی موثر بر رشد است. برخی دیگر از عوامل محیطی عبارت‌اند از: **تمرین، آموزش، تقلید و الگوبرداری، مشاهده، تشویق و تنبیه، تجربه، تعامل با افراد.**

پاسخ سؤال: اینکه سن شروع صحبت کردن در همهٔ کودکان تقریباً یکسان است، نشان‌دهندهٔ نقش **رسش** و عوامل وراثتی است که ویژگی‌های مشترکی را در برنامهٔ رشد طبیعی انسان‌ها قرار داده است. اینکه کودکانِ خانواده‌های پرجمعیت کلمات بیشتری می‌آموزند، نشان‌دهندهٔ نقش عوامل محیطی مثل مشاهدهٔ خواهر و برادرها، شنیدن کلمات بیشتر و... است. ■

قاطی نکنین: ۱ سن شروع یک مهارت بیشتر تحت‌تأثیر رسش است اما مسلط شدن و پیشرفته‌تر شدن یا برعکس، تضعیف آن ویژگی، تحت‌تأثیر عوامل محیطی است.
۲ شباهت‌های افراد در سن شروع توانایی‌ها مربوط به رسش است. تفاوت‌های افراد در نحوهٔ بروز توانایی‌ها مربوط به عوامل محیطی است.

۸ مراحل مهم رشد در فراخنای زندگی

اگر از شما بپرسیم دقیقاً چه زمانی دورهٔ کودکی را پشت سر گذاشتید و وارد نوجوانی شدید، نمی‌توانید مرز مشخصی را بیان کنید! زیرا بسیاری از تغییرات رشدی به صورت پیوسته و تدریجی اتفاق می‌افتند و نمی‌توان به‌راحتی آن‌ها را به مراحل متمایز تقسیم کرد. بنابراین چون رشد، یک فرایند **پیوسته** است، تقسیم کردن رشد به مراحل مختلف کار **دشواری** است. با این وجود روان‌شناسان رشد، براساس ویژگی‌های بارز و خاصی که در هر دوره وجود دارد، مراحل مختلف رشد را از هم تفکیک کرده‌اند. **این مراحل را در جدول ۲-۱- مراحل رشد انسان بعد از تولد ملاحظه می‌کنید.**

۷ عوامل محیطی

متخصصان رشد معتقدند علاوه بر عوامل وراثتی، عوامل محیطی نیز در تغییرات رشدی مؤثر هستند. عوامل محیطی در بیرون از فرد وجود دارد و بر نحوهٔ بروز تغییرات در جنبه‌ها و در مراحل مختلف رشد تأثیرگذار است. **یادگیری** یکی از مهم‌ترین عوامل محیطی است که بر روی تغییرات رشدی تأثیر بسزایی دارد. بسیاری از توانمندی‌های جسمانی و شناختی به موازات افزایش سن در کودکان از طرق مختلف به یادگیری نیاز دارد. نه همه توانمندی‌ها! بعضی از توانمندی‌ها

سؤال

۱ در یک خانواده پرجمعیت و خانواده تک فرزند همه کودکان در سن یکسانی شروع به صحبت می‌کنند. اما در خانواده پرجمعیت، کودک لغات بیشتری می‌آموزد. به نظر شما علت این تفاوت چیست؟

۲ کدام یک از عوامل وراثتی یا محیطی باعث ایجاد تفاوت شده است؟

۸ مراحل مهم رشد در «فراخنای زندگی»

آیا به خاطر دارید هفت سال پیش قد شما چند سانتی‌متر بود؟ چند هزار کلمه بلد بودید؟ چند نفر را می‌شناختید؟ چند مسئله ریاضی را می‌توانستید حل کنید؟ الان احساس می‌کنید چقدر تغییر کرده‌اید؟ از اندازه قد، تعداد لغاتی که بلد هستید و یا تعداد افرادی که در زندگی خود می‌شناسید و یا مسائلی که می‌توانید حل کنید چقدر آگاهی دارید؟ آیا تغییر در تعداد آنها (کمی) است یا ویژگی‌های شما تغییر اساسی و کیفی کرده است؟ ویژگی‌های مربوط به رشد انسان را به‌دلیل پیوستگی رشد، نمی‌توان به راحتی به مراحل مشخص تقسیم کرد، اما امروزه اکثر روان‌شناسان رشد، به رشد مرحله‌ای اعتقاد دارند. برهمین اساس، ابعاد مختلف رشد در طول زندگی یا فراخنای زندگی، به مراحل مختلف تقسیم می‌شود. نه اینکه کلاً نتونیم!

گفتیم فراخنای زندگی یعنی طول زندگی که از زمان انعقاد نطفه تا مرگ رو در برمی‌گیره.

حواستون باشه: امروزه **اکثر** روان‌شناسان رشد، به رشد مرحله‌ای اعتقاد دارند. ■

تست

کدام گزینه دربارهٔ رشد درست است؟

۱) پیوستگی رشد، تقسیم مراحل رشد را تسهیل می‌کند.
۲) امروزه رشد مرحله‌ای مورد قبول واقع نشده است.
۳) نمی‌توان رشد را به مراحل مشخصی تقسیم کرد.
۴) ابعاد مختلف رشد در طول زندگی به مراحل مختلف تقسیم می‌شود.

پاسخ: بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ ۱ نادرست است، چون پیوستگی رشد باعث می‌شود، ویژگی‌های مربوط به رشد انسان را نتوانیم به راحتی به مراحل مشخص تقسیم کنیم.
گزینهٔ ۲ نادرست است، زیرا امروزه اکثر روان‌شناسان رشد، به رشد مرحله‌ای اعتقاد دارند.
گزینهٔ ۳ نادرست است، زیرا ابعاد مختلف رشد در طول زندگی یا فراخنای زندگی، به مراحل مختلف تقسیم می‌شود هر چند این کار، کار راحتی نیست؛ بنابراین گزینهٔ «۴» صحیح است.

رشد مرحله‌ای

مراحل از هم تفکیک شدند.
(نظر امروزهٔ اکثر روان‌شناسان)

رشد غیرمرحله‌ای

مراحل از هم قابل تفکیک نیستند.
(روان‌شناسان در گذشته که به رشد غیرمرحله‌ای یا پیوسته اعتقاد داشتند.)

درس دوم

روان‌شناسی رشد

تعریف روان‌شناسی رشد و عوامل مؤثر بر رشد

۱۵۲. اصطلاح فراخنای زندگی به چه معنا است؟ (Level Up)

۱) ماهیت چندبعدی رشد که شامل ابعاد شناختی، جسمانی و اجتماعی است.
۲) بررسی تغییرپذیری و انعطاف‌پذیری انسان در دوره‌های بحرانی رشد.
۳) گسترهٔ زمانی رشد انسان، یعنی از لحظهٔ تشکیل نطفه تا پایان عمر.
۴) شناسایی و پیش‌بینی تغییرات روانی در ابعاد مختلف رشد انسان.

۱۵۳. روان‌شناسی رشد، تغییراتی که در طول زندگی از زمان ..... تا ..... ، در آدمی رخ می‌دهد را مطالعه می‌کند.

۱) تولد ـ پایان زندگی ۲) کودکی ـ سالمندی ۳) نوزادی ـ بزرگسالی ۴) انعقاد نطفه ـ پایان زندگی

۱۵۴. کدام گزینه اشاره به حیطه‌های اصلی رشد در فراخنای زندگی دارد؟ (Level Up)

۱) روان‌شناسان دامنهٔ گسترده‌ای از تغییرات جسمانی، شناختی و هیجانی را در فراخنای زندگی بررسی می‌کنند.
۲) روان‌شناسان رشد فراخنای زندگی را براساس ویژگی‌های کیفی به مراحل کودکی، نوجوانی و بزرگسالی تقسیم می‌کنند.
۳) روان‌شناسان به منظور پیش‌بینی تغییرات رشدی در طول زندگی، نقش عوامل وراثتی و محیطی را مشخص می‌کنند.
۴) روان‌شناسان در راستای شناسایی بهتر تغییرات رشدی، از رویکردهای مختلفی همچون شناختی و اجتماعی استفاده می‌کنند.

۱۵۵. حل مسئله، بیانگر کدام جنبه از رشد انسان است؟ (خارج ۹۸)

۱) اجتماعی ۲) اخلاقی ۳) هیجانی ۴) شناختی

۱۵۶. ابراز خشم، جزء کدام جنبهٔ رشد انسانی محسوب می‌شود؟ (سراسری ۹۸)

۱) رفتاری ۲) هیجانی ۳) شناختی ۴) فیزیولوژیکی

۱۵۷. ابیات زیر با برخی از جنبه‌های رشد ارتباط دارند. در کدام بیت به جنبهٔ اخلاقی رشد اشاره شده است؟

۱) با دوست هر کجا نشینی تفرّجست / خواهی میان گلشن و خواهی کنار دشت
۲) من حاصل عمر خود ندارم جز غم / در عشق ز نیک و بد ندارم جز غم
۳) خودبینی و خودخواهی و خودکامگی نفس / جان را چو روان کرده زمین‌گیر و دگر هیچ
۴) خاطراتم را به دقت بی‌تو می‌کردم مرور / دست آخر شد یقینم از تو خود کردم عبور

۱۵۸. موارد زیر به‌ترتیب مربوط به کدام جنبه‌های رشد است؟ (Level Up)

ـ نیک‌بختان به حکایت و امثال پیشینیان پند گیرند، زآن پیش‌تر که پسینیان به واقعهٔ او مثل زنند.
ـ بیم آن است که تا چشم زنم پیر شوم / خستگی آید و پیری و نشیند بر من
ـ مردمان را عیب نهانی پیدا مکن که مر ایشان را رسوا کنی و خود را بی‌اعتماد
ـ گه چو کباب این دل من پر شده بویش به جهان / گه چو رباب این دل من کرده علالا دل من

۱) اجتماعی ـ جسمانی ـ اجتماعی ـ جسمانی ۲) شناختی ـ هیجانی ـ اخلاقی ـ هیجانی
۳) اجتماعی ـ هیجانی ـ اجتماعی ـ جسمانی ۴) شناختی ـ جسمانی ـ اخلاقی ـ هیجانی

۱۵۹. کدام ویژگی مربوط به دوقلوهای همسان است؟

۱) بیشتر اوقات همجنس هستند. ۲) بیشتر اوقات از لحاظ رفتار قابل تشخیص نیستند.
۳) از لحاظ ظاهر هیچ وقت قابل تشخیص نیستند. ۴) از دو تخمک شبیه به هم به وجود آمده‌اند.

۱۶۰. با توجه به عوامل مؤثر در رشد، عبارت‌های درست کدام است؟ (Level Up)

الف) محیط نقش تعیین‌کننده‌ای در رسش یا آمادگی زیستی افراد برای تغییرات دارد.
ب) بر اساس رسش احتمال وقوع برخی از ویژگی‌ها در دامنه‌های سنی خاص قابل پیش‌بینی است.
ج) رسش یا پختگی به‌معنای آمادگی زیستی است که با گذشت زمان اتفاق می‌افتد.
د) رسش دارای برنامهٔ رشد طبیعی و منظمی است که در تمامی افراد یکسان اتفاق می‌افتد.

۱) ب ـ ج ـ د ۲) ب ـ ج ۳) ج ـ د ۴) الف ـ ب

۱۶۱. «عامل بروز خصوصیات رشـــدی مشترک در نوع موجودات» و «پیش‌بینی احتمال وقوع ویژگی‌های رفتاری و شناختی در دامنه‌های سنی خاص در انسان»، به‌ترتیب بیانگر کدام عامل هستند؟

۱) وراثت ـ محیط ۲) محیط ـ یادگیری ۳) رسش ـ وراثت ۴) یادگیری ـ رسش

۱۶۲. دربارهٔ تأثیر «عوامل محیطی» در تغییرات رشدی افراد، کدام گزینه نادرست است؟

۱) یکی از مهم‌ترین عوامل محیطی تأثیرگذار بر تغییرات رشدی، «یادگیری» است.

۲) در بسیاری از توانمندی‌های جسمانی و شناختی که به موازات افزایش سن ایجاد می‌شوند، نقش یادگیری کمتر می‌شود.

۳) منظور از عوامل محیطی، هرگونه عامل تأثیرگذار در تغییرات رشدی است که خارج از فرد وجود داشته باشد.

۴) عوامل محیطی بر نحوه بروز تغییرات در جنبه‌های مختلف رشد تأثیر می‌گذارند.

۱۶۳. کدام عبارت، در روان‌شناسی نشانگر مفهوم «رسش» است؟ (خارج ۹۸)

۱) پردازش مفهومی و ادراکی ۲) توانایی‌های مرتبط به توجه، حافظه و زبان

۳) آمادگی زیستی که خود دارای برنامهٔ رشد طبیعی است. ۴) رشد هیجانی که مستلزم آگاهی از هیجانات خود و اطرافیان است.

۱۶۴. کدام گزینه به ترتیب، تعریف صحیح مفاهیم «پختگی» و «فراخنای زندگی» را در روان‌شناسی رشد نشان می‌دهد؟ (Level Up)

۱) رفتارهای وابسته به آمادگی محیطی ـ افزایش تجربیات روان‌شناختی در طول عمر

۲) به ارث بردن صفات از والدین ـ گسترهٔ زمانی رشد انسان

۳) رفتارهای وابسته به آمادگی زیستی ـ مسیر کامل رشد انسان از تشکیل نطفه تا مرگ

۴) آمادگی زیستی که دارای برنامهٔ رشد طبیعی است ـ دستیابی به مهارت‌های رشد در طول زندگی

۱۶۵. معنای پختگی کدام است؟ (خارج ۱۴۰۰)

۱) تغییرات در طول زندگی ۲) به ارث بردن صفات از والدین

۳) بارور کردن تخمک مادر با اسپرم پدر ۴) رفتارهای وابسته به آمادگی زیستی

۱۶۶. این واقعیت که انسان‌ها در بسیاری از جنبه‌های رشد شبیه یکدیگر هستند، بیش از هر چیز، نتیجهٔ چیست؟ (Level Up)

۱) غریزه: که رفتارهای ذاتی را در تمام افراد یک گونه ظاهر می‌کند. ۲) پختگی: که ناشی از برنامهٔ از پیش تعیین‌شدهٔ زیستی است.

۳) یادگیری: که الگوهای کسب تجارب و دانش را در انسان‌ها شکل می‌دهد. ۴) استعداد: که از طریق کروموزوم‌ها نسل به نسل به ارث می‌رسد.

تست

۱۶۷. فرق «رسش» با «یادگیری» کدام است؟ (سراسری ۹۵ با اندکی تغییر)

۱) یادگیری ظرفیت اکتساب است اما رسش عین اکتساب. ۲) رسش جنبه زیستی دارد اما یادگیری مبتنی بر تجربه است.

۳) رسش وقتی اتفاق میفتد که یادگیری اتفاق افتاده باشد. ۴) یادگیری مربوط به رفتار و رسش مربوط به ساختار بدن است.

۱۶۸. ویژگی‌های تغییراتی که در تعریف «رسش» به آن اشاره شده است، چیست؟ (سراسری ۹۵ با اندکی تغییر)

۱) مبتنی‌بر یک برنامهٔ طبیعی است ـ نشان‌دهندهٔ تأثیر وراثت در برنامهٔ طبیعی رشد انسان است.

۲) مبتنی‌بر یک برنامهٔ طبیعی است ـ فرایندی است که با آموزش و تمرین بسیار به‌دست می‌آید.

۳) مبتنی‌بر تجارب رفتاری، شناختی است ـ نشان‌دهندهٔ تأثیر وراثت در برنامهٔ طبیعی رشد انسان است.

۴) مبتنی‌بر تجارب رفتاری، شناختی است ـ فرایندی است که با آموزش و تمرین بسیار به‌دست می‌آید.

۱۶۹. در صورتی که «یادگیری» را به عنوان یکی از عوامل مؤثر در رشد در نظر بگیریم، کدام بیت با این موضوع همخوانی دارد؟

۱) ســگ اصحــاب کهــف روزی چنــد — پــی نیــکان گرفــت و مــردم شــد

۲) بــا ســیه‌دل چــه ســود گفتــن وعــظ — نــرود میــخ آهنیــن در ســنگ

۳) عاقبــت گــرگ‌زاده گــرگ شــود — گرچــه بــا آدمــی بــزرگ شــود

۴) پرتــو نیــکان نگیــرد هر که بنیادش بد است — تربیــت نااهــل را چــون گــردکان بــر گنبدســت

۱۷۰. به‌ترتیب ابیات زیر اشاره به کدام عامل مؤثر بر رشد دارند؟

الف) هــر کــه در خــردیش ادب نــکننــد — در بزرگــی فــلاح از او برخاســت

ب) ســگ بــه دریــای هفت‌گانــه بشــوی — کــه چــو تــر شــد پلیدتــر باشــد

۱) محیطی ـ وراثتی ۲) وراثتی ـ وراثتی ۳) وراثتی ـ محیطی ۴) محیطی ـ محیطی

۱۷۱. کدام گزینه پیام شعر زیر را درمورد عوامل مؤثر بر رشد بیان می‌کند؟

«خــر بــه ســعی آدمــی نخواهــد شــد — گرچــه پــای منبــری باشــد

و آدمــی را کــه تربیــت نکننــد — تــا بــه صــد ســالگی خــری باشــد»

۱) عوامل محیطی در بیرون از فرد وجود دارند و بر نحوهٔ بروز تغییرات در جنبه‌ها و مراحل مختلف رشد تأثیرگذار است.

۲) ویژگی‌ها و تغییراتی که در طول زندگی افراد رخ می‌دهد، می‌تواند معلول دو دسته عوامل وراثتی و محیطی باشد.

۳) بسیاری از توانمندی‌های جسمانی و رفتاری از طرق مختلف به یادگیری نیاز دارد.

۴) با توجه به وراثت می‌توان احتمال وقوع برخی ویژگی‌ها را در دامنه‌های سنی خاص پیش‌بینی کرد.

۱۸۳. علی و حسین دوقلو هستند. کدام توصیف، دلیل قطعی برای «ناهمسان بودن» آن‌ها است؟ (Level Up)

۱) علی دچار بلوغ زودرس شد، در حالی که حسین چندین سال دیرتر از میانگین سن بلوغ پسران، وارد این مرحله شد.

۲) حسین شعرهای زیادی را به‌راحتی و به‌سرعت حفظ می‌کرد، ولی علی همیشه در درس فارسی و حفظ کردن شعرهای آن مشکل داشت.

۳) علی از ۸ تا ۱۰ماهگی، چهار دست و پا می‌رفت، در حالی که حسین هیچ‌وقت چهار دست و پا نرفت و یک‌باره شروع به راه رفتن کرد.

۴) علی پس از تولد به‌دلیل مشکل قلبی مادرزادی، دچار مشکلات تنفسی و تغذیه بود، در حالی که حسین به‌راحتی تنفس می‌کرد و شیر می‌خورد.

۱۸۴. درستی یا نادرستی عبارت‌های زیر، به‌ترتیب کدام است؟ (خارج ۱۴۰۲)

ـ عوامل وراثتی از دورهٔ جنینی تا سالمندی و عوامل محیطی از بدو تولد تا سالمندی، موجب بروز ویژگی‌ها و تغییرات رشدی در افراد می‌شوند.

ـ ویژگی‌های رفتاری و جسمانی دوقلوهای همسان در مقایسه با دوقلوهای ناهمسان به هم شبیه‌تر بوده، زیرا رسش آن‌ها براساس یک برنامهٔ طبیعی انجام می‌شود.

ـ زمان وقوع خصوصیات رفتاری افراد را می‌توان با بررسی ویژگی‌های خویشاوندان آنان پیش‌بینی کرد.

ـ رشد حرکتی کودک از قبیل غلتیدن، نشستن، ایستادن و راه رفتن، براساس یک آمادگی زیستی خاص است.

۱) د ـ ن ـ د ـ د ۲) د ـ د ـ ن ـ د ۳) ن ـ ن ـ د ـ ن ۴) ن ـ ن ـ د ـ د

مراحل مهم رشد در فراخنای زندگی

۱۸۵. کدام عامل باعث می‌شود تقسیم‌بندی رشد به مراحل مشخص، کار دشواری باشد؟

۱) تأثیر نسبی عوامل محیطی بر رسش ۲) وابستگی بسیاری از تغییرات رشد به یادگیری

۳) پیوستگی تغییرات رشد ۴) غیرقابل پیش‌بینی بودن تغییرات رشد

۱۸۶. با توجه به دیدگاه روان‌شناسان رشد دربارهٔ مراحل زندگی، عبارت‌های درست در کدام گزینه مشخص شده‌اند؟ (Level Up)

الف) عمر انسان پس از تولد به سه دورهٔ اصلی کودکی، جوانی و بزرگسالی تقسیم می‌شود.

ب) دورهٔ جوانی حدود ۴۰ سالگی پایان می‌یابد و پس از آن فرد وارد بزرگسالی می‌شود.

ج) دورهٔ نوجوانی، حلقهٔ اتصال کودکی دوم به جوانی است.

د) کودکان تا زمانی که وارد مدرسه نشده‌اند، نهایتاً در دومین مرحله از مراحل ۷ گانهٔ بعد از تولد قرار دارند.

هـ) بزرگسالی دوم یک دورهٔ ۲۵ ساله از زندگی را دربرمی‌گیرد.

۱) الف ـ ج ـ د ۲) ج ـ د ـ هـ ۳) الف ـ ب ۴) د ـ هـ

تست

۱۸۷. کدام فعالیت مربوط به روان‌شناسان رشد نیست؟

۱) ایجاد تغییر در جنبه‌های رشد در طول زندگی ۲) شناسایی و پیش‌بینی تغییرات در طول زندگی

۳) بررسی عوامل مؤثر بر تغییرات رشد در فراخنای زندگی ۴) تقسیم کردن ابعاد مختلف رشد در طول زندگی به مراحل مشخص

۱۸۸. طبق دیدگاه روان‌شناسان رشد پاسخ سؤالات زیر در کدام گزینه مشخص شده است؟ (Level Up)

ـ دوره‌های کودکی و بزرگسالی به‌ترتیب شامل چند زیردوره هستند؟

ـ دورهٔ نوپایی چه دامنهٔ سنی را در برمی‌گیرد؟

۱) سه ـ سه/ ۱ تا ۳ سالگی ۲) دو ـ سه/ ۲ تا ۳ سالگی ۳) سه ـ سه/ ۲ تا ۳ سالگی ۴) دو ـ سه/ ۱ تا ۳ سالگی

۱۸۹. به‌ترتیب آغاز میانسالی و پایان جوانی، چند سالگی است؟

۱) ۴۰سالگی ـ ۴۰سالگی ۲) ۴۰سالگی ـ ۴۵سالگی ۳) ۶۰سالگی ـ ۴۰سالگی ۴) ۶۰سالگی ـ ۴۵سالگی

۱۹۰. به‌ترتیب، روان‌شناسان رشد «پایان دوران نوجوانی» و «پایان کودکی دوم» را چه زمانی می‌دانند؟

۱) پایان بلوغ جنسی ـ ۱۲سالگی ۲) شاغل شدن ـ شروع بلوغ جنسی

۳) مستقل شدن از والدین ـ پایان ۲۰سالگی ۴) رسیدن به استقلال ـ پایان دوران دبستان

۱۹۱. در کدام دورهٔ زندگی، می‌توان با عمل و گفتار صحیح از حس تقلید فرزندان برای پرورش، بهرهٔ بیشتری برد؟ (سراسری۹۹)

۱) نوجوانی ۲) طفولیت ۳) هفت سال اول ۴) هفت سال دوم

۱۹۲. طبق فرمایش پیامبر گرامی(ص) کدام عبارت، در خصوص مراحل رشد انسان تا ۲۱سالگی درست است؟

۱) هفت سال اول، آقا و سرور است و باید آزاد باشد. هفت سال دوم، فرمانبردار است و نباید با او آمرانه برخورد شود. هفت سال سوم، وزیر و مشاور است و باید با او مثل بزرگسالان رفتار کرد.

۲) هفت سال اول، آقا و سرور است و باید عواطف او را رشد داد. هفت سال دوم، مطیع است و باید در تأدیب او کوشش کرد. هفت سال سوم، وزیر و مشاور است و باید او را در تصمیم‌گیری‌ها دخالت داد.

۳) هفت سال اول، مطیع و فرمانبردار است و باید زشتی‌ها و زیبایی‌ها را به او فهماند. هفت سال دوم، آقا و سرور است و باید به او احترام گذاشت. هفت سال سوم، مشاور است و باید او را همانند عضو بزرگ خانواده دانست.

۴) هفت سال اول، مطیع است و باید تربیت شود. هفت سال دوم، آزاد است و باید احساسات او را تقویت کرد. هفت سال سوم، وزیر است و باید به نظر او احترام گذاشت.

ویژگی‌های رشد در دورهٔ قبل از تولد

۲۰۱. کدام‌یک از موارد زیر از جمله عوامل محیطی مؤثر بر چگونگی رشد قبل از تولد نیست؟

۱) ارتباط معنوی با خالق هستی
۲) سن مادر
۳) سلامت جنین
۴) حالت‌های هیجانی

۲۰۲. کدام دو عامل، به ترتیب، مسئول «انتقال صفات به ارث برده شده» و «ایجاد آرامش» در دوران جنینی هستند؟ (Level Up)

۱) کروموزوم‌ها: سن مادر
۲) تخمک: کیفیت تغذیه
۳) کروموزوم‌ها: ارتباط معنوی با خالق هستی
۴) تخمک: مصرف داروها

۲۰۳. شروع رشد از زمانی است که ..... (Level Up)

۱) ۴۶ کروموزوم جنسی پدر و مادر بتوانند تخمک را تشکیل دهند.
۲) ۴۶ کروموزوم مادر و ۴۶ کروموزوم پدر، ترکیب شوند و نطفه را تشکیل دهند.
۳) کروموزوم‌های اسپرم و تخمک بتوانند یک تخمک بارورشدهٔ ۴۶ کروموزومی را تشکیل دهند.
۴) ۲۳ کروموزوم از تخمک پدر با ۲۳ کروموزوم از اسپرم مادر ترکیب شوند.

۲۰۴. هنگامی که مادر دچار فشار روانی یا حالت‌های هیجانی شدید می‌شود، بدن او هورمون‌های استرس مانند کورتیزول ترشح می‌کند. این هورمون‌ها می‌توانند از طریق جفت وارد جریان خون جنین شده و بر رشد مغز و سیستم عصبی او تأثیر بگذارند. کدام عبارت دربارهٔ این موضوع درست است؟ (Level Up)

۱) تأثیر کورتیزول نشان‌دهندهٔ پختگی است و هورمون‌های مادر جزء ساختار زیستی و وراثتی جنین محسوب می‌شوند.
۲) این پدیده اثباتی بر نقش وراثت و کروموزوم‌ها است، زیرا انتقال هورمون‌ها با ساختار ژنتیکی جنین سازگار می‌شود.
۳) محیط داخلی بدن مادر، محیط مستقیم جنین است و این پدیده بر نقش عوامل محیطی در رشد قبل از تولد تأکید دارد.
۴) انتقال کورتیزول نشان‌دهندهٔ اختلال در فرایند یادگیری جنین است که الگوهای رفتاری مادر را به سیستم عصبی او منتقل می‌کند.

تست

۲۰۵. کدام‌یک از عبارت‌های زیر، در مورد «نوجوانی» درست است؟ (خارج ۱۴۰۴)

الف) یکی از ابعاد اصلی رشد در دورهٔ نوجوانی، شکل‌گیری ارزش‌های اخلاقی و ایجاد تمایز بین خود و دیگران است.
ب) در دورهٔ نوجوانی، هویت‌یابی با رشد اخلاقی مرتبط بوده و بر نوع پردازش‌های فرد تأثیر می‌گذارد.
ج) به‌دلیل افزایش سرعت تفکر و توانایی نظارت بر آن، نوجوانان می‌توانند در انتخاب‌های روزمرهٔ خود، بهترین مورد را برگزینند.
د) اغلب نوجوانان به‌دلیل نداشتن تجربهٔ کافی در به‌کارگیری مهارت‌های شناختی، قادر به افزایش توان حافظهٔ خود نیستند.

۱) «الف» ـ «ب»
۲) «الف» ـ «ج»
۳) «الف» ـ «ب» ـ «د»
۴) «ب» ـ «ج» ـ «د»

۲۰۶. هر کدام از ویژگی‌های نوجوانان زیر، به‌ترتیب، با کدام مورد همخوانی بیشتری دارد؟ (سراسری ۱۴۰۴)

ـ علی دانش‌آموز یازدهم انسانی است، به شعر و داستان‌نویسی علاقه داشته، چند داستان کوتاه نوشته و عضو تیم والیبال مدرسه هم هست.
ـ سامان اغلب در مدرسه شلوغ‌کاری کرده و برای همکلاسی‌ها و معلمانش ایجاد مزاحمت می‌کند.
ـ مهیار به‌علت انتخاب نادرست رشتهٔ تحصیلی‌اش، در مدرسه عملکرد خوبی ندارد.
ـ کامران از اینکه پدرش در جمع او را نصیحت کند، بیزار است.

۱) هویت مثبت ـ استفادهٔ نادرست از هیجان‌ها ـ فقدان مهارت تصمیم‌گیری ـ حساسیت نسبت به انتقاد دیگران
۲) هویت منحصربه‌فرد ـ فقدان رشد اخلاقی و شناختی ـ فقدان مهارت حل‌مسئله ـ آرمان‌گرایی و احساس منحصربه‌فرد بودن
۳) رشد شناختی و روانی ـ بروز هیجان‌های مرکب و کنترل‌نشده ـ مشکلات مربوط به تصمیم‌گیری ـ تفاوت هویت‌یابی نسل قدیم و جدید
۴) رشد اخلاقی و جسمانی ـ احساس منحصربه‌فرد بودن اغراق‌آمیز ـ مشکلات مربوط به حل‌مسئله ـ تفاوت هویت‌یابی نسل قدیم و جدید

۲۰۷. کدام‌یک از عبارت‌های زیر، درست است؟ (خارج ۱۴۰۴)

الف) رشد انسان از زمان آزاد شدن سلول تخمک، شروع شده و تا پایان زندگی ادامه دارد.
ب) توانمندی‌های جسمانی، شناختی، هیجانی و اجتماعی انسان در فراخنای زندگی بهبود و افزایش می‌یابد.
ج) کروموزم‌ها که حاوی صفات نهفتهٔ ارثی هستند، بر چگونگی رشد قبل از تولد و عوامل بیرون از فرد (عوامل محیطی)، بر چگونگی رشد بعد از تولد، تأثیر می‌گذارند.
د) عوامل وراثتی باعث می‌شوند که رشد جسمانی ـ حرکتی، طبق یک توالی تقریباً یکسان در کودکان رخ دهد.

۱) «ب» ـ «ج» ـ «د»
۲) «ب» ـ «ج»
۳) «الف» ـ «د»
۴) «د»

ویژگی‌های رشد در دورهٔ کودکی

۲۰۸. با توجه به ویژگی‌های رشد در دورهٔ کودکی، درستی یا نادرستی عبارات در کدام گزینه آمده است؟ (Level Up)

ـ کودکی دامنهٔ سنی ۲ ـ ۱۲سالگی را دربرمی‌گیرد.

ـ مطالعات روان‌شناسی رشد، مربوط به دوران کودکی است.

ـ اهمیت دوران کودکی نسبت به دورهٔ نوجوانی بیشتر است.

ـ کودکان در این دوره، تغییرات زیاد و سریعی را تجربه می‌کنند.

۱) د ـ د ـ د ـ ن ۲) د ـ د ـ ن ـ ن ۳) ن ـ ن ـ ن ـ د ۴) ن ـ ن ـ د ـ د

۲۰۹. در خصوص رشد جسمانی ـ حرکتی دوران کودکی، کدام گزینه درست است؟

۱) قد نوزاد پس از گذشت ۶ ماه، ۲ برابر و وزن او ۳ برابر می‌شود.

۲) از ۵ تا ۸ماهگی کودکان می‌توانند با کمک دیگران بایستند.

۳) تغییرات در اعضای بدن مثل افزایش وزن مغز و استحکام استخوان‌ها جزء رشد جسمانی ـ حرکتی دوران کودکی محسوب می‌شود.

۴) کودکان در ابتدای این دوره، قادر به انجام حرکات ظریف و در پایان این دوره، قادر به انجام حرکات درشت می‌شوند.

۲۱۰. نشستن مستقل و ایستادن مستقل به‌ترتیب در چند ماهگی کودک رخ می‌دهد؟

۱) ۶ تا ۹ماهگی ـ ۱۱ تا ۱۴ماهگی ۲) ۶ تا ۹ماهگی ـ ۱۱ تا ۱۳ماهگی

۳) ۵ تا ۸ماهگی ـ ۱۲ تا ۱۵ماهگی ۴) ۵ تا ۸ماهگی ـ ۱۱ تا ۱۴ماهگی

۲۱۱. در کدام گزینه ترتیب به وجود آمدن توانایی‌های جسمانی به‌درستی ذکر شده است؟

۱) بلند شدن از وضعیت نشسته ـ ایستادن با کمک ۲) ایستادن با کمک ـ نشستن مستقل

۳) بلند شدن از وضعیت نشسته ـ ایستادن مستقل ۴) نشستن با کمک ـ غلت زدن

۲۱۲. کدام گزینه نشان‌دهندهٔ یکی از مهارت‌های حرکتی ظریف است؟

۱) غذا خوردن با قاشق ۲) لی‌لی کردن ۳) سینه‌خیز رفتن ۴) پرتاب کردن توپ

۲۱۳. کدام یک از موارد زیر به ترتیب نشان‌دهندهٔ مهارت‌های حرکتی ظریف و درشت است؟ (Level Up)

الف) باز کردن قفل در با کلید ب) پریدن و لی لی کردن

ج) آب ریختن در لیوان (از پارچ) د) پرتاب کردن و گرفتن توپ بسکتبال

هـ) راه رفتن و دوچرخه سواری و) ورق زدن کتاب

۱) ظریف: الف ـ ج ـ و / درشت: ب ـ د ـ هـ ۲) ظریف: الف ـ ج ـ هـ/ درشت: ب ـ د ـ و

۳) ظریف: د ـ و ـ هـ/ درشت: الف ـ ب ـ ج ۴) ظریف ب ـ ج ـ د / درشت: الف ـ هـ ـ و

۲۱۴. با توجه به ویژگی‌های مشخص‌شده در عبارات زیر، کدام بازهٔ سنی در مورد افراد درست است؟ (Level Up)

ـ پزشک اطفال طبق نمودار رشد گزارش می‌دهد که وزن سارا نسبت به دفعهٔ قبل، دو برابر شده است.

ـ مادر ثمین وقتی می‌خواهد کودکش را روی زمین بنشاند، اطراف او چند بالش قرار می‌دهد تا نیفتد.

ـ مهسا در حین بازی با اسباب‌بازی‌هایش روی زمین، اگر مادرش را ببیند، از جایش بلند می‌شود.

ـ ستاره موقع خروج از منزل، اصرار دارد که خودش بند کفش‌هایش را ببندد.

۱) ۱ساله ـ ۸ماهه ـ ۹ماهه ـ ۷ساله ۲) ۱ساله ـ ۷ماهه ـ ۷ماهه ـ ۴ساله

۳) ۶ ماهه ـ ۵ماهه ـ ۹ماهه ـ ۷ساله ۴) ۶ماهه ـ ۴ماهه ـ ۷ماهه ـ ۴ساله

۲۱۵. با توجه به رشد شناختی دورهٔ کودکی، درستی یا نادرستی عبارات زیر کدام است؟ (Level Up)

ـ اگر اسباب‌بازی کودک ۹ماهه را جلوی چشمان وی پنهان کنیم، به‌دنبال آن نمی‌گردد.

ـ اگر تعداد یکسانی شکلات را در مقابل یک کودک ۹ساله در دو ظرف که یکی کوچک‌تر و دیگری بزرگ‌تر است قرار دهیم، کودک ظرف بزرگ‌تر را انتخاب می‌کند.

ـ زبان‌آموزی و تسلط بر لغات تا شکلات‌های بیشتری داشته باشد، با تنوع اسباب‌بازی‌هایی که در اختیار کودک قرار دارد و با آن‌ها بازی می‌کند، ارتباط مستقیم دارد.

ـ اینکه کودکان در دورهٔ قبل از دبستان، براساس ویژگی‌های حسی در مورد ارزشمندی هدایای دریافت‌شده قضاوت کنند، مطابق با ویژگی‌های رشدیشان است.

۱) ن ـ ن ـ د ـ د ۲) ن ـ د ـ د ـ ن ۳) د ـ ن ـ ن ـ د ۴) د ـ د ـ ن ـ ن

۲۱۶. کودکان در فرایند رشد، کدام هیجان را زودتر بروز می‌دهند؟ (سراسری۹۹)

۱) ترحم ۲) خشم ۳) حسادت ۴) پشیمانی

درس ۲

۲۱۷. علت رشدیافته‌تر بودن رشد هیجانی انسان‌ها نسبت به حیوانات چیست؟

۱) برقراری تعامل با محیط بازتر و متنوع‌تر
۲) وابستگی به محیط‌های اجتماعی
۳) تنوع و پیچیدگی نحوهٔ بروز هیجان
۴) تأثیرپذیری از نظام پردازش‌های فردی

۲۱۸. کدام توضیح دربارهٔ هیجان‌های ساده و مرکب دوران کودکی، درست است؟

۱) بروز هیجانات ساده تحت‌تأثیر نظام پردازش‌های فردی است.
۲) هیجانات ساده غالباً به چند صورت پدیدار می‌شوند.
۳) هیجانات مرکب، متناسب با نوع ارزیابی افراد، ظهور متفاوتی دارند.
۴) انسان و حیوان در برخی از هیجانات مرکب، با یکدیگر مشترک هستند.

۲۱۹. چگونه هیجان‌های ساده و اولیهٔ دوران کودکی به هیجان‌های مرکب دیگر، تعمیم می‌یابد؟

۱) رشد آگاهی کودک از هیجان‌های مختلف و واکنش اطرافیان خصوصاً مادر
۲) کسب آگاهی بیشتر و برقراری تعامل با رسانه‌های جمعی
۳) تلاش کودک برای شناخت بیشتر خود و آگاهی دادن اطرافیان نسبت به حالات هیجانی او
۴) آگاهی کودک از هیجان‌های اولیهٔ خود و آگاهی او نسبت به حالات هیجانی دیگران

۲۲۰. درستی یا نادرستی عبارات زیر دربارهٔ رشد هیجانی دورهٔ کودکی کدام است؟ (Level Up)

ـ نقش اطرافیان کودک، کمک به شناسایی هیجانات کودک است تا براساس تغییرات درونی خود، به هیجاناتش جهت دهد.
ـ ابراز و تعدیل هیجانات نوزاد در گرو آگاهی‌های او و کیفیت رابطهٔ دوجانبه‌اش با مادر یا مراقب اصلی است.
ـ در انتهای دوران کودکی است که کودک برای اولین بار شروع به تقلید هیجانات دیگران می‌کند.
ـ رشد هیجانی، بلافاصله پس از تولد، ابتدا با ظهور هیجانات ساده مانند خشم و ترس آغاز می‌شود.

۱) درست ـ نادرست ـ نادرست ـ نادرست
۲) نادرست ـ درست ـ نادرست ـ درست
۳) نادرست ـ درست ـ درست ـ درست
۴) درست ـ نادرست ـ درست ـ نادرست

۲۲۱. کدام عبارت، درخصوص رشد هیجانی از تولد تا ۱۲ سالگی درست است؟ (خارج ۱۴۰۰)

۱) رشد هیجانی فرایندی ساده است و تنها معطوف به هیجانات ساده است.
۲) واکنش و عکس‌العمل اطرافیان در جهت‌دهی کودکان به هیجانات خود نقش دارد.
۳) رشد هیجانی ابتدایی‌ترین جنبهٔ تحول در این دوره است و با سرعت و تغییرات بسیار همراه است.
۴) به موازات افزایش آگاهی، هیجانات ساده ترحم و سپاسگزاری به هیجانات مرکب ترس و خشم تبدیل می‌شود.

تست

۲۲۲. کدام بیت از نظر نوع هیجان با سایر گزینه‌ها متفاوت است؟ (Level Up)

۱) الهی! ما گنه‌کاریم و از شرم آستین بر رو / کریمی، دامن رحمت بپوشان بر گناه ما
۲) کی توان از عهدهٔ شکر تو بیرون آمدن / شکر نعمت نعمتی دیگر بود از خوان تو
۳) نخواهی که باشد دلت دردمند / دل دردمندان بیازار و رنجور مکن
۴) گر سر کشد نگارم ور غم برد قرارم / هم آه برنیارم از آه خشم کردم

۲۲۳. از بین عبارت‌های زیر در مورد رشد اجتماعی کودکی، کدام موارد نادرست است؟ (Level Up)

الف) اولین علامت رشد اجتماعی در کودکان، لبخند اجتماعی است که در حدود ۲ ماهگی بروز پیدا می‌کند.
ب) یکی از علائم رشد اجتماعی کودکان، بازی است که در ابتدا به‌صورت موازی و در دورهٔ دبستان به شکل گروهی انجام می‌شود.
ج) در کودکی اول، علاقهٔ خاصی به بازی با هم‌جنسان وجود دارد، ولی در کودکی دوم، این تمایل به جنس مخالف کشیده می‌شود.
د) در پایان دورهٔ کودکی اول، کودکان متوجه می‌شوند که از بودن با دیگران لذت می‌برند و اجتماعی‌تر می‌شوند.

۱) ب ـ ج
۲) ج ـ د
۳) الف ـ د
۴) ج

۲۲۴. کدام مورد در خصوص بازی‌ها در دورهٔ کودکی درست است؟ (سراسری ۱۴۰۱)

۱) بازی‌های کودکان سنین ۴ یا ۵ سال به‌صورت گروهی و بدون قاعده است.
۲) کودکان سنین دبستانی با هم‌جنس خود و به‌صورت مشترک بازی می‌کنند.
۳) کودکان سنین ۷ تا ۱۰ سال دوست دارند در کنار هم، اما به‌صورت انفرادی بازی کنند.
۴) در سنین اولیهٔ کودکی بازی‌ها به‌صورت مشترک است، ولی به‌تدریج به بازی‌های موازی تبدیل می‌شود.

۲۲۵. سارا کودکی ۱۰ ساله است و در کلاس چهارم دبستان تحصیل می‌کند. با توجه به ویژگی‌های رشد اخلاقی در کودکی کدام عبارت دربارهٔ او درست است؟

۱) سارا به‌تدریج دلیل انجام عمل اخلاقی را بر صحیح بودن خود عمل استوار می‌کند و از انجام عمل صرفاً برای دیگران، فاصله می‌گیرد. (Level Up)
۲) سارا هنوز تصوری از کار خوب و بد ندارد و به همین دلیل مسئول رفتار خود نیست، زیرا رشد درک اخلاقی در دوران کودکی تکمیل نمی‌شود.
۳) با توجه به مراحل رشد درک اخلاقی، قوانین اجتماعی و اصول عرفی در تعیین رفتارهای اخلاقی سارا با دیگران نقش ندارد.
۴) با توجه به اینکه وارد کودکی دوم شده است، مفهوم اخلاق را درک کرده است و تغییراتی را به شکل ناگهانی در این جنبه از رشد تجربه می‌کند.

۲۲۶. در دورهٔ کودکی اول، تشخیص اعمال اخلاقی و غیراخلاقی توسط کودکان بر چه اساسی است؟

۱) نیت عمل انجام‌شده
۲) پیامد کار انجام‌شده
۳) منطقی بودن عمل انجام‌شده
۴) نوع عمل انجام‌شده

سؤالات ترکیبی ویژگی‌های رشد در دورهٔ کودکی

۲۲۷. در مورد کودک دوســـاله‌ای که پازل‌های ساخته‌شده توسط خواهرش را خراب می‌کند و وقتی با فریاد او روبه‌رو می‌شود، کار خود را تکرار می‌کند، کدام عبارت درست‌تر است؟ (Level Up)

۱) نشان‌دهندهٔ رشد هیجانی ناسالم است و باید برای اصلاح آن از روش‌های تعاملی مثبت بهره گرفت.
۲) رفتار او نشان‌دهندهٔ رشد ناکافی مهارت‌های اخلاقی و بی‌تفاوتی نسبت به واکنش‌های محیطی است.
۳) به‌دلیل عدم درک هیجانات مرکب مانند احساس گناه و پشیمانی این رفتار را نشان می‌دهد.
۴) بروز هیجان مشروط به آگاهی کودک از واکنش خواهرش و رابطهٔ دوطرفه بین آن‌ها بوده است.

۲۲۸. کدام جنبه از رشد انسان به‌دلیل آگاهی بیشتر و برقراری تعامل با محیط بازتر و متنوع‌تر، نسبت به حیوانات پیشرفته‌تر است و کدام عبارت در ارتباط با آن درست است؟

۱) هیجانی ـ ابتدایی‌ترین و شاخص‌ترین جنبهٔ رشد انسان است که از زمان تولد تا نوجوانی با سرعت و تغییرات بسیاری همراه است.
۲) اجتماعی ـ طرز فکر، عقاید و نحوهٔ ارتباط فرد با دیگران را شامل می‌شود و موجب تمایز فرد با دیگران می‌شود.
۳) هیجانی ـ رشد هیجانی فرایندی پیچیده است که نه تنها مستلزم آگاهی از هیجانات کودک، بلکه مستلزم آگاهی از هیجانات اطرافیان او است.
۴) اجتماعی ـ دربرگیرندهٔ آن دسته از قوانین اجتماعی و اصول شرعی و عرفی است که تعیین می‌کند انسان‌ها باید در رابطه با دیگران چگونه رفتار کنند.

۲۲۹. سامیار و کامران در یک اتاق مشغول بازی هستند: یکی از آن‌ها مشغول ساختن لگو است و دیگری مشغول ساختن پازل است. مادر سامیار هرچه پیشنهاد می‌دهد که با هم مار و پله یا منچ یا دزد و پلیس بازی کنند، آن‌ها ترجیح می‌دهند به کار خود ادامه دهند. کدام گزینه به‌درستی جنبه‌های رشد درگیر در این موقعیت و دوره سنی محتمل آن‌ها را بیان می‌کند؟ (Level Up)

۱) نوع بازی آن‌ها در کنار هم: رشد هیجانی/ چیدن قطعه‌های پازل: رشد جسمانی/ دورهٔ سنی: ۳ـ۴ سالگی
۲) نوع بازی آن‌ها در کنار هم: رشد اجتماعی/ چیدن قطعات پازل : رشد حرکتی/ دورهٔ سنی: ۸ـ۷ سالگی
۳) نوع بازی آن‌ها در کنار هم: رشد اجتماعی /تشخیص جای درست قطعه‌های پازل: رشد شناختی / دورهٔ سنی: ۳ـ۴ سالگی
۴) نوع بازی آن‌ها در کنار هم: رشد هیجانی/ تشخیص جای درست قطعه‌های پازل: رشد جسمانی ـ حرکتی / دورهٔ سنی: ۷ـ۸ سالگی

درس ۲

۲۳۰. کودکی که با ورود یکی از دوستان قدیمی مادرش به خانه‌شان، شروع به گریه می‌کند و با نگاه به مادرش از او می‌خواهد که بغلش کند، احتمالاً در چه سنی قرار دارد و این واکنش او مربوط به کدام جنبهٔ رشد است؟

۱) ۲ تا ۳ماهگی ـ اجتماعی ۲) ۲ تا ۳ماهگی ـ هیجانی ۳) ۸ماهگی ـ اجتماعی ۴) ۸ماهگی ـ هیجانی

۲۳۱. پریسا به خواهرش در انجام تکالیفش کمک می‌کند چون دوست دارد مادرش را خوشحال کند و خواهرش حتی در غیاب مادرشان و بدون اینکه او بفهمد، از پریسا مراقبت می‌کند،کدام عبارت دربارهٔ این دو خواهر درست است؟ (Level Up)

۱) رفتار پریسا مربوط به جنبهٔ اخلاقی رشد است و احتمالاً حدود ۷ـ۶ سال دارد.
۲) پریسا هنوز به رشد درک اخلاقی نرسیده و قضاوت‌های او پختگی لازم را ندارد.
۳) رفتار خواهر پریسا نشان‌دهندهٔ رشد اجتماعی سطح بالا و اهمیت دادن به روابط بین فردی است.
۴) خواهر پریسا احتمالاً در سنین نوجوانی قرار دارد و بر اساس پیامدهای عینی در مورد رفتار اخلاقی قضاوت می‌کند.

۲۳۲. کدام عبارت، از ویژگی‌های رشد در طی دورهٔ کودکی است؟ (سراسری ۱۴۰۰)

۱) در اوایل بازی‌های مشترک و گروهی انجام می‌دهند، اما به‌تدریج به بازی‌های انفرادی می‌پردازند.
۲) بعد از نشان دادن هیجانات ساده پشیمانی و ترحم، هیجانات مرکب ترس و محبت را نشان می‌دهند.
۳) بعد از دستیابی به مهارت‌های حرکتی ظریف بلافاصله می‌توانند حرکات درشت را با مهارت انجام دهند.
۴) در اوایل درکی از اخلاق ندارند، اما به‌تدریج اصول و قوانین تعیین‌کنندهٔ رفتار با دیگران را یاد می‌گیرند.

۲۳۳. کدام مورد در خصوص تحولات دورهٔ طفولیت، درست است؟ (سراسری ۱۴۰۱)

۱) طبق آموزه‌های اسلام، دورهٔ اطاعت و فرمانبرداری است. ۲) بین ۱۱ تا ۱۴ماهگی، مستقل ایستادن مشاهده می‌شود.
۳) با رشد آگاهی از هیجان و واکنش اطرافیان، هیجان‌های ساده بروز می‌کند. ۴) اولین نشانهٔ تغییر اجتماعی در این دوره، به‌صورت ترس از غریبه‌ها رخ می‌دهد.

۲۳۴. کدام عبارت، در خصوص جنبه‌های مختلف رشد در دورهٔ کودکی درست است؟ (سراسری ۱۴۰۴)

۱) رشد فرایندهای شناختی مثل توجه، حافظه، حل‌مسئله، چشمگیر بوده و براساس اطلاعات موجود در حافظه، تفکر فرضی شکل می‌گیرد.
۲) رشد اجتماعی به‌تدریج صورت می‌گیرد و فعالیت‌های غیراجتماعی به مرور با افزایش سن کاهش و تمایل به تعامل با همسالان همجنس افزایش می‌یابد.
۳) رشد اخلاقی از بدو تولد آغاز می‌شود (در واقع همهٔ کودکان اخلاقی متولد می‌شوند)، اما در جریان تحول این درک اخلاقی الزاماً به عمل اخلاقی منجر نمی‌شود.
۴) رشد هیجانی فرایند پیچیده‌ای است و براساس آگاهی کودک و تعامل با اطرافیان، از هیجانات مرکب و غیرقابل تفکیک، هیجانات ساده پدیدار می‌شود.

۲۳۵. در کدام گزینه سن بروز توانایی‌ها، با یکدیگر اشتراک دارند؟

۱) لبخند اجتماعی ـ بلند شدن از وضعیت نشسته ۲) ترس از غریبه ـ نشستن مستقل
۳) بازی‌های موازی ـ بازی با هم‌جنسان ۴) راه رفتن مستقل ـ پردازش ادراکی

۲۳۶. عبارات زیر به‌ترتیب مربوط به کدام جنبهٔ رشد است؟ (Level Up)

ـ ابتدایی‌ترین و شاخص‌ترین جنبهٔ رشد است.
ـ باعث تغییر پردازش کودکان از ادراکی به مفهومی می‌شود.
ـ نخستین نشانه‌های آن در سنین ۲ تا ۳ماهگی جلوه‌گر می‌شود.
ـ مستلزم آگاهی از حالت‌های خود و دیگران است.

۱) جسمانی ـ اخلاقی ـ هیجانی ـ اجتماعی
۲) اجتماعی ـ شناختی ـ اجتماعی ـ هیجانی
۳) جسمانی ـ شناختی ـ اجتماعی ـ هیجانی
۴) اجتماعی ـ اخلاقی ـ هیجانی ـ اجتماعی

۲۳۷. درستی و نادرستی عبارت‌های زیر در رابطه با دورهٔ کودکی اول، کدام است؟ (سراسری ۱۴۰۲)

ـ از بین دو خوراکی با مقدار یکسان، آن خوراکی را که ظاهراً حجم بیشتری دارد، انتخاب می‌کنند.
ـ در تشخیص اخلاقی بودن یک عمل، به قصد و نیت افراد توجه می‌کنند.
ـ براساس ویژگی‌های کیفی به دریافت و فهم محرک‌ها می‌پردازند.
ـ علاقمندند در کنار همسالان باشند و گروهی بازی کنند.

۱) د ـ ن ـ د ـ ن
۲) ن ـ ن ـ د ـ د
۳) د ـ ن ـ ن ـ ن
۴) ن ـ د ـ ن ـ د

۲۳۸. کدام رفتار یا ویژگی، مربوط به دورهٔ کودکی دوم است؟ (خارج ۱۴۰۲)

۱) از بودن با هم‌جنس‌های خود و انجام بازی قانونمند لذت می‌برند.
۲) با توجه به ویژگی‌های کیفی محرک‌ها، به‌دنبال درک و فهم بیشتر هستند.
۳) در تشخیص خوب یا بد بودن یک عمل، به پیامد و نتیجه توجه می‌کنند، نه به قصد و نیت آن.
۴) از بین دو مقدار یکسان از خمیربازی، آن خمیربازی را که به‌صورت استوانه است، به خمیربازی به‌شکل دایره ترجیح می‌دهند.

۲۳۹. کدام مورد، در خصوص رشد دورهٔ کودکی، درست است؟ (خارج ۱۴۰۳)

۱) کودکان پیش‌دبستانی از وجود اشیاء، در شرایطی که در دید آنها قرار ندارند، درک و تصویر روشنی ندارند.
۲) کودکان در حدود سه‌ماهگی از حضور افراد غریبه می‌ترسند، اما در فرایند رشد و در حدود ۸ ماهگی در حضور افراد آشنا لبخند اجتماعی می‌زنند.
۳) کودکانی که در انجام حرکات ظریف (مثل نقاشی، استفاده از قاشق و چنگال) مهارت دارند، قادر به انجام حرکات درشت (مثل راه رفتن با تعادل و دویدن) هم هستند.
۴) کودکان تا پایان دوره کودکی دوم، درکی از اصول اخلاقی که تعیین‌کننده چگونگی رفتار با دیگران است، ندارند و به تدریج و به موازات رشد شناختی، از معیارها و اصول اخلاقی پیروی می‌کنند.

تست

۲۴۰. به‌ترتیب کدام ویژگی‌ها مربوط به نقاط سنی زیر است؟ (Level Up)

ـ ۳ماهگی **ـ ۸ماهگی** **ـ ۳سالگی**

۱) لبخند اجتماعی ـ نشستن با کمک ـ بازی گروهی
۲) غلت زدن ـ ایستادن با کمک ـ بازی موازی
۳) نشستن مستقل ـ بلند شدن از وضعیت نشسته ـ پردازش ادراکی
۴) نشستن با کمک ـ ترس از غریبه ـ بازی قاعده‌مند

۲۴۱. سهیلا طبق طبقه‌بندی مراحل رشد توسط روان‌شناسان در دورهٔ نوپایی قرار دارد. به‌ترتیب درستی یا نادرستی عبارات زیر دربارهٔ او کدام است؟ (Level Up)

ـ می‌تواند برخی از مهارت‌های حرکتی درشت را به‌خوبی انجام دهد.
ـ وقتی تمام اسباب‌بازی‌هایش را روی زمین پرت می‌کند و مادرش عصبانی می‌شود، از کار خود پشیمان می‌شود.
ـ وقتی مادرش عروسک او را در مقابل چشمانش، پشت سر خود پنهان می‌کند، به‌دنبال آن نمی‌گردد.
ـ کارهای خوب اخلاقی را با انگیزهٔ خوشحال کردن دیگران انجام می‌دهد.

۱) د ـ ن ـ د ـ ن
۲) د ـ ن ـ ن ـ ن
۳) ن ـ د ـ د ـ د
۴) ن ـ د ـ ن ـ ن

ویژگی‌های رشد در دورهٔ نوجوانی

۲۴۲. کدام گزینه دربارهٔ ویژگی‌های رشد در دورهٔ نوجوانی درست است؟

۱) دامنهٔ سنی ۱۲ تا ۲۰ سالگی را دربرمی‌گیرد.
۲) در ابتدای این دوره، نوجوان به پختگی دورهٔ بزرگسالی می‌رسد.
۳) این دوره حد واسط میان دوران جوانی و بزرگسالی است.
۴) اهمیت تغییرات رشدی این دوره از دوران جوانی، کمتر است.

۲۴۳. در کدام گزینه بین اصطلاح و تعریف نوشته‌شده همخوانی وجود دارد؟ (Level Up)

۱) بلوغ جنسی: مرحله‌ای از رشد که با توانایی تولید مثل و تغییرات ظاهری بدن همراه است.
۲) رسش جنسی: بروز تغییرات قابل رؤیت مانند رویش موی صورت و تغییر صدا است.
۳) ویژگی اولیهٔ جنسی: اولین علائم بلوغ که باعث تمایز جنسیتی دختر و پسر می‌شود.
۴) ویژگی ثانویه جنسی: تغییرات قابل رؤیت که منجر به توانایی تولید مثل می‌شود.

۲۴۴. کدام گزینه مربوط به صفات ثانویهٔ جنسی است؟

۱) به طور غیرمستقیم در تولیدمثل نقش دارند.
۲) قابل رؤیت نیستند.
۳) تغییرات اندام‌های جنسی را دربرمی‌گیرند.
۴) جزئی از علائم رشد محسوب می‌شوند.

۲۵۸. علت بروز پیامدهای ناسازگارانهٔ شناختی در دورهٔ نوجوانی چیست؟

۱) عدم پختگی لازم در نحوهٔ به‌کارگیری توانایی‌های شناختی
۲) افزایش تحریک‌پذیری به‌دلیل تغییرات فیزیولوژیکی و هورمونی
۳) رشد فزاینده و بیش از حد توانایی‌های شناختی
۴) تجربهٔ تغییرات ناگهانی و زیاد در بسیاری از حیطه‌های رشد

۲۵۹. چگونه می‌توانیم به نوجوانانی که در تصمیم‌گیری روزمره مشکل دارند، کمک کنیم؟

۱) ضمن آموزش تصمیم‌گیری درست، گاهی به‌جای آنان تصمیم‌گیری کنیم.
۲) به‌جای آن‌ها تصمیم‌گیری نکنیم و تصمیم‌گیری کارآمد را به آنان آموزش دهیم.
۳) آنان را با مسائل ساده‌تر مواجه کنیم تا بتوانند به‌تدریج تصمیمات درست بگیرند.
۴) ابتدا در تصمیم‌گیری به آنان کمک کنیم و پس از مدتی به آن‌ها استقلال بدهیم.

۲۶۰. کدام مورد بهترین واکنش در برخورد با «احساس منحصربه‌فرد بودن اغراق‌آمیز نوجوانان»، به شمار می‌رود؟

۱) کمک کنیم تا دریابند که افراد آمیزه‌ای از محاسن و معایب هستند.
۲) با استدلال کردن، آن‌ها را دربارهٔ واقعی نبودن این احساس قانع کنیم.
۳) ویژگی‌های اغراق‌آمیز آنان را بپذیریم و تقویت کنیم.
۴) موقتاً تا زمان ایجاد دیدگاه متعادل‌تر، عقاید آنان را بپذیریم.

۲۶۱. فرهاد جهت ارتقای پیشرفت تحصیلی تصمیم می‌گیرد احتمال‌های مختلف را بررسی کند تا با اجرای یکایک آن‌ها نمرات درسی افزایش یابد. به نظر شما تصمیم فرهاد بیانگر کدام جنبهٔ رشد و مخصوص کدام‌یک از دوره‌های رشدی است؟ (سراسری ۱۴۰۰)

۱) هیجانی ـ نوجوانی
۲) شناختی ـ نوجوانی
۳) اخلاقی ـ کودکی
۴) اجتماعی ـ کودکی

۲۶۲. کدام گزینه نشان‌دهندهٔ ویژگی‌های رشد شناختی در نوجوانی است؟

۱) امیر برای به خاطر سپردن محصولات کشاورزی کشورهای مختلف از تصویرسازی ذهنی استفاده می‌کند.
۲) حسین در هنگام استدلال کردن از واقعیت‌های ملموس و بیرونی استفاده می‌کند.
۳) حامد شکایت می‌کند که نمی‌تواند بر اطلاعات متمرکز شود و دچار حواس‌پرتی می‌شود.
۴) لیلا برای قضاوت کردن در مورد مفید بودن یک کالا، به اندازه و رنگ آن توجه می‌کند.

۲۶۳. کدام‌یک از تغییرات رشد شناختی نوجوانی از نظر کمی و کیفی بودن با بقیه متفاوت است؟

۱) افزایش سرعت تفکر
۲) رسیدن به تفکر فرضی
۳) گزینشی‌تر شدن توجه
۴) رمزگردانی بهتر اطلاعات

تست

۲۶۴. حسن برادر بزرگ‌تر حسین است. آن‌ها با هم قرار گذاشتند در صورتی‌که حسین تکلیف خودش را انجام دهد با هم برای گردش به کوه بروند. حسین، کوه‌پیمایی را خیلی دوست دارد. حسین به حسن می‌گوید: «اگر در تکلیف خودم را انجام ندادم، چه می‌شود؟ من را به کوه می‌برید یا خیر؟». حسین در کدام دورهٔ رشدی یا سنی قرار دارد؟ (سراسری ۱۴۰۱)

۱) دو تا هفت سالگی
۲) پنج تا ده سالگی
۳) کودکی دوم
۴) نوجوانی

۲۶۵. دربارهٔ تفاوت‌های کودکی و نوجوانی، درستی یا نادرستی عبارات زیر کدام است؟ (Level Up)

ـ نوجوانان، در مقایسه با کودکان، رشد فزاینده‌ای در توانایی‌های شناختی دارند، اما در نحوهٔ به‌کارگیری این توانایی‌ها، پختگی لازم را ندارند.
ـ نوجوانان برخلاف کودکان توانایی نظارت، ارزیابی و تغییر جهت تفکر لحظه‌به‌لحظه را دارند.
ـ قدرت ظرفیت‌سازی حافظه در دورهٔ نوجوانی بیشتر از کودکی می‌گردد.
ـ نوجوانان بیشتر از کودکان، بر استدلال‌ها، قضاوت‌ها و تصمیم‌هایشان اشراف دارند.

۱) د ـ ن ـ د ـ د
۲) د ـ د ـ ن ـ ن
۳) ن ـ د ـ ن ـ ن
۴) ن ـ ن ـ د ـ د

۲۶۶. عبارات زیر به‌ترتیب نشان‌دهندهٔ کدام ویژگی رشد شناختی نوجوانی است؟ (Level Up)

ـ یک دانش‌آموز تلاش می‌کند تا با خلاصه‌نویسی و طبقه‌بندی مطالب درسی، آن‌ها را بهتر به حافظه بسپرد.
ـ یک نوجوان هنگام نماز خواندن می‌تواند حضور قلب داشته باشد و جلوی حواس‌پرتی خود را بگیرد.
ـ یک دانش‌آموز در حین انتخاب رشته، حالت‌های مختلفی را که ممکن است در پذیرش دانشگاه‌ها اتفاق بیفتد، با یکدیگر مقایسه می‌کند.

۱) ظرفیت‌سازی حافظه ـ تغییر جهت تفکر لحظه‌به‌لحظه ـ تفکر فرضی
۲) ظرفیت‌سازی حافظه ـ تغییر جهت تفکر لحظه‌به‌لحظه ـ پردازش مفهومی
۳) فراحافظه ـ توجه گزینشی ـ تفکر فرضی
۴) فراحافظه ـ توجه گزینشی ـ پردازش مفهومی

۲۶۷. ویژگی‌های زیر نشان‌دهندهٔ کدام‌یک از پیامدهای ناسازگارانهٔ رشد شناختی نوجوانی است؟ (Level Up)

ـ مریم با کارت هدیه‌ای که در تولدش دریافت کرده، می‌خواهد یک دست لباس مجلسی بخرد، ولی بعد از یک ماه جست‌وجو در فروشگاه‌های حضوری و اینترنتی هنوز موفق به خرید نشده است.
ـ ماندانا در ارتباط با پسری که به‌تازگی با او نامزد شده است، دائماً دچار دلخوری می‌شود، چون توقع دارد که او همهٔ خواسته‌های عاطفی‌اش را بشناسد و برآورده کند.
ـ پدر و مادر مهتاب وقتی با رفتارهای نادرست فرزندشان روبه‌رو می‌شوند، می‌ترسند چیزی به او بگویند، چون به‌شدت از اعتراض‌های آن‌ها عصبانی می‌شود.

۱) احساس منحصربه‌فرد بودن اغراق‌آمیز ـ آرمان‌گرایی و عیب‌جویی ـ مشکل در تصمیم‌گیری روزمره
۲) مشکل در تصمیم‌گیری روزمره ـ آرمان‌گرایی و عیب‌جویی ـ حساسیت نسبت به انتقاد
۳) مشکل در تصمیم‌گیری روزمره ـ حساسیت نسبت به انتقاد ـ احساس منحصربه‌فرد بودن اغراق‌آمیز
۴) احساس منحصربه‌فرد بودن اغراق‌آمیز ـ حساسیت نسبت به انتقاد ـ مشکل در تصمیم‌گیری روزمره

۲۶۸. هر یک از عبارات زیر نشان‌دهندهٔ یکی از ویژگی‌های رشد دورهٔ نوجوانی است. موارد کدام گزینه ارتباط بیشتری با این ویژگی‌ها دارد؟ (Level Up)

ـ سهیل نسبت به سال‌های گذشته، عملیات ضرب اعداد سه‌رقمی را با سرعت بیشتری در ذهن خود انجام می‌دهد.
ـ سینا در حل یک مسئلهٔ ریاضی، داده‌هایی را که به حل مسئله کمک می‌کند، از داده‌های غیرمرتبط جدا می‌کند.
ـ سامان وقتی در حال تصمیم‌گیری برای یک موضوع است، تلاش می‌کند تا مراحل تصمیم‌گیری را به‌درستی انجام دهد.

۱) ظرفیت‌سازی حافظه ـ توجه گزینشی ـ تغییر جهت تفکر
۲) تفکر فرضی ـ افزایش سرعت تفکر ـ تغییر جهت تفکر
۳) توجه گزینشی ـ فرضیه‌سازی ـ تفکر فرضی
۴) پردازش مفهومی ـ فراحافظه ـ تفکر فرضی

۲۶۹. کدام گزینه، به‌ترتیب، «جنبه‌ای از رشد که موجب افزایش تحریک‌پذیری و نوسان سریع حالات هیجانی در نوجوانان می‌شود» و «یکی از دلایل مستقیم تبدیل هیجانات دورهٔ نوجوانی به رفتارهای مخرب و پرخطر» را به‌درستی مشخص می‌کند؟ (Level Up)

۱) جسمانی ـ به‌کارگیری غلط هیجانات
۲) جسمانی ـ اختلال در ترکیبات هورمونی
۳) شناختی ـ عدم استفاده از مهارت کنترل هیجان
۴) شناختی ـ جهت‌دهی نادرست به هیجانات

۲۷۰. علیرضا نوجوان ۱۵ ساله‌ای است که پیوسته خود را با دیگران مقایسه می‌کند و دائماً درگیر این سؤال است که در آینده باید چه نقشی ایفا کند. او به تازگی با مشاور مدرسه‌اش در مورد تأثیر ویژگی‌های ژنتیکی، باورهای مذهبی و انتظارات دوستانش بر درک او از خود صحبت کرده است. با توجه به این سناریو، کدام عبارت دربارهٔ مفهوم هویت و ابعاد آن، در مقایسه با سایر عبارات، نادرست است؟ (Level Up)

۱) هویت، تنها شامل ابعاد شناختی (عقاید) و اجتماعی (نحوه ارتباط) نیست، بلکه شامل ابعاد چندگانه مانند آرمان‌ها و ساختار جنسی نیز می‌شود.
۲) هویت به عنوان یک سازهٔ روان‌شناختی، بیانگر یکتایی و فردیت هر شخص است و اساس تمایز و تفکیک هر فرد از دیگران را تشکیل می‌دهد.
۳) سؤال «من کیستم؟» دغدغهٔ اصلی نوجوانان و بزرگسالان است، و طرح و درگیری عمیق با این پرسش معمولاً در کودکی دیده نمی‌شود.
۴) هویت عمدتاً شامل طرز فکر و عقاید درونی فرد است، اما نحوهٔ رفتار و ابراز عواطف او در ارتباط با دیگران جزئی از ساختار هویت محسوب نمی‌شود.

۲۷۱. کدام عبارت در خصوص رشد هیجانی دورهٔ نوجوانی و برخورد درست با این تغییرات درست است؟

۱) لازمهٔ هدایت هیجان‌های زودگذر این دوران، کسب مهارت‌های مناسب مثل ورزش کردن و یا کنترل خشم است.
۲) هیجانات، منبع رفتارهای مثبت و سازنده هستند که به‌دلیل تغییرات فیزیولوژیکی این دوران پرخطر می‌گردند.
۳) در این دوره هیجانات منفی موجب افزایش تحریک‌پذیری و تغییرات سریع حالات هیجانی آنان می‌گردد.
۴) هیجانات منبع رفتارهای مخرب و پرخطر هستند، بنابراین با آموزش مهارت‌های خاص آن‌ها را هدایت می‌کنیم.

درس ۲

۲۷۲. در خصوص «هویت» و اجزای آن، کدام گزینه نادرست است؟

۱) ویژگی‌های جسمی، جنسی، اجتماعی، شناختی، اخلاقی، هیجانی، آرمانی و شغلی را دربرمی‌گیرد.
۲) موجب تمایز هر فرد با دیگران است.
۳) هویت پاسخ به سؤال «من کیستم» است که ذهن هر فرد به‌خصوص کودکان و نوجوانان را درگیر کرده است.
۴) شامل طرز فکر، عقاید و نحوهٔ ارتباط فرد با دیگران است.

۲۷۳. کدام گزینه به‌ترتیب ویژگی اصلی هویت را که «ایفای نقش جنسیتی جهت نشان دادن رفتارهای زنانه یا مردانه» به آن مربوط است، و توضیح مفهومی آن ویژگی را به‌درستی مشخص می‌کند؟ (Level Up)

۱) جسمی: تفاوت در ساختمان بدن و تغییرات فیزیکی ناشی از بلوغ است.
۲) اجتماعی: مجموعهٔ عضویت‌ها در گروه‌ها و انتخاب آرمان‌های جمعی فرد است.
۳) جنسی: تفاوت بیولوژیکی در کروموزوم‌ها و اندام‌های تولید مثل است.
۴) روانی: مجموعه‌ای از صفات اکتسابی است. که فرد در چارچوب انتظارات فرهنگی ابراز می‌کند.

۲۷۴. کدام دسته از نوجوانان به لحاظ روانی نسبت به سایر همسالان خود، سالم‌ترند؟

۱) آن‌هایی که در آغاز نوجوانی هویت خود را شکل داده‌اند.
۲) آن‌هایی که برای خود هویت مثبتی قائل‌اند و خود را دوست دارند.
۳) آن‌هایی که از نظام باورها و ارزش‌های اخلاقی بیشتری برخوردار هستند.
۴) آن‌هایی که با هیجانات منفی کمتری روبه‌رو می‌شوند.

۲۷۵. جملات زیر به‌ترتیب مربوط به کدام‌یک از اجزای هویت است؟ (Level Up)

ـ من به‌عنوان یک دختر، به امور خانه‌داری و مراقبت کردن از کودکان علاقه دارم.
ـ من برای ارتقای جایگاه شغلی و افزایش درآمد سالیانه‌ام، تلاش زیادی می‌کنم.
ـ من از مسافرت رفتن و تفریح کردن با دوستانم لذت می‌برم.
ـ من فقط به مصالح خودم اهمیت می‌دهم و مسائل دیگران ربطی به من ندارد.

۱) جنسی ـ شغلی ـ اجتماعی ـ اجتماعی
۲) جنسی ـ اجتماعی ـ هیجانی ـ اجتماعی
۳) روانی ـ اجتماعی ـ اجتماعی ـ اخلاقی
۴) روانی ـ شغلی ـ هیجانی ـ اخلاقی

۲۷۶. کدام گزینه در مورد نحوهٔ تأثیرگذاری رشد شناختی بر رشد اخلاقی درست است؟ (Level Up)

۱) رشد شناختی توانایی فرد را برای قضاوت دربارهٔ اصول انتزاعی چون عدالت و ارزش‌های اخلاقی افزایش می‌دهد.
۲) رشد شناختی میزان روابط اجتماعی فرد را بالا برده و ظهور استقلال را زمینه‌ساز ارزش‌های اخلاقی می‌سازد.
۳) رشد شناختی به فرد کمک می‌کند تا پاداش‌ها و تنبیهات مربوط به رفتارهای اخلاقی را با دقت بیشتری محاسبه کند.
۴) رشد شناختی، شدت هیجان‌های اخلاقی (مانند گناه و پشیمانی) را تنظیم می‌کند و این هیجانات، رشد اخلاقی را هدایت می‌کنند.

۲۷۷. فرایند رشد درک اخلاقی در نوجوانی، تحت‌تأثیر کدام‌یک از جنبه‌های رشد است؟

۱) جسمانی و اجتماعی ۲) شناختی و اجتماعی ۳) هیجانی و شناختی ۴) اجتماعی و هیجانی

۲۷۸. کدام گزینه جزء عواملی که زمینه‌های رشد ارزش‌های اخلاقی را در نوجوانی افزایش می‌دهد، نیست؟

۱) جست‌وجوی هویت ۲) بروز احساس خودمختاری نسبت به والدین

۳) تغییر نوع روابط اجتماعی ۴) درگیری بیشتر با مسائل اخلاقی و ارزشی

۲۷۹. هنگامی که یک نوجوان در حال شکل‌دهی هویت خود است، نحوهٔ پاسخ او به سؤالات و گزاره‌های مرتبط با اصول اخلاقی (مانند «آیا وفاداری از حقیقت مهم‌تر است؟» یا «آیا من آدمی صادق هستم؟»)، در نهایت بر کدام جنبه از رفتار او تأثیر مستقیم و عملی می‌گذارد؟ (Level Up)

۱) افزایش سرعت پردازش اطلاعات اجتماعی در مغز، زیرا پاسخ به اصول اخلاقی نیازمند تحلیل عمیق داده‌ها است.

۲) شدت تجربه احساس خشم در هنگام مواجهه با نقض اصول اخلاقی: زیرا قضاوت درونی، هیجانات را فعال می‌سازد.

۳) تعریف دقیق او از ارزش‌ها و نقش‌های اخلاقی مورد پذیرش خود به عنوان بخشی از سازماندهی هویت.

۴) نحوهٔ تصمیم‌گیری او در موقعیت‌های واقعی زندگی: زیرا پاسخ‌های اخلاقی، قضاوت را به انتخاب عملی تبدیل می‌کنند.

۲۸۰. رابطهٔ شناخت و اخلاق در دورهٔ نوجوانی به چه شکل است؟

۱) رشد درک اخلاقی به شکل‌گیری شناخت وابسته نیست. ۲) در بیشتر موارد داشتن شناخت، به رفتار اخلاقی منجر می‌شود.

۳) شرط تبدیل شدن شناخت به اخلاق، شکل‌گیری باورها و ارزش‌ها است. ۴) داشتن شناخت، شرط کافی برای شکل‌گیری اخلاق است.

۲۸۱. کدام عبارت، ارتباط بین رشد شناختی و رشد اخلاقی را نشان می‌دهد؟ (سراسری ۱۴۰۰)

۱) رشد اخلاقی وابسته به رشد شناختی است. ۲) رشد شناختی وابسته به شکل‌گیری درک اخلاقی است.

۳) اخلاقی که به باور و ارزش تبدیل شده است منجر به شناخت می‌شود. ۴) داشتن شناخت نسبت به مسائل در اکثر موارد به درک اخلاقی منتهی می‌شود.

۲۸۲. کدام مورد در خصوص رشد درک اخلاقی، درست است؟ (دی ۱۴۰۱)

۱) رشد درک اخلاقی مربوط به موقعیت‌های شخصی و درون‌فردی است و فرایند و پیچیدگی تحول آن بستگی به عوامل محیطی همچون آموزش و تربیت دارد.

۲) نوجوانان به دلایل تغییرات فیزیولوژیک و هورمونی و استقلال از خانواده، تنها به مصلح خود اهمیت داده و به مسائل اخلاقی کم‌توجه هستند.

۳) رشد درک اخلاقی، مستقل از رشد شناختی است و در بسیاری از موارد، داشتن شناخت به رفتار اخلاقی منتهی نمی‌شود.

۴) کودکان پیش‌دبستانی، بدون توجه به قصد و نیت افراد و بر مبنای پیامد و نتیجه عمل آن‌ها قضاوت اخلاقی می‌کنند.

تست

۲۸۳. در خصوص «خودِ آرمانی» و «خودِ واقعی» فرد در دورهٔ نوجوانی، همهٔ گزینه‌ها درست است؛ به‌جز .....

۱) در روند طبیعی زندگی انتظار می‌رود که نوجوانان برای کاهش فاصلهٔ خود آرمانی و واقعی، به‌جای رؤیاپردازی تلاش کنند.

۲) منظور از «خود آرمانی» ویژگی‌هایی است که فرد دوست دارد داشته باشد.

۳) منظور از «خود واقعی» همان ویژگی‌های فردی است که هر فرد دارد.

۴) استفاده از پدیدهٔ رؤیاپردازی در دورهٔ نوجوانی برای کم کردن فاصلهٔ «خود آرمانی» و «خود واقعی»، غیرطبیعی است.

۲۸۴. براساس کدام مورد «خودآرمانی» در افراد شکل می‌گیرد؟ (خارج ۱۴۰۰)

۱) خود واقعی ۲) رؤیاپردازی ۳) ویژگی‌های فردی ۴) ایده‌آل‌های فردی

۲۸۵. درستی و نادرستی هر یک از عبارت‌های زیر، به‌ترتیب کدام است؟ (اردیبهشت ۱۴۰۳)

ـ خود آرمانی براساس علاقه‌مندی‌ها و ایده‌آل‌هایی که نوجوان در زندگی دارد، شکل می‌گیرد.

ـ در دورهٔ نوجوانی، خیال‌پردازی برای رسیدن به خود آرمانی، امری غیرعادی بوده و موجب فاصله گرفتن از زندگی واقعی می‌گردد.

ـ کاهش نمرات درسی نوجوانان می‌تواند ناشی از خیال‌پردازی بیش از حد آن‌ها در زمینهٔ رسیدن به ایده‌آل‌هایشان باشد.

ـ در روند زندگی عادی، نوجوانان بایستی برای رسیدن به خود واقعی تلاش کنند و از رؤیاپردازی اجتناب کنند.

۱) د ـ ن ـ د ـ ن ۲) ن ـ د ـ ن ـ د ۳) ن ـ د ـ ن ـ ن ۴) ن ـ ن ـ د ـ ن

۲۸۶. این توصیهٔ پیشنهادی که «باید به نوجوانان کمک کرد تا دریابند جوامع و افراد، آمیزه‌ای از محاسن و معایب هستند»، در ارتباط با کدام دسته از نوجوانان مصداق دارد؟

۱) نوجوانان حساس به انتقاد ۲) نوجوانان آرمان‌گرا ۳) نوجوانان با عزت‌نفس پایین ۴) نوجوانان منحصربه‌فرد

۲۸۷. به‌ترتیب بگویید در بیان تغییرات نوجوانی به کدام ویژگی‌ها اشاره می‌شود و کدام جنبه از رشد نوجوانی شگفت‌آور است؟

۱) افزایش گرایش به ارتباط با همسالان ـ تغییر در ویژگی‌های مربوط به توانایی تولید مثل

۲) افزایش سریع اندازهٔ بدن و تغییر تناسب آن ـ ظرفیت‌سازی حافظه

۳) بلوغ جنسی ـ افزایش تحریک‌پذیری و تغییر سریع حالات هیجانی

۴) رشد و شکل‌گیری هویت ـ شکل‌گیری تفکر فرضی

۲۸۸. نوجوان ۱۷ ساله‌ای که در یک جمع دوستانه، شروع به مسخره کردن و ضایع کردن یکی از افرادِ حاضر در جمع می‌کند، دچار کدام مشکل است؟ (Level Up)

۱) این رفتار ناشی از ناتوانی در یادگیری و به کارگیری مهارت‌های شناختی سازنده و مثبت است.

۲) این رفتار ناشی از نوسانات خلقی شدید و کنترل‌نشده است که در دورهٔ نوجوانی به صورت ناگهانی ابراز می‌شوند.

۳) این رفتار ناشی از عدم موفقیت نوجوان در یکپارچه‌سازی ابعاد هیجانی و شناختی هویت خود است.

۴) این رفتار ناشی از شکاف بین دانش اخلاقی و عمل است، زیرا باور درونی که کنترل‌کنندهٔ رفتار باشد شکل نگرفته است.

۲۸۹. به‌ترتیب «خودمختاری و استقلال نسبت به والدین»، «حساسیت زیاد نسبت به رفتار بزرگ‌ترها» و «قانع بودن به حق خود» در کدام‌یک از جنبه‌های رشد نوجوانی مورد بررسی قرار می‌گیرد؟

۱) اجتماعی ـ اخلاقی ـ اخلاقی ۲) شناختی ـ هیجانی ـ اجتماعی ۳) اجتماعی ـ هیجانی ـ اخلاقی ۴) شناختی ـ اخلاقی ـ اجتماعی

۲۹۰. سارا، کودک ۶ ساله‌ای است که با هدف خوشحال کردن دوستش به او در مرتب کردن وسایلش کمک می‌کند، و علی، نوجوان ۱۷ ساله‌ای است که در یک موقعیت مشابه، به دلیل درستیِ عمل و انجام وظیفهٔ اخلاقی خود کمک می‌کند. کدام گزینه، به‌ترتیب، ویژگی‌های اصلی و مبنای قضاوت اخلاقی سارا و علی را مشخص می‌کند؟ (Level Up)

۱) مبتنی بر قوانین اجتماعی که از ابتدا در کودک درونی شده است. ـ مبتنی بر قضاوت بهتر دربارهٔ مسائل ارزشی و دینی

۲) مبتنی بر انگیزهٔ بیرونی و نتایج عینی ـ مبتنی بر استدلال انتزاعی و درونی کردن باورها

۳) مبتنی بر تبدیل شناخت به باور اخلاقی ـ مبتنی بر محاسبات سود و زیان اجتماعی

۴) مبتنی بر انجام عمل اخلاقی صرفاً برای خوشحال کردن دیگران ـ مبتنی بر جست‌وجوی فعال هویت

۲۹۱. این بیان نوجوان «من فقط به مصالح خودم اهمیت می‌دهم و مسائل دیگران به من مربوط نیست.» به کدام جنبه از رشد مربوط می‌شود؟ (سراسری۹۸)

۱) اخلاقی ۲) اجتماعی ۳) شناختی ۴) هیجانی

سؤالات ترکیبی ویژگی‌های رشد در نوجوانی

۲۹۲. کدام عبارت، درمورد تغییرات جسمانی، هیجانی و اجتماعی نوجوانان درست است؟ (سراسری۹۹)

۱) بین سنین ۱۴ تا ۱۹ سالگی به بلوغ می‌رسند.

۲) توانایی‌های شناختی خود را به‌خوبی به‌کار می‌برند.

۳) حالات هیجانی با ثباتی که دارند به‌ندرت تغییر می‌کنند.

۴) از لحاظ اجتماعی ارزش زیادی برای گروه همسالان قائل هستند.

۲۹۳. کدام عبارت، درخصوص ویژگی‌های رشد نوجوانان درست است؟ (خارج ۱۴۰۰)

۱) از لحاظ جسمانی تغییرات سریع و متعددی را تجربه می‌کنند.

۲) در پایان این دوره همهٔ نوجوانان هویتی مثبت و با ثباتی را کسب می‌کنند.

۳) به دلیل تغییرات شناختی نسبت به مسائل اخلاقی و ارزشی بی‌تفاوت هستند.

۴) اطلاعات را بیشتر به‌صورت ادراکی و براساس ویژگی‌های عینی پردازش می‌کنند.

درس ۲

۲۹۴. کدام عبارت دربارهٔ علت تغییرات رشدی درست است؟

۱) علت اینکه هیجانات نوجوانان به رفتارهای منفی و مخرب تبدیل می‌شوند، تغییرات فیزیولوژیکی و هورمونی این دوره است.

۲) علت پیشرفته‌تر بودن رشد هیجانی در انسان نسبت به حیوانات، برخورداری انسان‌ها از هیجانات مرکب است.

۳) علت اینکه کودکان خردسال مسئول رفتار خود نیستند، این است که هیچ تصوری از کار خوب و بد ندارند.

۴) علت اینکه نوجوانان در یک لحظه اطلاعات بیشتری را در حافظهٔ خود نگه می‌دارند، به وجود آمدن تفکر فرضی است.

۲۹۵. از بین عبارت‌های زیر، عبارت‌های درست در مورد رشد دورهٔ نوجوانی کدام است؟ (Level Up)

الف) علت اصلی اینکه بسیاری از نوجوانان شروع این دوره را برای خود یک بحران می‌دانند، تغییرات هیجانی آن‌ها است.

ب) توجه نوجوانان در مقایسه با کودکان، گزینشی‌تر است، به این معنا که از احتمالات مرتبط بهره می‌برند.

ج) هیجانات دورهٔ نوجوانی منبع رفتارهای مثبت و سازنده هستند و در برخی شرایط به رفتارهای مخرب و پرخطر منجر می‌شوند.

د) زمانی که نوجوانان در گروه‌های مختلف عضویت می‌یابند و به انتخاب شغل و پیشرفت فکر می‌کنند، در حال ساخت هویت شناختی هستند.

۱) الف ـ ج ۲) ب ـ ج ـ د ۳) ج ۴) د

۲۹۶. کدام مورد به‌ترتیب مربوط به «دورهٔ رشد نوجوانی» و «دورهٔ رشد کودکی» است؟ (دی۱۴۰۱)

۱) استدلال منطقی براساس امور عینی ـ یادگیری و کاربرد راهبردهای تقویت حافظه

۲) به‌کارگیری مهارت‌های کنترل خشم برای مهار هیجانات ـ بی‌ثباتی و تحریک‌پذیری در بروز هیجانات

۳) تبدیل هیجانات کنترل‌نشده به رفتارهای مخرب ـ جهت دادن به هیجانات خود براساس واکنش دیگران

۴) داشتن توجه گزینشی و تمرکز بر اطلاعات مرتبط ـ توانایی درنظر گرفتن احتمال‌های مختلف در انجام کار

۲۹۷. این جمله که «رفتار نوجوان مانند هوای بهار است» با کدام مورد، همخوانی بیشتری دارد؟ (سراسری۱۴۰۱)

۱) نوجوانانی که رشد اجتماعی ناقصی دارند، فاقد مهارت‌های ارتباطی بوده و نمی‌توانند رفتار خود را در جمع مدیریت کنند.

۲) به علت عدم دستیابی به رشد اخلاقی در دورهٔ نوجوانی، اکثر نوجوانان در موقعیت‌های مختلف رفتار نسنجیده‌ای دارند.

۳) نوجوانان به دلیل تغییرات هورمونی و تحریک‌پذیری زیاد، دارای هیجانات متضاد و غیرقابل کنترل هستند.

۴) در ابتدای نوجوانی، رشد شناختی نوجوان کامل نشده است و او درک اخلاقی درستی ندارد.

۲۹۸. مینا یک ماه دیگر ۱۵ساله می‌شود. درستی یا نادرستی هر یک از ویژگی‌های زیر در خصوص او به‌ترتیب کدام است؟ (سراسری۱۴۰۲)

ـ از لحاظ هیجانی باثبات و دارای خودکنترلی زیاد است.

ـ از واقعیت‌های عینی و آشکار فراتر رفته و به احتمالات فکر می‌کند.

ـ نسبت به گذشته، زمان کمتری را با همسالان خود سپری می‌کند.

ـ دیدگاه واقع‌بینانه‌ای در مورد توانایی‌های خود دارد.

۱) د ـ د ـ د ـ د ۲) د ـ ن ـ د ـ ن ۳) ن ـ ن ـ ن ـ د ۴) ن ـ د ـ ن ـ ن

۲۹۹. در مقایسهٔ نوجوانان با کودکان کدام مورد، توصیف درست‌تری برای نوجوانان ارائه نموده است؟ (اردیبهشت ۱۴۰۳)

۱) اطلاعات را بیشتر به‌صورت معنایی رمزگردانی می‌کنند و برای مدت بیشتری در حافظه نگهداری می‌کنند، اما در بازیابی اطلاعات، پختگی لازم را ندارند.

۲) در انتخاب مداوم و پایدار یک محرک از بین محرک‌های حسی، توانایی بیشتر پیدا می‌کنند و عملکرد بهتری در مراحل سه‌گانهٔ حافظه دارند.

۳) براساس واقعیت‌های عینی و ظاهری به پردازش اطلاعات می‌پردازند و بر تفکر و پردازش اطلاعات نظارت و ارزیابی دارند.

۴) احساس منحصربه‌فرد بودن می‌کنند و در ارزیابی‌های خود به محاسن و معایب، توجه واقع‌بینانه‌ای دارند.

۳۰۰. پاسخ سؤالات زیر به‌ترتیب در کدام گزینه آمده است؟ (Level Up)

ـ یکی از تکالیف اصلی رشد در دورهٔ نوجوانی چیست؟

ـ رشد اجتماعی از طریق کدام عامل، زمینه‌های رشد ارزش‌های اخلاقی را افزایش می‌دهد؟

ـ شرط کافی برای شکل‌گیری اخلاق چیست؟

ـ تفاوت نوجوانان دارای هویت مثبت با سایر نوجوانان چیست؟

۱) دستیابی به خود آرمانی ـ قضاوت دربارهٔ مسائل اخلاقی ـ تبدیل شناخت به باور ـ رشد اخلاقی بالاتر

۲) شکل‌گیری هویت ـ احساس خودمختاری نسبت به والدین ـ تبدیل شناخت به باور ـ سلامت روانی بیشتر

۳) شکل‌گیری هویت ـ قضاوت دربارهٔ مسائل اخلاقی ـ واکنش‌های شناختی دقیق ـ رشد اخلاقی بالاتر

۴) دستیابی به خود آرمانی ـ احساس خودمختاری نسبت به والدین ـ واکنش‌های شناختی دقیق ـ سلامت روانی بیشتر

۳۰۱. ملیکا در آستانهٔ ۱۴سالگی است. درستی یا نادرستی عبارات زیر دربارهٔ او کدام است؟ (Level Up)

ـ بی‌قوارگی و عدم تناسب در قد کشیدن را تجربه می‌کند.

ـ در اثر رشد اندام‌های داخلی، ویژگی‌های جنسی او تغییر می‌کند.

ـ قضاوت او دربارهٔ مفید بودن یک گوشی موبایل براساس زیبایی ظاهری آن است.

ـ می‌تواند براساس اطلاعاتی استدلال کند که واقعیت ندارند.

۱) ن ـ د ـ ن ـ د ۲) ن ـ د ـ د ـ ن ۳) د ـ ن ـ ن ـ د ۴) د ـ ن ـ د ـ ن

۳۰۲. شیما ۹ساله و خواهر او ندا ۱۶ساله است. به‌ترتیب بیان کدام عبارات از طرف شیما و ندا بیشترین مطابقت را با ویژگی‌های رشدیشان دارد؟ (Level Up)

۱) وقتی در حفظ کردن مطالب پیچیده دچار مشکل می‌شوم، تکنیک‌هایی را برای جلوگیری از تداخل اطلاعات به کار می‌گیرم. ـ به نظرم برای انتخاب بهترین کلاس آنلاین باید به جذابیت معلم‌هایشان توجه کرد.

۲) احساس می‌کنم به‌طور ناگهانی تغییرات زیادی در من رخ داده، طوری که انگار آدم دیگری شده‌ام. گاهی نسبت به رفتار بزرگ‌ترها حساس هستم و با کوچک‌ترین حرف آن‌ها منفجر می‌شوم.

۳) وقتی وارد جمع دوستانم می‌شوم، احساس می‌کنم خوش‌تیپ‌ترین و به‌روزترین فرد هستم. ـ در مسافرت‌های خانوادگی، ترجیح می‌دهم با هم‌جنس‌هایم بازی کنم.

۴) نسبت به خواهرم عمیقاً احساس قدرشناسی می‌کنم، چون در روزهای سخت بیماری کمکم کرد. ـ اگر بخواهم در این مدرسه بمانم باید برای درس‌هایی که معلم خوبی ندارند، به‌دنبال معلم خصوصی باشم.

تست

سؤالات ترکیبی روان‌شناسی رشد

۳۰۳. درستی یا نادرستی عبارات زیر کدام است؟ (Level Up)

ـ شدیدترین و گسترده‌ترین تغییرات زیستی در دورهٔ کودکی اتفاق می‌افتد.

ـ تحول اخلاقی و ارزشی در دورهٔ نوجوانی به دلیل تغییرات سریع شناختی و اجتماعی، بیش از هر دورهٔ دیگری است.

ـ دستیابی به هویت یکی از تکالیف اصلی رشد در نوجوانی است و در حیطهٔ رشد شناختی بررسی می‌شود.

ـ نوسانات هیجانی دوران نوجوانی می‌تواند زمینه‌ساز بروز رفتارهای مثبت و سازنده شود.

۱) درست ـ نادرست ـ نادرست ـ نادرست ۲) درست ـ نادرست ـ درست ـ نادرست

۳) نادرست ـ درست ـ درست ـ درست ۴) نادرست ـ درست ـ نادرست ـ درست

۳۰۴. کدام عبارت دربارهٔ رشد درست است؟

۱) ابتدایی‌ترین و شاخص‌ترین جنبهٔ رشد، رشد جسمانی ـ حرکتی است.

۲) از زمان تولد تا نوجوانی رشد اجتماعی با سرعت و تغییرات بسیاری همراه است.

۳) دورهٔ نوجوانی با شدیدترین و گسترده‌ترین تغییرات هیجانی همراه است.

۴) دورهٔ نوجوانی نسبت به سایر دوره‌های رشد اهمیت زیادی دارد.

۳۰۵. دو گلوله خمیر گرد و مساوی را جلوی کودک ۵ ساله روی دو کفهٔ ترازو قرار می‌دهیم و سپس آن‌ها را از روی ترازو برمی‌داریم و یکی را به شکل مار درمی‌آوریم. قبل از قرار دادن مجدد آن‌ها بر روی ترازو از کودک می‌پرسیم که آیا دو گلوله باز هم، وزن مساوی دارند؟ پاسخ می‌دهد که خیر! گلوله‌ای که به شکل مار درآمده است، وزن بیشتری خواهد داشت. این پاسخ ناشی از چیست؟

۱) عدم اشراف بر قضاوت‌ها و استدلال‌ها ۲) عدم در نظر گرفتن احتمالات مختلف

۳) عدم تمرکز بر اطلاعات مرتبط با تکلیف ۴) عدم برخورداری از پردازش مفهومی

۱۱۷۲. کدام عبارت در خصوص ارتباط بین تکرارپذیری و تعریف عملیاتی نادرست است؟

۱) لازمهٔ تکرارپذیری وجود تعریف عملیاتی از پدیدهٔ موردنظر است.

۲) تعریف عملیاتی رسیدن به مفهوم مشترک از پدیده است و «تکرارپذیری» رسیدن به یافته‌های مشترک را به همراه دارد.

۳) رعایت مسائل اخلاقی در تکرارپذیری مطرح است و قابل اندازه‌گیری بودن در تعریف عملیاتی مطرح است.

۴) تحت‌تأثیر ارزش‌ها و جهت‌گیری‌های شخصی قرار گرفتن فقط در تکرارپذیری اثر مخرب دارد و تأثیری بر تعریف عملیاتی ندارد.

۱۱۷۳. کدام عبارت در خصوص موضوع روان‌شناسی درست است؟

۱) تغییر در توصیف و تبیین‌های موجود در علم روان‌شناسی منجر به تغییر در نیازهای زیستی و فرهنگی می‌شود.

۲) رفتار و شناخت پایه از موضوعات مشترک بین انسان و حیوان است.

۳) موضوعات غیرقابل مشاهده در روان‌شناسی علمی همان فرایندهای ذهنی است.

۴) احساس، اولین مرحلهٔ شناخت پایه است.

۱۱۷۴. دریافت و فهم ایجادشده در کدام فرد، پایدارتر و کارآمدتر است؟

۱) علی که رتبهٔ خوبی در کنکور به دست آورده، براساس خوش آب‌وهوا بودن دانشگاه‌های مختلف، دست به انتخاب رشته می‌زند.

۲) سارا در جشن روز اول مدرسه با دانش‌آموزانی که زیباتر هستند و لباس قشنگ‌تری پوشیده‌اند، دوست می‌شود.

۳) محسن که کوهنورد است، عینک آفتابی‌ای را انتخاب می‌کند که به نظرش شیک و باکلاس است و شاخص محافظت آن در برابر نور خورشید بالا است.

۴) حمید که قاضی است، هنگام دادن حکم دربارهٔ مجرم بودن یک متهم، چهرهٔ معصومانهٔ او را ملاک قرار می‌دهد.

۱۱۷۵. پیش‌فرض‌ها و جهت‌گیری‌های موجود در ذهن انسان، بر کدام‌یک از اهداف علم تجربی و کدام‌یک از روش‌های جمع‌آوری اطلاعات تأثیر می‌گذارد؟

۱) توصیف ـ مشاهده ۲) تبیین ـ مشاهده ۳) پیش‌بینی ـ مصاحبه ۴) کنترل ـ مصاحبه

۱۱۷۶. درستی یا نادرستی عبارات زیر دربارهٔ روش‌های جمع‌آوری اطلاعات در روان‌شناسی در کدام گزینه مشخص شده است؟

ـ نکتهٔ مهم در پرسشنامه این است که اطلاعات باید به‌شکل دقیق ثبت شوند و تا جای ممکن از تعصب دوری کرد.

ـ طراحی و آماده‌سازی آزمون‌ها بسیار دشوار است و فرایند پیچیده‌ای را طی می‌کند.

ـ در روش مشاهده، محقق از خود فرد دربارهٔ رفتارهای او سؤال می‌پرسد.

ـ روش نمره‌گذاری پرسشنامه‌ها با یکدیگر متفاوت است.

۱) ن ـ د ـ ن ـ د ۲) ن ـ ن ـ د ـ د ۳) د ـ ن ـ د ـ ن ۴) د ـ د ـ ن ـ ن

۱۱۷۷. به‌ترتیب «تکرارپذیری»، از ویژگی‌های کدام‌یک از منابع کسب شناخت است و این ویژگی در تقابل با کدام روش است؟

۱) عقل ـ شهود ۲) شهود ـ عقل ۳) تجربه ـ شهود ۴) استناد ـ عقل

۲ آزمون دوم درس ۲

۱۱۷۸. کدام عبارت دربارهٔ «روان‌شناسی رشد» درست است؟

۱) روان‌شناسی رشد جنبه‌های مختلف جسمانی، شناختی، هیجانی، اجتماعی و اخلاقی را از زمان تولد تا مرگ در آدمی مطالعه می‌کند.

۲) روان‌شناسی رشد دامنهٔ محدودی از حیطه‌های رشد روانی و جسمانی را در فراخنای زندگی فرد شامل می‌شود.

۳) روان‌شناسی رشد تلاش می‌کند تغییراتی را که در طول زندگی یعنی از زمان تشکیل نطفه تا مرگ در موجودات زنده رخ می‌دهد مطالعه کند.

۴) روان‌شناسی رشد به شناسایی و پیش‌بینی تغییرات فرد در طول زندگی که به آن فراخنای زندگی نیز گفته می‌شود، می‌پردازد.

۱۱۷۹. کدام عبارت در مورد عامل وراثت و محیط نادرست است؟

۱) عوامل وراثتی در درون فرد و عوامل محیطی در بیرون از فرد قرار دارند.

۲) عوامل وراثت پیش از تولد وجود دارند و عوامل محیطی پس از تولد به وجود می‌آیند.

۳) عوامل وراثتی نسبتاً ثابت و قابل پیش‌بینی‌اند ولی عوامل محیطی معمولاً متغیر و غیرقابل پیش‌بینی‌اند.

۴) عامل وراثت موجب شباهت فرایند رسش در همهٔ انسان‌ها می‌شود و عامل محیطی باعث تفاوت انسان‌ها در نحوهٔ بروز تغییرات می‌شود.

۱۱۸۰. در صورتی که اعتقاد به پیوستگی رشد داشته باشیم، کدام فعالیت با دشواری روبه‌رو می‌شود؟

۱) تقسیم کردن ویژگی‌های رشد به مراحل مشخص ۲) تقسیم کردن رشد به جنبه‌ها و ابعاد مختلف

۳) مشخص کردن تعریف روان‌شناسی رشد ۴) مشخص کردن عوامل مؤثر بر رشد

۱۱۸۱. کدام تصویر از رشد کودکی تا بزرگسالی، مورد تأیید اکثر روان‌شناسان رشد است؟

۱)

۲)

۳)

۴)

۱۱۸۲. کدام عبارت دربارهٔ فرد ۲۱ ساله‌ای که به تازگی در یک شرکت به‌صورت تمام‌وقت استخدام شده است و خودش مخارج زندگی‌اش را تأمین می‌کند، درست است؟

۱) از نظر همهٔ روان‌شناسان وارد دورهٔ جوانی شده است.
۲) از نظر برخی روان‌شناسان وارد دورهٔ جوانی شده است.
۳) از نظر برخی روان‌شناسان هنوز دورهٔ نوجوانی را به پایان نرسانده است.
۴) از نظر همهٔ روان‌شناسان دورهٔ جوانی را به پایان رسانده است.

۱۱۸۳. به‌ترتیب درستی یا نادرستی عبارات زیر در کدام گزینه آمده است؟

ـ رشد انسان از زمان تولد شروع می‌شود و تا پایان عمر ادامه دارد.
ـ تخمک بارورشدهٔ طبیعی دارای ۲۳ کروموزوم است و از طریق این کروموزوم‌ها، صفات به ارث برده می‌شوند.
ـ کودکان ۶ساله از رشد درک اخلاقی برخوردار نیستند: زیرا کار اخلاقی را صرفاً به‌خاطر خوشحال کردن دیگران انجام می‌دهند.
ـ کودکان در سنین اولیهٔ کودکی با یکدیگر بازی‌های گروهی می‌کنند ولی نمی‌توانند بازی‌های قاعده‌مند را انجام دهند.

۱) د ـ ن ـ د ـ د
۲) د ـ د ـ ن ـ ن
۳) ن ـ ن ـ ن ـ ن
۴) ن ـ د ـ د ـ د

۱۱۸۴. طبق جدول رشد مهارت‌های حرکتی کودکی، کدام مهارت بلافاصله قبل از «نشستن مستقل» و بلافاصله بعد از آن قرار دارد؟

۱) غلت زدن ـ ایستادن با کمک
۲) نشستن با کمک ـ بلند شدن از وضعیت نشسته
۳) نشستن با کمک ـ ایستادن با کمک
۴) غلت زدن ـ بلند شدن از وضعیت نشسته

۱۱۸۵. اگر شیشهٔ شیر کودک ۶ ماهه‌ای را جلوی چشمانش پشت سرمان پنهان کنیم، به دنبال آن ..... : زیرا .....

۱) نمی‌گردد ـ به دلیل رشد پایین شناختی فکر می‌کند هرچه دیده نمی‌شود، دیگر وجود ندارد.
۲) نمی‌گردد ـ به دلیل عدم رشد اجتماعی نمی‌تواند آن را یک بازی تلقی کند و با ما همراهی کند.
۳) می‌گردد ـ به دلیل رشد شناختی به این درک رسیده که اشیا، علی‌رغم دیده نشدن‌شان همچنان وجود دارند.
۴) می‌گردد ـ به دلیل رشد اجتماعی آن را یک بازی تلقی کرده و با ما همراهی می‌کند.

۱۱۸۶. حسام در دورهٔ کودکی اول قرار دارد. با توجه به مراحل رشد، کدام عبارت دربارهٔ او درست است؟

۱) وقتی از او بپرسیم چرا یک کار اخلاقی را انجام داده است، درستی آن کار را به عنوان دلیل بیان می‌کند.
۲) والدین او می‌توانند کم‌کم زشتی‌ها و زیبایی‌ها را به او بفهمانند و در تأدیب او کوشش کنند.
۳) وقتی به پارک می‌رود، دوست دارد با سایر بچه‌ها مشغول بازی‌های گروهی و قاعده‌مند مانند استوپ‌هوایی شود.
۴) اگر به او حق انتخاب داده شود، هدایای کوچک کم‌ارزش را به هدایای بزرگ پر ارزش ترجیح می‌دهد.

تست

۱۱۸۷. اگر یک کودک دو ساله، گربهٔ گرسنهٔ لنگی را ببیند که با پای شکسته به ظرف غذای او نزدیک می‌شود و از آن می‌خورد، احتمال بروز کدام رفتار در او کم است؟

۱) از گربه می‌ترسد و شروع به گریه کردن می‌کند.
۲) از گربه خوشش می‌آید و نوازشش می‌کند.
۳) از اینکه گربه غذایش را خورده، عصبانی می‌شود و او را می‌زند.
۴) دلش به حال گربه می‌سوزد و اجازه می‌دهد بقیهٔ غذایش را هم بخورد.

۱۱۸۸. با توجه به اینکه نوزاد انسان در زمان تولد حدوداً ۳ کیلو وزن دارد، در کودک ۹ کیلویی که روند رشد را به‌طور طبیعی طی کرده کدام رفتار به تازگی بروز پیدا کرده است؟

۱) لبخند اجتماعی
۲) ترس از غریبه
۳) بازی‌های موازی
۴) مهارت حرکت‌های ظریف

۱۱۸۹. کدام عبارت دربارهٔ رشد دستگاه جسمانی در نوجوانی درست است؟

۱) رشد دستگاه تولیدمثل تغییر اساسی دورهٔ نوجوانی است که به ویژگی‌های جنسی ثانویه مربوط است.
۲) منظور از بلوغ جنسی، مرحله‌ای است که در آن نوجوان احساس توانمندی زیادی می‌کند.
۳) حدود یک سال پس از رشد ماهیچه‌ها، قد و وزن نوجوان افزایش چشمگیری پیدا می‌کند.
۴) منظور از رشد ناگهانی، افزایش سریع اندازهٔ بدن و تغییر سریع تناسب بدن است.

۱۱۹۰. منظور از اینکه نوجوانان از مهارت «فراحافظه» برخوردارند، چیست؟

۱) می‌توانند در یک لحظه اطلاعات بیشتری را در حافظهٔ خود نگه دارند.
۲) بهتر از کودکان قادر به رمزگردانی، اندوزش و بازیابی اطلاعات هستند.
۳) می‌خواهند چگونگی به حافظه سپردن اطلاعات را یاد بگیرند.
۴) می‌توانند بر اطلاعات مرتبط متمرکز شوند و آن‌ها را به خاطر بسپارند.

۱۱۹۱. درستی یا نادرستی عبارات زیر در مورد نوجوانان در کدام گزینه مشخص شده است؟

ـ در تصمیم‌گیری‌های روزمره‌شان مشکل دارند و تمایل دارند که دیگران به‌جای آن‌ها تصمیم‌گیری کنند.
ـ پذیرش و درک این موضوع که افراد مورد علاقهٔ آن‌ها در عین صمیمیت و رفاقت، ممکن است موجب رنجش و خشم شوند، برایشان دشوار است.
ـ تغییرات شناختی باعث می‌شود به‌طور مکرر هیجاناتی را تجربه کنند که زودگذر و ناپایدار است و تغییر حالت می‌دهد.
ـ در مورد مسائل اخلاقی و ارزشی بیشتر از قبل به تفکر و قضاوت می‌پردازند و زمینه‌های رشد ارزش‌های اخلاقی برایشان فراهم می‌شود.

۱) ن ـ د ـ ن ـ د
۲) ن ـ د ـ د ـ د
۳) د ـ ن ـ ن ـ ن
۴) د ـ ن ـ د ـ ن

۱۱۹۲. این جملهٔ نوجوان که «من فردی صادق و مهربان هستم» مربوط به کدام جنبه از رشد او است و نحوهٔ پاسخ او به این موضوع، کدام عامل را تحت تأثیر قرار می‌دهد؟

۱) رشد هیجانی ـ مهارت‌های کنترل هیجان
۲) رشد درک اخلاقی ـ نوع تصمیم‌گیری
۳) رشد شناختی ـ نوع پردازش
۴) رشد اجتماعی ـ انتخاب همسالان

۱۵۱. ۴ کد پاسخ تصویری ۰۴۱۱۰۳۹۴ **بررسی عبارت‌ها:**
عبارت اول درست؛ یافته‌های به‌دست‌آمده از روش علمی شخصی نیست؛ بلکه هر دانشمند با رعایت ضوابط علمی، می‌تواند یافته‌های دیگران را تکرار کند. به این ویژگی، تکرارپذیری گفته می‌شود.
عبارت دوم نادرست؛ هرچه پردازش ما مفهومی‌تر باشد، شناخت شکل‌گرفته، پایدارتر و کارآمدتر خواهد بود.
عبارت سوم نادرست؛ روانشناسی یک علم تجربی است که از روش‌ها و ابزارهای دقیق و قابل اندازه‌گیری استفاده می‌کند. بنابراین برای اثبات یا رد گزاره‌های علمی روانشناسی، صرف استدلال کردن کافی نیست و حتماً باید این گزاره‌ها مورد آزمایش قرار گیرند.
عبارت چهارم نادرست؛ آزمون‌ها باید دقیقاً همان چیزی را اندازه‌گیری کنند که برای آن ساخته شده‌اند. بنابراین یک آزمون، متغیر مشخص و یکسانی را در دفعات متعدد مورد اندازه‌گیری قرار می‌دهد. علاوه‌بر این، آزمون‌ها در دفعات متعدد اجرا باید نمرهٔ یکسان یا تقریباً یکسانی به ما بدهند.

درس دوم: روان‌شناسی رشد

۱۵۲. ۳ کد پاسخ تصویری ۱۱۰۲۰۳۹۵ اصطلاح «فراخنای زندگی (Life Span)» یک مفهوم زمانی است و به کل طول عمر یک موجود زنده اشاره دارد.
در روان‌شناسی رشد، این اصطلاح مسیر رشد انسان را از لحظه لقاح (تشکیل نطفه) آغاز کرده و تا زمان مرگ ادامه می‌دهد.
این مفهوم تأکید می‌کند که رشد یک فرایند مادام‌العمر است و صرفاً به دوران کودکی محدود نمی‌شود، بلکه شامل دوره‌های حیاتی بزرگی و پیری نیز می‌شود.
۱ این گزینه به یکی از اصول محتوایی دیدگاه فراخنای زندگی (چندبعدی بودن) اشاره دارد، نه به تعریف خود اصطلاح که یک مفهوم زمانی است. ۲ و ۴ این عبارات ویژگی‌ها و هدف از مطالعهٔ فراخنای زندگی را بیان می‌کنند، نه معنای خود آن را.

۱۵۳. ۴ روان‌شناسی رشد تلاش می‌کند تغییراتی را که در طول زندگی از زمان تشکیل (انعقاد) نطفه تا زمان مرگ در آدمی رخ می‌دهد را مطالعه کند.

۱۵۴. ۱ کد پاسخ تصویری ۱۱۰۲۰۳۹۶
روان‌شناسی رشد دامنه گسترده‌ای از حیطه‌های رشد جسمانی (بلند شدن قد)، شناختی (حل مسائل)، هیجانی (ابراز خشم)، اجتماعی (روابط با همسالان) و اخلاقی (رعایت حقوق دیگران) در فراخنای زندگی فرد را شامل می‌شود.
بررسی سایر گزینه‌ها: ۲ مراحل کودکی، نوجوانی و بزرگسالی: این گزینه به مراحل یا دوره‌های رشد اشاره دارد، نه حیطه‌های آن. ۳ عوامل وراثتی و محیطی: این گزینه به عوامل مؤثر بر رشد اشاره دارد، نه حیطه‌های محتوایی آن. ۴ رویکردهای شناختی و اجتماعی: این گزینه به نظریه‌ها یا رویکردهای مطالعهٔ رشد اشاره دارد، نه حیطه‌هایی که رشد در آن‌ها رخ می‌دهد.

۱۵۵. ۴ رشد شناختی، به رشد توانایی‌های مرتبط با فرایندهایی همچون توجه، ادراک، حافظه، استدلال، قضاوت، **حل مسئله**، تصمیم‌گیری و توانایی‌های زبانی اطلاق می‌شود.

۱۵۶. ۲ اصرار بر خواسته، خشمگین شدن، ابراز محبت و حس آرامش داشتن، همگی، شکل‌های مختلف هیجان است. به‌طور کلی ابراز هیجانات مختلف از جمله خشم، غم، ترس، اضطراب، شادی، و... جزء رشد هیجانی محسوب می‌شوند.

۱۵۷. ۳ بیت داده‌شده مربوط به رشد اخلاقی است. رشد درک اخلاقی دربرگیرندهٔ آن دسته از قوانین و مقررات اجتماعی و اصول شرعی و فرعی است که تعیین می‌کنند انسان‌ها در رابطه با دیگران چگونه باید رفتار کنند. در واقع تشخیص کار خوب و کار بد (کار زشت و زیبا) و انجام کارهای خوب و پرهیز از کارهای بد مثل خودبینی، خودخواهی و خودکامگی نشان‌دهندهٔ رشد اخلاقی است.
بررسی سایر گزینه‌ها: ۱ ارتباط با دوستان: رشد اجتماعی ۲ تجربهٔ عشق و غم: رشد هیجانی ۴ حافظه و مرور خاطرات: رشد شناختی

۱۵۸. ۴ کد پاسخ تصویری ۱۱۰۲۰۰۴۸ **بررسی عبارت‌ها به ترتیب:**
عبارت اول مفهوم عبارت این است که افراد عاقل از حکایت گذشتگان پند می‌گیرند و اشتباهات آن‌ها را تکرار نمی‌کنند تا اشتباهات آن‌ها برای آیندگان داستان و درس عبرت نشود، پس تفکر کردن و اندیشیدن را مطرح می‌کند که جنبهٔ شناختی رشد است.
عبارت دوم در این بیت ترس از پیر شدن و اثرات آن بر خستگی جسم مطرح شده، پس مربوط به تغییرات بدنی و جنبهٔ جسمانی ـ حرکتی رشد است.
عبارت سوم این عبارت مخاطب را از پیدا کردن عیب‌های پنهان مردم و آشکار کردن آن‌ها برحذر می‌دارد که یک توصیهٔ اخلاقی است.
عبارت چهارم شاعر می‌گوید گاهی دل من به‌قدری کباب می‌شود که بویش در جهان می‌پیچید، پس اشاره به تغییرات هیجانی و احوالات درونی دارد که مربوط به جنبهٔ هیجانی رشد است.

۱۵۹. ۲ دوقلوهای همسان بیشتر اوقات از لحاظ رفتار و ظاهر قابل تشخیص نیستند.
بررسی سایر گزینه‌ها: ۱ الزاماً همجنس هستند، چون از یک تخمک به‌وجود آمده‌اند. ۳ از لحاظ رفتار و ظاهر بیشتر اوقات قابل تشخیص نیستند (نه اینکه هیچ وقت قابل تشخیص نباشند). ۴ از یک تخمک به‌وجود آمده‌اند و ویژگی‌های وراثتی یکسان دارند.

۱۶۰. ۲ کد پاسخ تصویری ۱۱۰۲۰۳۹۷ **عبارت‌های درست:** ب از آنجایی که وراثت نقش تعیین‌کننده‌ای در رسش یا آمادگی زیستی افراد برای تغییرات دارد، در بسیاری از موارد با توجه به بررسی خصوصیات افراد فامیل نزدیک و دور می‌توان احتمال وقوع برخی از ویژگی‌های رفتاری و شناختی را در دامنه‌های سنی خاص پیش‌بینی کرد. ج رسش به معنای تغییراتی است که وابسته به آمادگی زیستی هستند و با گذشت زمان طبق یک برنامهٔ طبیعی به‌وجود می‌آیند.
عبارت‌های نادرست: الف وراثت نقش تعیین‌کننده‌ای در رسش دارد. البته رسش صرفاً تحت‌تأثیر وراثت نیست و عوامل محیطی تا حدودی می‌توانند بر رسش تأثیر بگذارند. د با توجه به اینکه عوامل محیطی نیز تا حدودی می‌توانند بر رسش تأثیر بگذارند، تغییرات میتنی بر رسش در تمام افراد یکسان اتفاق نمی‌افتد اما می‌توان گفت که تا حدود زیادی بین افراد شباهت ایجاد می‌کند.

۱۶۱. ۳ در روان‌شناسی به رفتارهایی که وابسته به آمادگی زیستی است «رسش یا پختگی» گفته می‌شود. رسش یا پختگی به معنای آن دسته از تغییراتی است که به آمادگی زیستی وابسته است و با گذشت زمان طبق یک برنامهٔ طبیعی انجام می‌شود. بر اساس این برنامهٔ طبیعی، می‌توان شروع یک توانایی را در انسان و یا حیوانات تا حدی پیش‌بینی کرد؛ مثلاً اینکه یک مرغ حدوداً در چه سنی احتمال دارد تخم کند و یا یک برّه چه مدت بعد از به‌دنیا آمدن می‌تواند بر روی پاهایش بایستد و... همگی بیانگر آمادگی زیستی (یا همان رسش) در حیوانات است و موجب بروز ویژگی‌های رشدی مشترک در آن‌ها می‌شود. همچنین از آنجا که وراثت نقش تعیین‌کننده‌ای در رسش یا آمادگی زیستی افراد برای تغییرات دارد، در بسیاری از موارد با توجه به بررسی خصوصیات افراد فامیل نزدیک و دور، می‌توان احتمال وقوع برخی از ویژگی‌های رفتاری و شناختی را در دامنه‌های سنی خاص پیش‌بینی کرد.

۱۶۲. ۲ گزینهٔ «۲» به این دلیل نادرست است که بسیاری از توانمندی‌های جسمانی و شناختی به موازات افزایش سن در کودکان از طرق مختلف به یادگیری نیاز دارند.

۱۶۳. ۳ رسش یا پختگی به معنای آن دسته از تغییراتی است که به آمادگی زیستی وابسته است و با گذشت زمان طبق یک برنامهٔ طبیعی انجام می‌گیرد.

۱۶۴. ۳ کد پاسخ تصویری ۱۱۰۲۰۳۹۸ پختگی به تغییراتی گفته می‌شود که طبق یک برنامهٔ طبیعی و بر اساس آمادگی زیستی رخ می‌دهند (مانند شروع راه رفتن، بلوغ یا یائسگی). این تغییرات در صورت فراهم بودن یک محیط عادی، در زمان‌های تقریباً ثابتی رخ می‌دهند. بنابراین در قسمت اول، گزینهٔ «۱» و «۲» رد می‌شود.
رویکرد فراخنای زندگی بر این اصل استوار است که رشد یک فرایند مادام‌العمر است؛ یعنی تنها محدود به دوران کودکی نیست، بلکه در طول تمام مراحل زندگی، از زمان تشکیل نطفه (دورهٔ جنینی) تا مرگ (سالمندی)، ادامه دارد و قابل بررسی است. هدف این رویکرد، توصیف، تبیین و پیش‌بینی این تغییرات است. بنابراین در قسمت دوم، گزینهٔ «۱» و «۴» رد می‌شود.

۱۶۵. ۴ کد پاسخ تصویری ۰۰۱۱۰۰۵۰ رسش یا پختگی به معنای آن دسته از تغییراتی است که به آمادگی زیستی وابسته است و با گذشت زمان طبق یک برنامهٔ طبیعی انجام می‌گیرد.

۱۶۶. ۲ کد پاسخ تصویری ۱۱۰۲۰۳۹۹ رسش یا پختگی تضمین می‌کند که تمام انسان‌ها با یک الگوی تقریباً مشترک و توالی ثابت رشد کنند و به حد مشخصی از آمادگی برسند. این امر عامل اصلی شباهت‌های رشدی بین افراد است، مستقل از تفاوت‌های محیطی جزئی که دارند.
بررسی سایر گزینه‌ها: ۱ اگرچه غریزه نیز ذاتی است، اما در روان‌شناسی رشد از اصطلاح «پختگی» برای توضیح الگوهای تغییرات جسمانی و آمادگی‌های عملکردی (مانند آمادگی برای راه‌رفتن) در طول زمان، استفاده می‌شود. ۳ یادگیری به تغییرات ناشی از تجربه و محیط اشاره دارد و مسئول تفاوت‌ها و تنوع در افراد است (مثلاً تفاوت در مهارت‌های زبانی، دانش‌های تخصصی یا عادات فردی). یادگیری عامل شباهت بنیادین نیست. ۴ استعداد و وراثت (کروموزوم‌ها) پایه و اساس پختگی هستند، اما استعداد اغلب برای اشاره به توانایی‌های بالقوه و فردی (که باعث تفاوت افراد می‌شوند) به کار می‌رود، نه الگوی مشترک رشد.

۱۶۷. ۲ رسش یا پختگی به معنای آن دسته از تغییراتی است که به آمادگی زیستی وابسته است. یادگیری یکی از مهم‌ترین عوامل محیطی است که بر روی تغییرات رشدی تأثیر بسزایی دارد. یادگیری از طریق تجربه، تمرین و آموزش رخ می‌دهند.

۱۶۸. ۱ رسش یا پختگی به معنای آن دسته از تغییراتی است که به آمادگی زیستی وابسته است و با گذشت زمان طبق یک برنامهٔ طبیعی انجام می‌گیرد. وراثت نقش تعیین‌کننده‌ای در رسش یا آمادگی زیستی افراد برای تغییرات دارد. فرایندی که مبتنی‌بر تجارب رفتاری و شناختی است و با آموزش و تمرین به‌دست می‌آید، مربوط به «یادگیری» و عوامل محیطی است.

۱۶۹. ۱ اینکه سگ اصحاب کهف از همنشینی با نیکان تأثیر پذیرفته، نشان‌دهندهٔ عوامل محیطی و یادگیری است.
بررسی سایر گزینه‌ها: ۲ نصیحت و وعظ کردن هیچ تأثیری بر انسان سیه‌دل ندارد. ۳ کسی که گرگ‌زاده است، حتی اگر با انسان‌ها بزرگ شود، باز هم گرگ است. ۴ کسی که نااهل است هیچ‌گاه تربیت نمی‌شود.

۱۷۰. ۱ **مفهوم بیت «الف»:** اگر کسی در دوران خردسالی ادب نشود، در بزرگی رستگار نمی‌شود؛ پس این بیت بر تأثیر عوامل محیطی مثل آموزش و تعلیم و تربیت تأکید می‌کند.
مفهوم بیت «ب»: اگر سگ را در آب دریا بشویند، به‌جای اینکه پاک شود نجس‌تر می‌شود چون سگ ذاتاً نجس است؛ پس این بیت بر عوامل وراثتی تأکید می‌کند.

پاسخ‌نامه

۱۷۱. ۲ **مفهوم شعر:** خر هر چقدر سعی کند، انسان نمی‌شود حتی اگر پای منبر بنشیند چون خر بودن در ذات اوست (عوامل وراثتی) از طرف دیگر یک انسان اگر تربیت نشود مثل خر رفتار می‌کند (عوامل محیطی)؛ پس این شعر هر دو دسته از عوامل مؤثر در رشد را مهم می‌داند. فقط در گزینهٔ «۲» هر دو عامل ذکر شده است.

بررسی سایر گزینه‌ها: ۱ و ۳ عامل محیطی ۴ عامل وراثتی

۱۷۲. ۲ **کد پاسخ تصویری** ۱۱۰۲۰۰۵۱ **بررسی عبارت‌ها به ترتیب:**

عبارت اول نادرست؛ مربوط به دوقلوهای ناهمسان است، نه همهٔ دوقلوها.

عبارت دوم درست؛ یکی از عوامل مؤثر بر رشد «وراثت» است. عوامل وراثتی، ایجادکنندهٔ صفاتی هستند که از قبل در فرد نهفته است، یعنی در زمان انعقاد نطفه از پدر و مادر به او منتقل می‌شود. برخی از این صفات از بدو تولد در رفتار نوزاد ظاهر می‌شوند.

عبارت سوم نادرست؛ بسته به اینکه دوقلوها عوامل محیطی مشترک یا متفاوتی را تجربه می‌کنند، ممکن است شباهت آن‌ها کمتر یا بیشتر شود.

عبارت چهارم نادرست؛ دوقلوهای همسان از یک تخمک و یک اسپرم به وجود می‌آیند و پس از لقاح، نطفه از وسط، دو نیم می‌شود؛ ولی دوقلوهای ناهمسان از لقاح دو تخمک مجزا با دو اسپرم مجزا به وجود می‌آیند.

۱۷۳. ۲ فرض کنید یکی از همکلاسی‌های شما قدبلند است، دلیل آن تغذیهٔ مناسب و ورزش است یا بلند قامت بودن پدر و مادرش؟ پاسخ به سؤال‌های فوق آسان است، اما به مطالب زیر به‌راحتی نمی‌توان پرداخت:

علی بسیار فعال و زودجوش است و دوستان زیادی دارد، اما احمد در کلاس تا از وی سؤال نشود، حرف نمی‌زند و دوستانش بسیار محدود و در گروه دوستان هم کم‌حرف است. از این عبارت‌های کتاب نتیجه می‌گیریم که مشخص کردن عوامل محیطی و وراثتی در مورد ویژگی‌های روان‌شناختی (مثل فعال و زودجوش بودن) دشوارتر از ویژگی‌های جسمانی (مثل بلند قامت بودن، رنگ چشم و سرعت وزن کم کردن) است.

۱۷۴. ۲ **کد پاسخ تصویری** ۱۱۰۲۰۰۵۲ عوامل وراثتی ایجادکنندهٔ صفاتی هستند که از قبل در فرد نهفته است. برخی از این صفات از بدو تولد ظاهر می‌شوند و برخی دیگر با گذشت زمان خود را نشان می‌دهند. مثلاً اینکه ژن چپ‌دست بودن یک فرد از قبل تولد از طریق پدر و مادرش به او منتقل شود، مربوط به عوامل وراثتی یا زیستی است. در سایر گزینه‌ها به نقش عوامل محیطی اشاره شده است. شرایط آب‌وهوایی و جغرافیایی، تغذیه و ورزش و طلاق والدین جزء عوامل محیطی هستند.

۱۷۵. ۲ براساس فرایند رسش، آدمی از دورهٔ جنینی تا مرگ، برخی خصوصیات را در جنبه‌های مختلف رشد نشان خواهد داد. مثلاً از لحاظ رشد جسمانی به‌طور میانگین، نوجوان در ۱۱ تا ۱۴سالگی به بلوغ می‌رسد. بنابراین بلوغ یکی از تغییراتی است که بیشتر تحت‌تأثیر رسش است. هر چند این تغییرات وابسته به آمادگی زیستی هستند و با گذشت زمان طبق یک برنامهٔ طبیعی انجام می‌گیرند، ولی عوامل محیطی نیز تا حدودی می‌توانند بر رسش یا پختگی تأثیر بگذارند، مانند تأثیر روابط عاطفی بر زودتر شدن بلوغ.

۱۷۶. ۲ **کد پاسخ تصویری** ۱۱۰۲۰۰۵۳ این آیات نشان می‌دهد که وراثت و ذات این زن‌ها، سرنوشت آن‌ها را تعیین کرد و همنشینی با همسرانشان تأثیری بر آن‌ها نداشت. بنابراین نشان‌دهندهٔ غلبهٔ عوامل وراثتی بر محیطی و یا اهمیت عوامل وراثتی است.

۱۷۷. ۲ تسلط یافتن، پیشرفته شدن، ماهر شدن، سریع شدن و گسترده شدن مهارت‌ها نشان‌دهندهٔ تأثیر عوامل محیطی یا یادگیری است. اینکه کودکان به‌طور میانگین در سن مشخصی شروع به چهار دست و پا رفتن می‌کنند، بیانگر رسش است، اما سرعت یافتن در انجام این مهارت بیانگر تأثیر عوامل محیطی است.

بررسی سایر گزینه‌ها: ۱ آمادگی پیدا کردن برای انجام یک مهارت بیشتر تحت‌تأثیر رسش است. ۳ غان و غون کردن در اکثر موارد با گذشت زمان و بدون نیاز به آموزش در برنامهٔ رشد طبیعی کودکان ظاهر می‌شود و بین همهٔ کودکان تقریباً یکسان است؛ بنابراین بیشتر تحت‌تأثیر رسش است. ۴ همهٔ نوزادان وقتی به دنیا می‌آیند بدون اینکه کسی به آن‌ها یاد بدهد، مکیدن را بلد هستند پس این ویژگی تحت‌تأثیر عوامل وراثتی است.

۱۷۸. ۱ برای زبان‌آموزی یک آمادگی خاص نهفته لازم است تا کودک شروع به حرف زدن کند. به همین دلیل در خانواده‌های مختلف کودکان در سن یکسانی شروع به صحبت می‌کنند. بنابراین زبان‌آموزی بیشتر تحت‌تأثیر رسش است.

بررسی سایر گزینه‌ها: ۲ رشد اجتماعی همان‌طور که از اسمش پیداست بیشتر تحت‌تأثیر محیط و تعامل با دیگران است و سن مشخص و مشترکی بین افراد ندارد. ۳ و ۴ کنترل هیجانات و کسب مهارت حل مسئله نیاز به یادگیری، تمرین و آموزش دارد؛ بنابراین بیشتر تحت‌تأثیر عوامل محیطی است. ضمن اینکه سن مشخص و مشترکی هم بین افراد ندارد.

۱۷۹. ۲ **کد پاسخ تصویری** ۰۰۱۱۰۰۵۴ رسش و پختگی به معنای آن دسته از تغییراتی است که به آمادگی زیستی وابسته است و با گذشت زمان طبق یک برنامهٔ طبیعی انجام می‌گیرد. تغییرات جسمانی بیشتر از جنبه‌های دیگر رشد تحت‌تأثیر عوامل زیستی هستند. جنبهٔ شناختی و اخلاقی بیشتر تحت‌تأثیر محیط و یادگیری قرار دارند.

۱۸۰. ۲ **کد پاسخ تصویری** ۰۰۱۱۰۰۵۵ در روان‌شناسی به رفتارهایی که وابسته به آمادگی زیستی است، رسش یا پختگی می‌گویند. از آنجا که وراثت نقش تعیین‌کننده‌ای در رسش یا آمادگی زیستی افراد برای تغییرات دارد، در بسیاری از موارد با توجه به بررسی خصوصیات افراد فامیل نزدیک و دور می‌توان احتمال وقوع برخی از ویژگی‌های رفتاری و شناختی را در دامنه‌های سنی خاص پیش‌بینی کرد. مثال ذکرشده، نمونه‌ای از این موضوع است.

بررسی سایر گزینه‌ها: ۱ فرزندان یک خانواده فقط در صورتی که دو قلوی همسان باشند، ویژگی‌های وراثتی یکسان دارند. خواهر و برادرهای عادی و دوقلوهای ناهمسان ویژگی‌های وراثتی مشابه ولی نه یکسان دارند. ۳ این عبارت از نظر مفهومی نادرست است. تغییرات رشد از دورهٔ جنینی تا سالمندی تحت تأثیر هر دو دسته عوامل محیطی و زیستی است. ضمناً عوامل محیطی می‌توانند تا حدودی بر رسش (عوامل زیستی) نیز تأثیر بگذارند. مثلاً فرزند دوم ممکن است به دلیل مشاهده و الگوگیری از برادرش و یا به دلیل تمرین بیشتر مادر، به جای ۸ماهگی، در ۷ماهگی به‌طور مستقل بنشیند. ۴ فرزندان خانواده لزوماً عوامل محیطی یکسان ندارند، ممکن است فرزند اول و فرزند دوم از نظر آموزش، یادگیری، تمرین، تقلید، میزان وقت‌گذاری پدر و مادر، شرایط اقتصادی خانواده و... تفاوت داشته باشند. ضمن اینکه مثال ذکرشده مربوط به عوامل زیستی و رسش است نه عوامل محیطی.

۱۸۱. ۴ در بیت چهارم گوهر (اصل و نسب) نماد عوامل وراثتی است و هنرنمایی کردن نماد عوامل محیطی است. شاعر می‌گوید به اصل و نسب و چیزهایی که به‌شکل ذاتی داری، تکیه نکن، بلکه توانایی‌هایت را تقویت کن (یعنی عوامل محیطی مهم‌تر است)، چراکه با بهره‌گیری از عوامل محیطی از خار، گل به وجود می‌آید و از آزر، حضرت ابراهیم (ع). در سایر گزینه‌ها نقش عوامل وراثتی مورد تأکید قرار گرفته است.

بررسی سایر گزینه‌ها: ۱ وقتی فردی کر باشد و توانایی شنیدن نداشته باشد (عامل وراثتی)، صحبت کردن و نصیحت کردن او (عامل محیطی)، بی‌تأثیر است. ۲ اگر کسی ذاتاً بد باشد، خوبی کردن در حق او فایده‌ای ندارد. ۳ از شوره‌زار (ذات بد) سنبل به وجود نمی‌آید؛ بنابراین پرورش دادن آن، وقت تلف کردن است.

۱۸۲. ۱ **کد پاسخ تصویری** ۱۱۰۲۰۰۵۶ **بررسی عبارت‌ها به ترتیب:**

عبارت اول وراثتی: اینکه کودکان برای اولین بار در یک بازهٔ سنی، به توانایی درک مفاهیم ریاضی می‌رسند، براساس رسش اتفاق می‌افتد، زیرا وابسته به آمادگی زیستی و پختگی ذهن است و براساس یک برنامهٔ طبیعی با گذشت زمان اتفاق می‌افتد.

عبارت دوم و چهارم محیطی: استفاده از اشیای محیط طبیعی و استفاده از چرتکه به‌عنوان یک روش آموزشی، جزء عوامل محیطی محسوب می‌شوند.

عبارت سوم وراثتی: هوش و استعداد ذاتی، یک عامل وراثتی است که از قبل در فرد نهفته است.

۱۸۳. ۴ **کد پاسخ تصویری** ۱۱۰۲۰۰۵۷ دوقلوهای همسان از یک تخمک به وجود آمده‌اند و دارای ویژگی‌های وراثتی یکسانی هستند و تفاوت آن‌ها نمی‌تواند ناشی از وراثت باشد، بنابراین اگر در دوقلوها، تفاوت‌های وراثتی مثل تفاوت رنگ چشم، رنگ پوست و یا تفاوت در بیماری‌های ژنتیکی و مادرزادی وجود داشته باشد، قطعاً ناهمسان هستند.

ولی دقت کنید که حتی دوقلوهای همسان نیز عوامل محیطی یکسانی را تجربه نمی‌کنند، بنابراین نمی‌توانند تحت‌تأثیر محیط با یکدیگر تفاوت پیدا کنند. موارد سایر گزینه‌ها (بلوغ، حفظ کردن شعر و راه رفتن) هم می‌تواند ناشی از محیط و هم ناشی از وراثت باشد، بنابراین نمی‌توانیم با قطعیت بگوییم نشان‌دهندهٔ ناهمسان بودن آن‌ها است، ولی بیماری قلبی مادرزادی یک مشکل ارثی است که ناشی از محیط نیست.

۱۸۴. ۴ **کد پاسخ تصویری** ۰۰۲۱۱۰۰۵۸ **بررسی عبارت‌ها به ترتیب:**

عبارت اول نادرست؛ روان‌شناسان رشد معتقدند تغییراتی که در طول دورهٔ زندگی، **از دورهٔ جنینی تا دورهٔ سالمندی**، در افراد رخ می‌دهد، می‌تواند معلول دو دسته عوامل وراثتی و محیطی باشد، بنابراین عوامل محیطی در دورهٔ جنینی نیز تأثیرگذار است و محدود به دورهٔ بعد از تولد نیست.

عبارت دوم نادرست؛ علت اینکه دوقلوهای همسان شباهت زیادی دارند و قابل تشخیص نیستند، این است که از یک تخمک به وجود آمده‌اند و ویژگی‌های وراثتی یکسان دارند، در حالی که دوقلوهای ناهمسان از دو تخمک جدا به وجود آمده‌اند.

عبارت سوم درست؛ از آنجا که وراثت نقش تعیین‌کننده‌ای در رسش یا آمادگی زیستی افراد برای تغییرات دارد، در بسیاری از موارد با توجه به بررسی خصوصیات افراد فامیل نزدیک و دور می‌توان احتمال وقوع برخی از ویژگی‌های رفتاری و شناختی را در دامنه‌های سنی خاص پیش‌بینی کرد.

عبارت چهارم درست؛ برای راه افتادن، حرف زدن، خواندن و نوشتن، یک آمادگی خاص نهفته لازم است تا کودک شروع به حرف زدن و یا خواندن و نوشتن بکند. به رفتارهایی که وابسته به آمادگی زیستی هستند، رسش گفته می‌شود. براساس فرایند رسش، بسیاری از مهارت‌های حرکتی از جمله نشستن، ایستادن، راه رفتن و... طبق یک برنامهٔ طبیعی به وجود می‌آیند.

۱۸۵. ۳ ویژگی‌های مربوط به رشد انسان را به‌دلیل پیوستگی رشد، نمی‌توان به‌راحتی به مراحل مشخص تقسیم کرد. اما امروزه اکثر روان‌شناسان رشد، به رشد مرحله‌ای اعتقاد دارند.

درس ۲

۱۸۶. ۲ کد پاسخ تصویری ۱۱۰۲۰۴۰۰ **بررسی عبارت‌ها به ترتیب:**
الف نادرست؛ عمر انسان پس از تولد به سه دورهٔ اصلی کودکی، نوجوانی و بزرگسالی تقسیم می‌شود.
ب نادرست؛ دورهٔ بزرگسالی از ۲۰ سالگی شروع شده و تا پایان زندگی ادامه دارد. بنابراین دورهٔ جوانی (۲۰ تا ۴۰ سالگی) خود بخشی از بزرگسالی محسوب می‌شود.
ج درست؛ دورهٔ نوجوانی بین دورهٔ کودکی و بزرگسالی قرار دارد؛ به عبارت دیگر بین کودکی دوم و جوانی.
د درست؛ کودکی دوم شامل ۷ تا ۱۲ سالگی است و معمولاً با ورود به مدرسه آغاز می‌شود، بنابراین کودکان تا قبل از ورود به مدرسه، نهایتاً در مرحلهٔ کودکی اول قرار دارند. دقت کنید که کودکی اول دومین مرحله از مراحل ۷ گانه است.
ه درست؛ بزرگسالی دوم یا میانسالی یک دورهٔ ۲۵ ساله از ۴۰ تا ۶۵ سالگی را دربرمی‌گیرد.

۱۸۷. ۱ روان‌شناسان رشد به‌دنبال ایجاد تغییر نیستند، بلکه صرفاً تغییرات در طول زندگی را شناسایی و پیش‌بینی می‌کنند.
بررسی سایر گزینه‌ها: ۲ شناسایی و پیش‌بینی تغییرات در طول زندگی که به آن فراخنای زندگی نیز گفته می‌شود، مورد توجه روان‌شناسان قرار گرفته است. ۳ روان‌شناسان رشد معتقدند ویژگی‌های افراد و تغییراتی که در طول دورهٔ زندگی، از دورهٔ جنینی تا دورهٔ سالمندی، در افراد رخ می‌دهد، می‌تواند معلول دو دسته عوامل وراثتی و محیطی باشد؛ بنابراین بررسی عوامل مؤثر بر تغییرات رشدی یکی از فعالیت‌های آن‌هاست. ۴ امروزه اکثر روان‌شناسان رشد، به رشد مرحله‌ای اعتقاد دارند. برهمین اساس، ابعاد مختلف رشد در طول زندگی یا فراخنای زندگی، به مراحل مختلف تقسیم می‌شود.

۱۸۸. ۱ کد پاسخ تصویری ۱۱۰۲۰۴۰۱ کودکی شامل سه دوره است: طفولیت ـ کودکی اول ـ کودکی دوم
بزرگسالی نیز شامل سه دوره است: جوانی (بزرگسالی اول) ـ میانسالی (بزرگسالی دوم) ـ پیری
برخی کودکان ۱ تا ۳ ساله را که تازه راه افتاده‌اند، نوپا می‌نامند.

۱۸۹. ۱ جوانی (بزرگسالی اول) ۲۰ تا ۴۰سالگی است، پس پایان جوانی ۴۰سالگی خواهد بود. میان‌سالی نیز از ۴۰ تا ۶۵سالگی است که آغاز آن می‌شود ۴۰سالگی. (طبق جدول ۲ ـ ۱ مراحل رشد انسان بعد از تولد)

۱۹۰. ۲ نوجوانی از ۱۲ تا ۲۰سالگی است. برخی پایان نوجوانی را زمانی می‌دانند که فرد شروع به کار کند و از والدین مستقل شود. کودکی دوم از ۷ تا ۱۲سالگی (تا شروع بلوغ جنسی) است.
بررسی سایر گزینه‌ها: ۱ قسمت اول نادرست است. ۳ قسمت دوم نادرست است. ۴ قسمت اول نادرست است. چون هر نوع استقلالی پایان نوجوانی نیست. فرد در دورهٔ کودکی هم در بعضی کارها استقلال را تجربه می‌کند.

۱۹۱. ۳ کد پاسخ تصویری ۹۹۱۱۰۰۵۹ در اسلام مراحل رشد انسان تا ۲۱ سالگی به سه مرحله تقسیم می‌شود. در هفت سال اول، کودک آقا و سرور است. در این دوره کودک باید آزاد باشد که بازی کند. باید عواطف و احساسات صحیح او را رشد داد و با رفتار خوب و گفتار پسندیده او را پرورش داد و بدون توقع اطاعت از او، سعی کرد که با عمل و گفتار صحیح از حس تقلیدش بهره بگیرد.

۱۹۲. ۲ پیامبر گرامی (ص) می‌فرمایند: کودک هفت سال آقا و سرور است، هفت سال فرمانبردار است و هفت سال وزیر و مشاور است. در **هفت سال اول** باید آزاد باشد که بازی کند. باید عواطف و احساسات صحیح او را رشد داد و با رفتار خوب و گفتار پسندیده او را پرورش داد و بدون توقع اطاعت از او، سعی کرد که با عمل و گفتار صحیح از حس تقلیدش بهره گیرد. در **هفت سال دوم** کم‌کم باید زشتی‌ها و زیبایی‌ها را به او فهماند و در تأدیب او کوشش کرد و او را به ارزش‌ها و دوری از زشتی‌ها رهنمون ساخت. در **هفت سال سوم** باید با او به منزلهٔ مشاور رفتار کرد. دیگر نباید به‌صورت آمرانه با او رفتار شود. باید وی را چون عضو بزرگ خانواده دانست و مانند دیگران او را در تصمیم‌گیری‌ها دخالت داد.

۱۹۳. ۴ کد پاسخ تصویری ۰۱۱۱۰۰۶۰ **بررسی عبارت‌ها به ترتیب:**
عبارت اول در هفت سال سوم باید با فرزند به منزلهٔ مشاور رفتار کرد. دیگر نباید به‌صورت آمرانه با او رفتار شود. باید وی را چون عضو بزرگ خانواده دانست و مانند دیگران او را در تصمیم‌گیری‌ها دخالت داد.
عبارت دوم در هفت سال اول باید عواطف و احساسات صحیح کودک را رشد داد و با رفتار خوب و گفتار پسندیده او را پرورش داد و بدون توقع اطاعت از او، سعی کرد که با عمل و گفتار صحیح از حس تقلیدش بهره گیرد.
عبارت سوم در هفت سال دوم کم‌کم باید زشتی‌ها و زیبایی‌ها را به او فهماند و در تأدیب او کوشش کرد.

۱۹۴. ۴ کودکی دوم ۷ تا ۱۲ سالگی است و تا شروع بلوغ جنسی ادامه می‌یابد. بنابراین شروع بلوغ جنسی نشانهٔ پایان کودکی و آغاز نوجوانی است.
بررسی سایر گزینه‌ها: ۱ عمر انسان بعد از تولد به سه دورهٔ کودکی، نوجوانی و بزرگسالی تقسیم می‌شود. ۲ ویژگی‌های مربوط به رشد انسان را به دلیل **پیوستگی رشد**، نمی‌توان به‌راحتی به مراحل مشخص تقسیم کرد. ۳ برخی پایان **نوجوانی** را زمانی می‌دانند که فرد شروع به کار کند و از والدین خود مستقل شده باشد.

۱۹۵. ۱ کد پاسخ تصویری ۱۱۰۲۰۴۰۷ **بررسی عبارت‌ها به‌ترتیب:**
عبارت اول درست؛ مرحلهٔ سوم رشد از نظر پیامبر اکرم (ص) ۱۴ تا ۲۱ سالگی (۷ سال سوم زندگی) است که تقریباً مطابق با مرحلهٔ نوجوانی است. نوجوانی ۱۲ تا ۲۰ سالگی است.
عبارت دوم نادرست؛ دورهٔ بزرگسالی به سه دورهٔ **بزرگسالی اول (جوانی)**، بزرگسالی دوم (میانسالی) و پیری تقسیم می‌شود.
عبارت سوم نادرست؛ با توجه به توصیه‌های پیامبر اکرم، از کودکان **پیش‌دبستانی** که در ۷ سال اول قرار دارند نمی‌توان توقع اطاعت داشت، ولی در ۷ سال دوم (سنین دبستان) باید کم‌کم زشتی‌ها و زیبایی‌ها را به او فهماند و در تأدیب او کوشش کرد (یعنی از کودک باید توقع اطاعت داشت).
عبارت چهارم نادرست؛ عمر انسان بعد از تولد به سه دورهٔ اصلی تقسیم می‌شود که عبارت‌اند از کودکی، نوجوانی و بزرگسالی.

۱۹۶. ۴ در هفت سال اول والدین نمی‌توانند از کودک توقع اطاعت کردن داشته باشند، باید با عمل و گفتار صحیح خودشان کاری کنند که کودک از آن‌ها تقلید کنند پس برخورد خانم امیری نادرست است.
بررسی سایر گزینه‌ها: ۱ در هفت سال سوم باید فرزند را چون عضو بزرگ خانواده دانست و او را در تصمیم‌گیری‌ها دخالت داد. ۲ در هفت سال اول کودک باید آزاد باشد که بازی کند. ۳ در هفت سال دوم باید زشتی‌ها و زیبایی‌ها را به کودک فهماند و در تأدیب او کوشش کرد.

۱۹۷. ۲ کد پاسخ تصویری ۰۳۱۱۰۰۶۱ **بررسی عبارت‌ها به ترتیب:**
عبارت اول هفت سال سوم یعنی ۱۴ تا ۲۱ سالگی دوره‌ای است که باید با نوجوان به‌عنوان وزیر و مشاور برخورد کرد. (رد گزینه‌های ۱ و ۴)
عبارت دوم هفت سال اول، یعنی تولد تا ۷ سالگی دوره‌ای است که باید با کودک به‌مثابهٔ فرمانروا و حاکم برخورد کرد و کودک باید رها و آزاد باشد. (رد گزینه‌های ۳ و ۴)
عبارت سوم هفت سال دوم یعنی ۷ تا ۱۴ سالگی دوره‌ای است که باید با کودک مانند فرمان‌بردار برخورد کرد و کودکان در این دوره بیشترین آمادگی را برای فراگیری و دستورپذیری دارند. (رد گزینه‌های ۱، ۳ و ۴)

۱۹۸. ۲ کد پاسخ تصویری ۱۱۰۲۰۰۶۲ تغییرات رشد دو دسته هستند: ۱ تغییرات **کمّی** که باعث بیشتر شدن یک ویژگی و یا پیشرفته‌تر و بهتر شدن آن می‌شود؛ مانند افزایش قد و وزن، بیشتر شدن دایرهٔ واژگان، حل مسائل بیشتر ۲ تغییرات **کیفی** که یک ویژگی اساسا جدید و متفاوت را به وجود می‌آورد. مثل تغییر نحوهٔ استدلال یا تغییر روش حل مسئله. گزینهٔ «۲» تغییر کیفی و سایر گزینه‌ها تغییر کمّی هستند.

۱۹۹. ۱ کد پاسخ تصویری ۱۱۰۲۰۰۶۳ **بررسی عبارت‌ها به ترتیب:**
عبارت اول برخی پایان نوجوانی را زمانی می‌دانند که فرد شروع به کار کند و از والدین مستقل شود، بنابراین امیر با وجود اینکه هنوز در بازهٔ سنی نوجوانی (۱۲ تا ۲۰سالگی) است، ولی به‌دلیل کسب درآمد مستقل، می‌تواند جوان محسوب شود. دقت کنید که نوجوانی هم در مورد این فرد درست است، چون شروع به کار و استقلال از والدین دیدگاه برخی روان‌شناسان است، نه همهٔ آن‌ها. پس قسمت اول همهٔ گزینه‌ها درست است ولی گزینه‌های «۱» و «۳» اولویت دارند.
عبارت دوم کودکی دوم با شروع بلوغ جنسی پایان می‌یابد. بنابراین محمد هر چند در بازهٔ سنی کودکی دوم (۷ تا ۱۲سالگی) قرار دارد، ولی چون تغییرات بلوغ جنسی را تجربه کرده، نوجوان محسوب می‌شود. (رد گزینهٔ ۴)
عبارت سوم سنین ۲۰ تا ۴۰سالگی، بزرگسالی اول یا جوانی است. سنین ۴۰ تا ۶۵سالگی، بزرگسالی دوم یا میانسالی محسوب می‌شود. بنابراین حسین در میانسالی یا بزرگسالی دوم یا به‌طور کلی در بزرگسالی قرار دارد. (رد گزینه‌های ۲ و ۳)
عبارت چهارم به‌طور معمول افراد از ۱۸سالگی وارد دورهٔ کارشناسی می‌شوند و این دوره ۴ سال طول می‌کشد؛ بنابراین حمید در سن ۲۲سالگی قرار دارد که جزء بزرگسالی اول یا جوانی یا به‌طور کلی بزرگسالی محسوب می‌شود.

۲۰۰. ۲ **بررسی عبارت‌ها به ترتیب:**
عبارت اول نادرست؛ سلام کردن به دیگران یک رفتار اجتماعی است و درصورتی که مهشید این کار را انجام دهد، در جنبهٔ **اجتماعی** رشد کرده است، نه هیجانی.
عبارت دوم درست؛ تصمیم‌گیری در مورد انتخاب یک گزینه از بین گزینه‌های موجود، یک فعالیت شناختی است که در بالاترین سطح شناخت قرار دارد.
عبارت سوم درست؛ والدین مهشید در حال فهماندن زشتی‌ها و زیبایی‌ها و تأدیب فرزندشان هستند که این روش، مناسب ۷ سال دوم زندگی یعنی ۷ تا ۱۴سالگی است که تقریباً معادل کودکی دوم (۷ تا ۱۲سالگی) است.
عبارت چهارم نادرست؛ شناخت چهره‌های خوشحال و غمگین و تمایز قائل شدن بین آن‌ها، مستلزم شناخت هیجانات است که بیش از هر چیز به جنبهٔ **هیجانی** رشد مربوط است.

۲۰۱. ۳ عواملی همچون سن مادر، کیفیت تغذیه، فشار روانی، آلودگی محیط، حالت‌های هیجانی، آرامش به‌ویژه ارتباط معنوی با خالق هستی و استقاده از داروها بر چگونگی رشد قبل از تولد تأثیر دارد. این موارد جزء عوامل محیطی محسوب می‌شوند، چون بیرون از فرد (جنین) وجود دارد. درحالی که سلامت جنین (گزینهٔ ۳) عامل درونی جنین است و جزء عوامل وراثتی است.

پاسخ‌نامه

۲۰۲. ۳ کد پاسخ تصویری ۱۰۲۰۴۰۳

ـ قسمت **اول**: تخمک بارورشدهٔ طبیعی دارای ۴۶ کروموزوم است (۲۳ کروموزوم از مادر و ۲۳ کروموزوم از پدر). از طریق همین کروموزوم‌ها است که صفات به ارث برده می‌شوند.

ـ قسمت **دوم**: عواملی همچون سن مادر، کیفیت تغذیه، فشار روانی، آلودگی محیط، حالت‌های هیجانی، آرامش به ویژه ارتباط معنوی با خالق هستی و استفاده از داروها بر چگونگی رشد قبل از تولد تأثیر دارد.

۲۰۳. ۳ رشد انسان از زمان تشکیل نطفه شروع می‌شود. وقتی اسپرم پدر، تخمک مادر را بارور می‌کند، نطفه تشکیل می‌شود. تخمک بارورشدهٔ طبیعی دارای ۴۶ کروموزوم است. (۲۳ کروموزوم از مادر و ۲۳ کروموزوم از پدر) بنابراین گزینهٔ «۳» درست است.

بررسی سایر گزینه‌ها: ۱ شروع رشد انسان از زمان تشکیل نطفه است نه تشکیل تخمک. ۲ ۲۳ کروموزوم پدر و ۲۳ کروموزوم مادر ترکیب می‌شوند. ۴ تخمک، سلول جنسی مادر و اسپرم، سلول جنسی پدر است.

۲۰۴. ۳ کد پاسخ تصویری ۱۰۲۰۴۰۴ هر عاملی که غیر از ژن‌ها (وراثت) باشد و بر جنین تأثیر بگذارد، عامل محیطی نامیده می‌شود. جریان خون مادر، هورمون‌ها و مواد شیمیایی که از جفت عبور می‌کنند، همگی محیط داخلی جنین محسوب می‌شوند. بنابراین، انتقال کورتیزول و تأثیر آن بر مغز جنین، شاهدی قوی بر نقش حیاتی عوامل محیطی در رشد قبل از تولد است.

بررسی سایر گزینه‌ها: ۱ «پختگی»، تغییرات رشدی وابسته به آمادگی زیستی را نشان می‌دهد که یک برنامهٔ تقریباً مشخص دارد. کورتیزول که در اثر یک حالت موقت (استرس) ایجاد شده، عامل محیطی است، نه جزء پختگی یا ساختار وراثتی جنین.

۲ هورمون‌ها از مادر به جنین، یک مسیر محیطی دارند. وراثت تنها از طریق کروموزوم‌ها و ژن‌ها منتقل می‌شود و هورمون‌های استرس ماهیت وراثتی ندارند.

۴ یادگیری به فرایند کسب تجربه، دانش و مهارت اشاره دارد. تأثیر کورتیزول یک تأثیر فیزیولوژیک (شیمیایی هورمونی) بر رشد اندام‌ها (مغز) است، نه انتقال الگوهای رفتاری یا یادگیری مادر.

۲۰۵. ۱ کد پاسخ تصویری ۰۴۱۱۰۴۰۵ **بررسی عبارت‌ها:** الف درست: یکی از ابعاد رشد در نوجوانی، رشد درک اخلاقی است که موجب شکل‌گیری ارزش‌های اخلاقی می‌شود. خصوصیات ارزشی، دینی و اخلاقی که نوجوان به خودش نسبت می‌دهد، بخشی از هویت او را شکل می‌دهد و باعث تمایز او از دیگران می‌شود.

ب درست: نوجوان باید به خود بگوید چه خصوصیات اخلاقی، ارزشی و دینی دارد. مثلاً به خود بگوید من صادق و مهربان هستم؟ من دیندار و انسان‌دوست هستم؟ من به مصالح دیگران اهمیت می‌دهم؟ و... نحوهٔ پاسخ نوجوان به این موضوعات، بر نوع تصمیم‌گیری او تأثیر می‌گذارد. بنابراین هویت‌یابی با رشد اخلاقی ارتباط دارد و بر نوع پردازش‌های فرد اثر می‌گذارد.

ج نادرست: عدم پختگی نوجوانان در به‌کارگیری توانایی‌های فزایندهٔ شناختی، آن‌ها را با برخی پیامدهای ناسازگارانه روبه‌رو می‌کند، از جمله مشکل در تصمیم‌گیری روزمره؛ بنابراین نوجوانان همیشه نمی‌توانند در انتخاب‌های روزمرهٔ خود بهترین عملکرد را داشته باشند.

د نادرست: از تفاوت‌های مهم دورهٔ نوجوانی با دورهٔ کودکی این است که نوجوانان به دنبال چگونگی تقویت حافظهٔ خود هستند؛ به عبارت دیگر می‌خواهند چگونگی به خاطر سپردن اطلاعات را یاد بگیرند. به این مهارت‌آموزی، فراحافظه گفته می‌شود.

نکته: احساس منحصربه‌فرد بودن اغراق‌آمیز، حساسیت نسبت به انتقاد، آرمان‌گرایی و عیب‌جویی و مشکل در تصمیم‌گیری روزمره، از پیامدهای ناسازگارانهٔ تغییرات شناختی نوجوانی هستند که در اثر عدم پختگی در به‌کارگیری مهارت‌های شناختی ایجاد می‌شوند.

۲۰۶. ۱ کد پاسخ تصویری ۰۴۱۱۰۴۰۶ **بررسی عبارات به‌ترتیب:**

عبارت اول در این عبارت ویژگی‌های فردی‌ای که علی دارد و او را در جنبه‌های مختلف از دیگران متمایز می‌کند بیان شده، پس بیانگر هویت او است و چون ویژگی‌های مثبتی بیان شده، هویت او مثبت محسوب می‌شود. (تأیید گزینه‌های «۱» و «۲»)

عبارت دوم بروز رفتارهای مخرب و منفی، مثل شلوغ‌کاری کردن و اذیت کردن ناشی از عدم کنترل هیجانات و جهت‌دهی نامناسب به آن‌ها است. (تأیید گزینهٔ «۱») ولی نمی‌توانیم بگوییم لزوماً هیجانات مرکب نقش داشته‌اند. (رد گزینهٔ «۳»).

توجه: اگر تأکید می‌شد که سامان به دنبال اذیت کردن و مزاحمت ایجاد کردن برای دیگران است می‌توانستیم بگوییم در رشد اخلاقی مشکل دارد ولی در اینجا چنین چیزی بیان نشده است. (رد گزینهٔ «۲»)

عبارت سوم نوجوانان به دلیل عدم پختگی در به‌کارگیری رشد فزایندهٔ توانایی‌های شناختی، دچار برخی پیامدهای ناسازگارانه می‌شوند که مشکل در تصمیم‌گیری روزمره یکی از آن‌ها است. (تأیید گزینه‌های «۱» و «۳»).

عبارت چهارم یکی دیگر از پیامدهای ناسازگارانهٔ رشد شناختی، حساسیت نسبت به انتقاد دیگران به‌خصوص در جمع است که این ویژگی در کامران دیده می‌شود. (تأیید گزینهٔ «۱»).

آرمان‌گرایی یعنی نوجوان دوست دارد همهٔ افراد، بی‌نقص و عالی باشند و تحمل پذیرش جنبه‌های ناخوشایند را در کنار جنبه‌های خوشایند ندارد. احساس منحصر به فرد بودن اغراق‌آمیز یعنی نوجوان ویژگی‌های خاصی را برای خودش قائل است. هیچ‌کدام از این دو ویژگی به عبارت مطرح‌شده ارتباط ندارند. (رد گزینهٔ «۲»).

حواستون باشه: تلاش برای دستیابی به هویت، هرچند در ابعاد مختلف جسمانی، هیجانی، شناختی و... انجام می‌شود، ولی در اصل مربوط به رشد اجتماعی است. (رد گزینه‌های «۳» و «۴»)

۲۰۷. ۴ کد پاسخ تصویری ۰۴۱۱۰۴۰۷ **بررسی عبارت‌ها:** الف نادرست: رشد انسان از زمان بارور شدن تخمک (تشکیل نطفه) آغاز می‌شود، نه آزاد شدن تخمک.

ب نادرست: ابعاد مختلف رشد انسان در فراخنای زندگی یعنی از زمان تشکیل نطفه تا مرگ دستخوش تغییر می‌شود ولی این تغییرات لزوماً افزایشی نیستند. مثلاً در دوران پیری توانمندی‌های جسمانی کاهش می‌یابد.

ج نادرست: کروموزوم‌ها حاوی صفات نهفتهٔ ارثی هستند. برخی از این صفات از بدو تولد ظاهر می‌شوند و برخی دیگر در مراحل بعدی رشد. بنابراین عوامل وراثتی در تمام فراخنای رشد تأثیر می‌گذارند. عوامل محیطی نیز نه‌تنها بعد از تولد، بلکه چگونگی رشد قبل از تولد را از طریق عواملی مثل تغذیهٔ مادر، مصرف داروها و... تحت تأثیر قرار می‌دهند.

د درست: رسش به معنای آن دسته از تغییراتی است که به آمادگی زیستی وابسته است و با گذشت زمان طبق یک برنامهٔ طبیعی انجام می‌گیرد. از آنجایی که وراثت نقش تعیین‌کننده‌ای در رسش دارد، بسیاری از توانایی‌های جسمانی ـ حرکتی، طبق یک توالی تقریباً یکسان در کودکان رخ می‌دهد.

توجه: عوامل محیطی و وراثتی در تمام مراحل رشد تأثیرگذار هستند و نمی‌توانیم تأثیر آن‌ها را محدود به دوران خاصی بکنیم. اما می‌توانیم بگوییم که در برخی مراحل یکی از این دو عامل، نقش پررنگ‌تری دارند؛ مثلاً توانایی‌ها و مهارت‌های جسمانی و شناختی در دو سال اول زندگی بیشتر تحت‌تأثیر رسش هستند.

طبق توضیحات، فقط عبارت (د) درست است.

۲۰۸. ۴ **بررسی عبارت‌ها به ترتیب:**

عبارت اول نادرست: چون دورهٔ کودکی از زمان تولد تا ۱۱ ـ ۱۲سالگی را دربرمی‌گیرد.

عبارت دوم نادرست: بسیاری بر این باورند که روان‌شناسی رشد فقط خصوصیات دورهٔ کودکی را بررسی می‌کند، در حالی که این باور نادرست است و روان‌شناسی رشد، مطالعهٔ علمی انسان از زمان انعقاد نطفه تا پایان زندگی اوست.

عبارت سوم درست: چون این دورهٔ سنی نسبت به دوره‌های بعدی رشد، اهمیت زیادی دارد.

عبارت چهارم درست: رشد در دورهٔ کودکی با سرعت و تغییرات بسیاری همراه است.

۲۰۹. ۳ تغییرات در اعضای بدن (مثل افزایش وزن مغز و یا استحکام استخوان‌ها) رشد جسمانی محسوب می‌شود.

بررسی سایر گزینه‌ها: ۱ وزن نوزاد پس از گذشت ۶ ماه از تولد دو برابر و پس از پایان سال اول ۳ برابر می‌شود و قد وی نسبت به تولد بلندتر می‌شود. ۲ کودکان در ۷ تا ۱۰ ماهگی توانایی ایستادن با کمک را به‌دست می‌آورند. (۵ تا ۸ ماهگی نشستن مستقل به وجود می‌آید.) ۴ کودکان در ابتدا قادر به حرکات درشتی همچون بالا رفتن از پله‌ها هستند، سپس مهارت حرکات ظریف همچون بستن بند کفش را به‌دست می‌آورند.

۲۱۰. ۴ نشستن مستقل: ۵ تا ۸ ماهگی. ایستادن مستقل: ۱۱ تا ۱۴ ماهگی

نکتهٔ تستی: به‌جز توانایی اول (بالا نگه‌داشتن چانه و سینه) و توانایی دوم (غلت زدن) و توانایی آخر (راه رفتن مستقل)، بازه سنی بقیهٔ توانایی‌ها با عدد فرد شروع می‌شود. با توجه به این نکته فقط در گزینهٔ «۴» هر دو قسمت با عدد فرد شروع می‌شوند.

۲۱۱. ۳ ترتیب درست توانایی‌های جسمانی به این صورت است: بالا نگه‌داشتن چانه و سینه ← غلت زدن ← نشستن با کمک ← نشستن مستقل ← ایستادن با کمک ← بلند شدن از وضعیت نشسته ← ایستادن مستقل ← راه رفتن مستقل

۲۱۲. ۱ مهارت‌های حرکتی ظریف مستلزم استفاده از ماهیچه‌های ظریف یعنی انگشتان دست و پا هستند؛ مانند به دست گرفتن قاشق و غذا خوردن با آن. سایر گزینه‌ها مهارت‌های حرکتی درشت هستند که توسط ماهیچه‌های بزرگ بدن انجام می‌شوند.

۲۱۳. ۱ کد پاسخ تصویری ۱۰۲۰۴۰۸ مهارت‌های حرکتی ظریف شامل استفاده از عضلات کوچک، به ویژه در دست‌ها و انگشتان، برای انجام فعالیت‌هایی هستند که نیاز به هماهنگی و دقت بالا دارند.

الف) باز کردن قفل در با کلید مستلزم چرخش دقیق کلید در قفل با استفاده از عضلات انگشتان و مچ دست است.

ج) آب ریختن در لیوان (از پارچ) مستلزم کنترل مچ دست و انگشتان برای زاویه‌دهی و تنظیم جریان مایع است.

و) ورق زدن کتاب مستلزم جداسازی و گرفتن دقیق یک برگ کاغذ با استفاده از نوک انگشتان است.

آزمون دوم: درس ۲

۱۱۷۸. ۴ شناسایی و پیش‌بینی تغییرات در طول زندگی که به آن فراخنای زندگی گفته می‌شود، مورد توجه روان‌شناسان رشد قرار گرفته است. منظور از فراخنای زندگی از زمان تشکیل نطفه تا مرگ است.

بررسی سایر گزینه‌ها: ۱ از زمان تشکیل نطفه تا مرگ درست است. ۲ دامنهٔ گسترده‌ای از حیطه‌های رشد جسمانی، شناختی، هیجانی، اجتماعی و اخلاقی را شامل می‌شود. ۳ تغییراتی را که در آدمی (نه همهٔ موجودات زنده) رخ می‌دهد را مطالعه می‌کند.

۱۱۷۹. ۲ از آنجایی که رشد انسان از زمان تشکیل نطفه یعنی از قبل از تولد شروع می‌شود، عوامل محیطی و وراثتی در دورهٔ قبل از تولد هم وجود دارند. مثلاً تغذیهٔ مادر، ارتباط با خداوند، فشار روانی مادر و... برخی از عوامل محیطی مؤثر بر رشد جنین هستند (رحم مادر و به‌طور کلی شرایط مادر، خارج از جنین محسوب می‌شود و عامل محیطی است).

بررسی سایر گزینه‌ها: ۱ عوامل وراثتی، ایجادکنندهٔ صفاتی هستند که از قبل در فرد نهفته است (یعنی درون فرد). عوامل محیطی در بیرون از فرد وجود دارد و بر نحوهٔ بروز تغییرات در جنبه‌ها و در مراحل مختلف رشد تأثیرگذار است. ۳ از آنجا که وراثت نقش تعیین‌کننده‌ای در رسش یا آمادگی زیستی افراد برای تغییرات دارد، در بسیاری از موارد با توجه به بررسی خصوصیات افراد فامیل نزدیک و دور می‌توان احتمال وقوع برخی از ویژگی‌های رفتاری و شناختی را در دامنه‌های سنی خاص پیش‌بینی کرد. اما در مورد عوامل محیطی چون بسته به شرایط زمانی و مکانی فرد مشخص می‌شوند، کمتر قابل‌پیش‌بینی هستند و می‌توانند در هر زمان تغییر کنند. ۴ رسش یا پختگی به معنای آن دسته از تغییراتی است که به آمادگی زیستی وابسته است و با گذشت زمان طبق یک برنامهٔ طبیعی انجام می‌گیرد. براساس فرایند رسش، همهٔ انسان‌ها، از دورهٔ جنینی تا مرگ، برخی خصوصیات را در جنبه‌های مختلف رشد نشان خواهند داد. یعنی یک برنامهٔ تقریباً مشترک در رشد انسان وجود دارد. اما از آنجایی که عوامل محیطی در هر فرد متفاوت است، باعث تفاوت در نحوهٔ بروز تغییرات در جنبه‌ها و مراحل مختلف رشد انسان‌ها می‌شود.

۱۱۸۰. ۱ ویژگی‌های مربوط به رشد انسان را به‌دلیل پیوستگی رشد، نمی‌توان به‌راحتی به مراحل مشخص تقسیم کرد، اما امروزه اکثر روان‌شناسان رشد، به رشد مرحله‌ای اعتقاد دارند. برهمین اساس، ابعاد مختلف رشد در طول زندگی یا فراخنای زندگی، به مراحل مختلف تقسیم می‌شود.

جنبه‌ها و ابعاد مختلف رشد (جسمانی، هیجانی و...)، تعریف روان‌شناسی رشد و عوامل مؤثر بر رشد (وراثتی و محیطی) ارتباطی با پیوستگی رشد ندارند.

۱۱۸۱. ۱ ویژگی‌های مربوط به رشد انسان را به‌دلیل پیوستگی رشد، نمی‌توان به‌راحتی به مراحل مشخص تقسیم کرد، اما امروزه اکثر روان‌شناسان رشد، به رشد مرحله‌ای اعتقاد دارند. در واقع اعتقاد اکثر روان‌شناسان این است که رشد پیوسته است، ولی با وجود پیوستگی می‌توانیم مراحلی را تعیین کنیم. در نمودار ۱ هم پیوستگی رشد و هم مرحله‌ای بودن آن نشان داده شده است.

بررسی سایر گزینه‌ها: ۲ این تصویر مرحله‌ای بودن رشد را نشان می‌دهد، ولی پیوستگی را نشان نمی‌دهد و مراحل کاملاً جدا و متمایز هستند. ۳ در این تصویر مرحله‌ای بودن رشد مشخص نشده و به شکل کاملاً پیوسته آمده است. ۴ این تصویر مرحله‌ای بودن رشد را نشان نمی‌دهد. علاوه بر این، در بیشتر موارد رشد تا بزرگسالی یک فرایند صعودی است و بعد از بزرگسالی ممکن است در افراد سیر نزولی داشته باشد. دقت داشته باشید که در صورت سؤال رشد کودکی تا ابتدای بزرگسالی مدنظر است.

۱۱۸۲. ۱ دورهٔ نوجوانی ۱۲ تا ۲۰ سالگی است. برخی پایان نوجوانی را زمانی می‌دانند که فرد شروع به کار کند و از والدین مستقل شود. بنابراین فردی که از ۲۰ سالگی عبور کرده و از والدین هم مستقل شده، هر دو ملاک پایان نوجوانی را دارد و از نظر همهٔ روان‌شناسان وارد دورهٔ بعدی یعنی دورهٔ جوانی شده است.

۱۱۸۳. ۳ **بررسی عبارت‌ها به‌ترتیب:** **عبارت اول** نادرست: رشد انسان از زمان تشکیل نطفه شروع می‌شود، نه از زمان تولد. وقتی اسپرم پدر، تخمک مادر را بارور می‌کند، نطفه تشکیل می‌شود.

عبارت دوم نادرست: تخمک بارور شدهٔ طبیعی دارای ۲۳ جفت کروموزوم از پدر و مادر یا جمعاً ۴۶ کروموزوم است.

عبارت سوم نادرست: منظور از رشد درک اخلاقی همان انجام عمل اخلاقی است، هرچند ممکن است دلیل انجام عمل اخلاقی متفاوت باشد. بنابراین نمی‌توانیم بگوییم کودکی که به‌خاطر دیگران کار اخلاقی را انجام داده، از رشد درک اخلاقی برخوردار نیست.

عبارت چهارم نادرست: بازی‌های گروهی و قاعده‌مند مربوط به سنین دبستان یا کودکی دوم است. در سنین اولیهٔ کودکی، بازی‌های موازی دیده می‌شود، نه گروهی.

۱۱۸۴. ۳ ترتیب مهارت‌ها: بالا نگه داشتن چانه و سینه ـ غلت زدن ـ نشستن با کمک ـ نشستن مستقل ـ ایستادن با کمک ـ بلند شدن از وضعیت نشسته ـ ایستادن مستقل ـ راه رفتن مستقل.

۱۱۸۵. ۱ اگر شیشهٔ شیر کودک ۶ ماهه‌ای را جلوی چشمانش پشت سرمان پنهان کنیم، در این حالت کودک برای برداشتن شیشهٔ شیر خود تلاشی نمی‌کند. این موضوع به رشد شناختی کودک مربوط می‌شود. چون کودک هنوز به این توانایی شناختی نرسیده که اشیا، اگرچه دیده نشوند ولی همچنان وجود دارند و می‌توان دنبالشان گشت و آن‌ها را پیدا کرد.

۱۱۸۶. ۴ دوران کودکی اول مساوی ۲ تا ۷ سالگی و دورهٔ پیش از دبستان است. کودکان قبل از دبستان، به‌دلیل پردازش ادراکی، هدایای بزرگ کم‌ارزش را بر هدایای کوچک پرارزش ترجیح می‌دهند.

بررسی سایر گزینه‌ها: ۱ دلیل انجام عمل اخلاقی در سنین مختلف متفاوت است: مثلاً ممکن است یک کودک ۶ ساله (که در کودکی اول قرار دارد) کاری را اخلاقی بداند که دوستش را خوشحال می‌کند، در حالی که وقتی بزرگ می‌شود کار اخلاقی را به‌دلیل درستی آن انجام می‌دهد، نه صرفاً برای خوشحال کردن دوستش. بنابراین انجام کار اخلاقی به‌خاطر درست بودن آن، مربوط به کودکی دوم است و در کودکی اول دلیل انجام کار، عوامل بیرونی است. ۲ طبق فرمایش پیامبر اکرم (ص)، در هفت سال دوم کم‌کم باید زشتی‌ها و زیبایی‌ها را به کودک فهماند و در تأدیبش کوشش کرد و او را به ارزش‌ها و دوری از زشتی‌ها رهنمون ساخت. هفت سال دوم معادل کودکی دوم است. ۳ کودکان در سنین دبستان (کودکی دوم)، به بازی‌های گروهی و قاعده‌مند می‌پردازند و علاقهٔ خاصی به بازی با هم‌جنسان خود دارند. در کودکی اول بیشتر بازی‌های موازی دیده می‌شود.

۱۱۸۷. ۴ رشد هیجانی در دورهٔ کودکی معطوف به سه هیجان سادهٔ ترس، خشم و محبت است. با توجه به رشد آگاهی کودکان از هیجان‌های مختلف و واکنش اطرافیان سه هیجان فوق به هیجان‌های مرکب دیگر همچون احساس پشیمانی، سپاسگزاری و ترحم تعمیم می‌یابد. این کودک چون دو سال دارد، فقط هیجانات ساده در او دیده می‌شود.

گزینه‌های «۱»، «۲» و «۳» به‌ترتیب هیجان ترس، محبت و خشم را نشان می‌دهد ولی در گزینهٔ چهارم هیجان ترحم مطرح شده که هنوز در کودک ۲ ساله شکل نگرفته پس احتمال بروز آن در این کودک بسیار کم است.

۱۱۸۸. ۲ وزن نوزاد پس از گذشت ۶ ماه از تولد دو برابر و پس از پایان سال اول ۳ برابر می‌شود. بنابراین کودکی که با وزن ۳ کیلو به دنیا آمده و اکنون وزنش سه برابر شده، احتمالاً حدود ۱ سال دارد و حدود ۴ ماه قبل ترس از غریبه را بروز داده است و اکنون این ترس با شدت کمتری همچنان وجود دارد.

بررسی سایر گزینه‌ها: ۱ مربوط به ۲ تا ۳ ماهگی است. ۳ مربوط به سنین ۵ ـ ۴ سالگی است. ۴ مربوط به سنین بالای یک یا دو سال است، چون کودکان در ابتدا قادر به انجام حرکات ظریف نیستند.

۱۱۸۹. ۴ یکی از ویژگی‌های رشد در دورهٔ نوجوانی، ناگهانی بودن آن است؛ یعنی اندازهٔ بدن به سرعت افزایش می‌یابد و تناسب بدن به سرعت تغییر می‌کند. این تغییرات در اغلب اجزای بدن دیده می‌شود.

بررسی سایر گزینه‌ها: ۱ رشد دستگاه تولیدمثل تغییر اساسی دورهٔ نوجوانی است و به ویژگی‌های جنسی اولیه مربوط است نه ثانویه، زیرا ویژگی‌های جنسی ثانویه تغییراتی هستند که در تولیدمثل نقش ندارند. ۲ منظور از بلوغ جنسی، مرحله‌ای است که در آن رسش جنسی رخ می‌دهد. منظور از رسش جنسی وقوع تغییرات مربوط به جنس (تغییرات اولیه و ثانویه) است. احساس توانمندی زیاد در اثر رشد اندام‌های داخلی و افزایش حجم خون اتفاق می‌افتد و ویژگی خاص بلوغ نیست. ۳ وزن و قد نوجوان افزایش می‌یابد. در حدود یک سال پس از افزایش قد و وزن، ماهیچه‌ها رشد بیشتری می‌کنند.

۱۱۹۰. ۳ یکی از تفاوت‌های مهم دورهٔ نوجوانی با دورهٔ کودکی این است که نوجوانان به دنبال چگونگی تقویت حافظهٔ خود هستند؛ به عبارت دیگر می‌خواهند چگونگی به حافظه سپردن اطلاعات را فرا بگیرند. به این نوع مهارت‌آموزی «فراحافظه» می‌گویند. این تلاش در دورهٔ کودکی وجود ندارد.

بررسی سایر گزینه‌ها: ۱ مربوط به ظرفیت‌سازی حافظه است. ۲ مربوط به بهتر شدن مراحل حافظه نسبت به دورهٔ کودکی است. ۴ مربوط به توجه گزینشی است.

۱۱۹۱. ۱ **بررسی عبارت‌ها به‌ترتیب:** **عبارت اول** نادرست: نوجوانان در تصمیم‌گیری‌های روزمره مشکل دارند ولی تمایل ندارند دیگران برای آن‌ها تصمیم‌گیری کنند. لذا توصیه می‌شود که به‌جای آن‌ها تصمیم‌گیری نکنید و فقط الگوی خوبی برای تصمیم‌گیری کارآمد ارائه کنید.

عبارت دوم درست: یکی از پیامدهای تغییرات شناختی نوجوانان، آرمان‌گرایی و عیب‌جویی است؛ یعنی آن‌ها نمی‌توانند بپذیرند که جوامع و افراد آمیزه‌ای از محاسن و معایب هستند. مثلاً پذیرش این موضوع که افراد مورد علاقهٔ آن‌ها می‌توانند در عین محبوب بودن، کارهایی انجام دهند که باعث خشم آن‌ها شوند، برایشان دشوار است.

عبارت سوم نادرست: بی‌ثباتی هیجانی (تغییر سریع حالات هیجانی)، در نوجوانی ناشی از تغییرات هورمونی و فیزیولوژیکی است، نه تغییرات شناختی.

عبارت چهارم درست: رشد سریع شناختی در نوجوانی و جوانی باعث می‌شود فرد بهتر دربارهٔ مسائل اخلاقی، ارزشی و دینی قضاوت کند و واکنش دقیق‌تری نشان دهد. همچنین در اثر تغییرات رشد اجتماعی، زمینهٔ رشد ارزش‌های اخلاقی در نوجوانی افزایش می‌یابد.

۱۱۹۲. ۲ یک نوجوان باید به خود بگوید چه خصوصیات اخلاقی، ارزشی و دینی دارد؛ مثلاً یک نوجوان ممکن است در خلوت به خود بگوید «من آدمی دیندار و انسان‌دوست هستم» یا «من فردی صادق و مهربان هستم» یا «من فقط به مصالح خودم اهمیت می‌دهم و مسائل دیگران به من مربوط نیست»، جملات بالا به رشد **درک اخلاقی** مربوط می‌شود. نحوهٔ پاسخ نوجوانان به این موضوعات **بر نوع تصمیم‌گیری** در رفتار او تأثیر می‌گذارد.

روی مود آزمون باش!

آزمود MOOD

روان‌شناسی

آزمون‌های مرحله‌ای

۳۵ آزمون

- **۱۵ آزمون تدریجی** (کتاب واقعاً جامع)
- **۲۰ آزمون تجمیعی** (کتاب آزمود)
- به‌همراه پاسخ‌برگ‌های خام و امکان دریافت کارنامه و رتبه در سوپر اپلیکیشن مهروماه
- پاسخنامهٔ فوق تشریحی ویدئویی سؤالات منتخب
- دارای دستیار آموزشی هوش مصنوعی

هومان
مرکز تخصصی علوم انسانی

مهروماه

9786003176096

قیمت بستهٔ کامل

+ هدیهٔ ویژه
پوستر برگ‌برنده

مقدمه

سلام دوست من! برای اینکه بتونی بهترین استفاده رو از آزمون‌های کتاب‌های واقعاً جامع انسانی مهروماه داشته باشی، باید ساختار آزمون‌های این کتاب رو بدونی! در کتاب‌های واقعاً جامع انسانی مهروماه، دو نوع آزمون برای سنجش و تثبیت یادگیریت طراحی شده؛ آزمون‌های تدریجی توی کتاب واقعاً جامع و ۲۰مرحله آزمون تجمیعی کتاب «آزمـــود».

■ **آزمون‌های تدریجی (درسی ـ فصلی) (داخل کتاب جامع):**

آزمون‌های تدریجی داخل کتاب واقعاً جامع، برای سنجش میزان یادگیری تو پس از مطالعهٔ هر درس یا فصل طراحی شده. پیشنهاد ما اینه که بعد از مطالعه و حل تست‌های هر درس، به این آزمون‌ها مراجعه کنی و اون‌ها رو به‌عنوان یک ابزار آموزشی و ارزیابی شخصی خودت در نظر بگیری! حتی در مراحل ابتدایی می‌تونی این آزمون‌ها رو بدون در نظر گرفتن زمان، پاسخ بدی و بیشتر با نگاه آموزشی، میزان یادگیری و نقاط ضعف خودت رو بررسی کنی.

■ **نحوهٔ استفاده از پاسخ‌برگ الکترونیکی برای آزمون‌های تدریجی داخل کتاب واقعاً جامع:**

برای بررسی عملکردت در آزمون‌های تدریجی باید بری داخل سوپراپلیکیشن مهروماه و از پاسخ‌برگ‌های الکترونیکی استفاده کنی. تازه می‌تونی برای هر آزمون زمان مشخص کنی تا فضای آزمون رو کامل برای خودت شبیه‌سازی کنی. پس از اتمام آزمون می‌تونی با بررسی سؤال‌های غلط و نزدهٔ خودت، عملکردت رو تحلیل کنی!

■ **آزمون‌های تجمیعی مشابه کنکورهای آزمایشی (کتاب آزمـــود):**

بعد از اینکه مباحث بیشتری رو مطالعه کردی و به تسلط نسبی رسیدی، نوبت به آزمون‌های تجمیعی و برنامه‌محور «کتاب آزمـــود» میرسه. این آزمون‌ها مطابق با پیشروی اساتید مختلف و همچنین بودجه‌بندی آزمون‌های آزمایشی طراحی شده تا تو بتونی شرایط واقعی آزمون رو تجربه کنی و آمادگی بیشتری کسب کنی.

■ **نحوهٔ شرکت در آزمون‌های آزمـــود و دریافت کارنامه:**

خبر خوب این که می‌تونی توی آزمون‌های آزمـــود خودت رو با بقیهٔ داوطلبان و رقبات بسنجی و کارنامه دریافت کنی! برای این کار یک جدول زمان‌بندی شرکت در آزمون به تو پیشنهاد دادیم. در جدول صفحهٔ قبل، بهترین زمان‌های پیشنهادی برای برگزاری این ۲۰ مرحله آزمون مشخص شده تا بتونی مطابق یک مسیر منظم و هدفمند پیش بری و آمادگی خودت رو مرحله‌به‌مرحله افزایش بدی!
پیشنهاد ما اینه که آزمون‌های آزمـــود رو در شرایطی مشابه آزمون سراسری و در زمان‌های مشخص‌شده برگزار کنی تا علاوه بر سنجش علمی، مهارت مدیریت زمان و کنترل شرایط آزمون رو هم یاد بگیری! برای شرکت در آزمون و دریافت کارنامه باید بعد از تکمیل پاسخ‌برگ‌های خام، اون‌ها رو طبق زمان‌های مشخص‌شده در جدول صفحهٔ قبل بارگذاری کنی تا کارنامهٔ تحلیلی و دقیق شامل درصدها، رتبه و تحلیل عملکرد خودت رو دریافت کنی. در ضمن بعد از انجام آزمون در زمان‌های مشخص‌شده، فایل پاسخ تشریحی آزمون و حل تصویری سؤال‌های منتخب در اپلیکیشن مهروماه در اختیارت قرار داده میشه.

■ **دو نکتهٔ اساسی:**

نکتهٔ ۱: اگه در زمان مشخص‌شده شرایط شرکت در آزمون رو نداشتی یا می‌خواستی زودتر آزمون بدی، می‌تونی از کلیدی که در انتهای کتاب آزمـــود هست، استفاده کنی و خودت درصد خودت رو حساب کنی، اما توی این شرایط ما نمی‌تونیم به تو کارنامه بدیم 😊 !
نکتهٔ ۲: اگه می‌خواهی در زمان‌بندی مشخص‌شده و در رقابت با بقیهٔ داوطلبان توی آزمون‌های آزمـــود شرکت کنی، لطفاً لطفاً کلید انتها رو نگاه نکن و یادت باشه که «باوجدان‌ها تقلب نمی‌کنند!»
امیدواریم آزمون‌های کتاب واقعاً جامع، تو رو قدم‌به‌قدم به کسب بهترین نتیجه در کنکور سراسری نزدیک کنه.

۱ آزمون مرحلهٔ اول

درس ۱

۱- ویژگی‌های روش علمی مرتبط با سناریوی (الف) و سناریوی (ب)، به‌ترتیب کدام‌اند؟

الف: دو دانش‌آموز در مورد «باهوش‌ترین دانش‌آموز کلاس» با هم بحث می‌کنند. نفر اول معتقد است: دانش‌آموزی که در مسابقهٔ نقاشی خلاقانه رتبهٔ اول را کسب کرده، باهوش‌ترین است؛ چون خلاقیت را نشانهٔ هوش می‌داند. نفر دوم تأکید می‌کند که باهوش‌ترین فرد، کسی است که بالاترین معدل درسی را دارد؛ بنابراین، هرکدام براساس معیار خودشان، دانش‌آموز متفاوتی را به‌عنوان باهوش‌ترین فرد معرفی می‌کنند و در نتیجه به معیار یکسانی نمی‌رسند.

ب: دانش‌آموزی ادعا می‌کند روشی کشف کرده که با انجام آن، مطالب درسی را بسیار سریع‌تر حفظ می‌کند. او می‌گوید هر شب قبل از مطالعه، یک لیوان بزرگ آب‌هویج می‌نوشد و فردا صبح بدون فراموشی مطالب را به خاطر می‌آورد. اما چند نفر از دوستانش همین کار را انجام دادند و تأثیری در حافظه‌شان ندیدند. مربی به او گوشزد می‌کند که تا زمانی که دیگران هم نتوانند همین نتایج را به‌دست آورند، نمی‌توان به‌طور علمی حرفش را پذیرفت.

۱) تعریف عملیاتی - تکرارپذیری
۲) تکرارپذیری - تعریف عملیاتی
۳) تعریف عملیاتی - تعریف عملیاتی
۴) تکرارپذیری - تکرارپذیری

۲- به‌ترتیب، در هر کدام از تحقیقات زیر، از کدام روش‌های جمع‌آوری اطلاعات روان‌شناسی، استفاده شده است؟

الف: یک محقق برای بررسی بزهکاری در بین کودکان و نوجوانان، مدتی را به‌عنوان مربی در مرکز کانون اصلاح و تربیت کار می‌کند. او در طول روز ۱۰ الی ۱۲ ساعت با آن‌ها زندگی کرده و مهارت‌هایی از قبیل نجاری و آشپزی را به افراد این کانون آموزش می‌دهد. همچنین در طی روز با چند نفر از آن‌ها صحبت می‌کند و سؤالاتی را دربارهٔ زندگی روزمره و مشکلاتشان می‌پرسد و از پاسخشان؛ سؤالات جدیدی را مطرح می‌نماید.

ب: یک محقق جهت بررسی اختلالات خواب، با اطلاع قبلی از یک فرد می‌خواهد که اجازه دهد دوربینی در اتاق خواب او نصب شود تا بتواند رفتارهای خوابش را در طول شبانه‌روز بررسی کند. همچنین از او درخواست می‌نماید که یک دستگاه خیلی کوچک روی بازوی خود ببندد تا فعالیت سیستم مغزی و بدنی او را ثبت کند.

۱) مشاهده و مصاحبه - مشاهده و آزمون
۲) مصاحبه و پرسش‌نامه - مشاهده و روش مبتنی بر علم اعصاب
۳) آزمون و پرسش‌نامه - مصاحبه و مشاهده
۴) مشاهده و مصاحبه - مشاهده و روش مبتنی بر علم اعصاب

۳- به‌ترتیب هریک از عبارت‌های زیر، به کدام مفهوم، اشاره دارد؟

- رعایت مسئله‌های اخلاقی و ارزشی و تأثیر آن بر تفسیر و تحقیق، از مشکلات علوم انسانی است.
- یافته‌های علمی افراد براساس نظرات شخصی آن‌ها نیست.
- اینکه برای تعریف پیشرفت تحصیلی دانش‌آموز در طی سال، از تراز آزمون آزمایشی استفاده شود.
- ویژگی‌های شخصیتی و پیشرفت تحصیلی این مفهوم به‌شمار می‌روند.
- خلاقیت، نمره‌ای است که از آزمون خلاقیت تورنس به‌دست می‌آید.

۱) تکرارپذیری - تکرارپذیری - عملیاتی کردن - متغیر - عملیاتی کردن
۲) عملیاتی کردن - متغیر - تکرارپذیری - متغیر - عملیاتی کردن
۳) عملیاتی کردن - عملیاتی کردن - عملیاتی کردن - متغیر - متغیر
۴) تکرارپذیری - عملیاتی کردن - متغیر - تکرارپذیری - متغیر

۴- به‌ترتیب، هریک از عبارت‌های زیر، به کدام مفهوم مرتبط است؟

- محققان ثابت کرده‌اند که بین ورزش روزانه و سلامت روانی رابطه وجود دارد.
- اگر اختلالات شخصیتی در کودکی مورد بررسی قرار نگیرد در بزرگسالی، فرد را با مشکلات زیادی درگیر خواهد کرد.
- میثم دریافت که خانواده‌اش حمایت لازم را نسبت به او دریغ کرده‌اند.
- طبقه‌بندی کتب یک کتابخانه به دسته‌های رمان، روان‌شناسی، فلسفه، دینی و غیره.

۱) فرضیه - تبیین - رفتار - پردازش ادراکی
۲) اصل - پیش‌بینی - شناخت - پردازش مفهومی
۳) اصل - تبیین - شناخت - پردازش ادراکی
۴) فرضیه - پیش‌بینی - رفتار - پردازش مفهومی

۵- به‌ترتیب، بهترین روش جمع‌آوری اطلاعات، برای هریک از عبارت‌های زیر، کدام است؟

- نظرسنجی از عدهٔ زیادی از افراد مراجعه‌کننده به یک مرکز ارائهٔ خدمات خودرو
- بررسی واکنش زوجین هنگام بحث و مشاجره در جلسه مشاوره
- سنجش میزان خلاقیت کودکان
- بررسی سوابق شغلی و تحصیلی افراد هنگام استخدام در یک اداره
- بررسی میزان آسیب به نواحی عصبی مختلف بدن بیماران مبتلا به فلج مغزی

۱) پرسش‌نامه - مشاهده - آزمون - مصاحبه - روش‌های مبتنی بر علم اعصاب

۲) مصاحبه - مشاهده - آزمون - پرسش‌نامه - روش‌های مبتنی بر علم اعصاب

۳) پرسش‌نامه - مصاحبه - پرسش‌نامه - آزمون - مشاهده

۴) مصاحبه - مصاحبه - پرسش‌نامه - مشاهده - مشاهده

۶- در متن زیر، چند پردازش ادراکی و چند پردازش مفهومی، بیان شده است؟

«پدر حسین برای خرید لوازم منزل به همسرش می‌گوید باید قیمت اجناس را نسبت به کیفیت مواد به‌کار برده شده در آن نظر گرفت. حسین نیز ابراز می‌دارد که اجناس مشکی‌رنگ برای خرید بهتر هستند. خواهر حسین می‌گوید تلویزیون‌های بزرگ، همیشه باکیفیت هستند و مادر حسین معتقد است که در نظر داشتن ضمانت‌نامه و خدمات پس از فروش اجناس از اهمیت زیادی برخوردار است.»

۱) ۴ پردازش ادراکی - صفر پردازش مفهومی

۲) ۳ پردازش ادراکی - ۱ پردازش مفهومی

۳) ۱ پردازش ادراکی - ۳ پردازش مفهومی

۴) ۲ پردازش ادراکی - ۲ پردازش مفهومی

۷- پژوهش «بررسی رابطهٔ اعتماد به نفس، سبک دلبستگی، خودپنداره یا پیشرفت تحصیلی در دانش‌آموزان پسر دبیرستانی منطقهٔ ۷ شهر تهران» دارای چند متغیر قابل اندازه‌گیری است؟

۱) سه ۲) پنج ۳) چهار ۴) شش

۸- درستی یا نادرستی هریک از عبارت‌های زیر، کدام است؟

- فرضیه پاسخی خردمندانه و نهایی به مسئله‌های علمی است که قابل تغییر نمی‌باشد.
- اگر پاسخ‌های اولیه با داده‌های تجربی هماهنگ نباشند، همچنان به‌عنوان فرضیه پذیرفته می‌شوند.
- نظریه، حاصل مجموعه‌ای منسجم از اصول و قوانین علمی دربارهٔ یک موضوع یا پدیده است.
- معتبر بودن یک پاسخ علمی به معنای واقعی و همیشگی بودن آن است و به‌عنوان یک پاسخ کاربردی پذیرفته می‌شود.

۱) درست - درست - درست - نادرست

۲) نادرست - نادرست - درست - نادرست

۳) درست - نادرست - نادرست - درست

۴) نادرست - نادرست - نادرست - درست

۹- یک روان‌شناس می‌خواهد رفتار کودکان مضطرب را در مدرسه مطالعه کند. کدام‌یک از گزینه‌های زیر، به هدف توصیف در روان‌شناسی اشاره دارد؟

۱) روان‌شناس بیان می‌دارد که کودکان مضطرب بیشتر بازی‌های انفرادی را انتخاب کرده و سعی در تعامل با کودکان غیرتهاجمی دارند.

۲) روان‌شناس به بررسی عوامل خانوادگی و تجربه‌های قبلی آن‌ها که در ابتلایشان به اضطراب مؤثر است، می‌پردازد.

۳) بر طبق گفتهٔ روان‌شناس، کودکانی که قبل از امتحان، تمرین تنفس آرام‌بخش انجام دهند، اضطراب کمتری خواهند داشت.

۴) روان‌شناس برنامه‌ای طراحی می‌کند که شامل تمرین‌های ذهن‌آگاهی و مدیریت استرس است تا اضطراب کودکان کاهش یابد.

۱۰- با توجه به متن زیر مشخص کنید کدام‌یک از عبارت‌های زیر «رفتار» و کدام یک «فرآیند ذهنی (شناخت)» هستند؟

«مریم در کتابخانه نشسته بود و قبل از شروع مطالعه، به این موضوع فکر کرد که از کدام درس شروع کند. او سپس کتاب روان‌شناسی را باز کرد و شروع به خواندن نمود. در حین مطالعه، سعی کرد مطالب جدید را با مطالب جلسهٔ قبل مقایسه کند. مریم بعد از مدتی، تصمیم گرفت برای خود خلاصه‌نویسی کند و در دفترش نکته‌ها را یادداشت نماید. درنهایت نیز از مطالعهٔ خود، راضی بود و آرامش داشت.»

الف: فکر کردن به اینکه از کدام درس شروع کند.

ب: باز کردن کتاب

ج: مقایسهٔ مطالب جدید با مطالب قبلی

د: تصمیم‌گیری برای خلاصه‌نویسی

هـ: راضی بودن و آرامش

و: یادداشت کردن نکته‌ها

۱) رفتار: (ب، و) - شناخت: (الف، ج، د، هـ)

۲) رفتار: (الف، ب، ج) - شناخت: (هـ، و، د)

۳) رفتار: (هـ، د، ب) - شناخت: (و، ج، الف)

۴) رفتار: (هـ، و، ب) - شناخت: (د، ج، الف)

۱۱- **هر کدام از عبارت‌های زیر، با کدام مفهوم در تعریف روش علمی هماهنگی دارد؟**

- **پژوهشگری برای یافتن علت بیماری، گام‌به‌گام داده جمع می‌کند و طبق برنامهٔ از پیش‌تعیین‌شده پیش می‌رود.**
- **فردی ساعت‌ها دربارهٔ دلیل تغییر رنگ ماده‌های شیمیایی فکر می‌کند و برای رسیدن به نتیجه، مسیری معین را طی می‌نماید.**
- **گروهی از دانشجویان با مشاهدهٔ پدیده‌ای ناشناخته، فرضیه‌ای برای توضیح آن می‌سازند تا ابهامش را برطرف کنند.**

۱) قاعده‌مند بودن - هدفمندی - فرآیند
۲) هدفمندی - قاعده‌مند بودن - روشن‌سازی
۳) قاعده‌مند بودن - فرآیند - روشن‌سازی
۴) فرآیند - هدفمندی - قاعده‌مند بودن

۱۲- **پژوهشگری می‌خواهد در یک مطالعهٔ دانشگاهی «اضطراب» دانشجویان را بسنجد. کدام گزینه تعریف عملیاتی نیست؟**

۱) در طول جلسهٔ امتحان، پژوهشگر تعداد دفعاتی را که ضربان قلب هر دانشجو طی پنج دقیقه از ۱۰۰ بار در دقیقه بالاتر می‌رود ثبت می‌کند و آن را شاخص اضطراب قرار می‌دهد.
۲) پژوهشگر از هر دانشجو می‌خواهد پرسشنامهٔ استاندارد «اضطراب اسپیلبرگر» را پر کند و میانگین نمرات را به‌عنوان میزان اضطراب در نظر می‌گیرد.
۳) از دانشجویان نمونهٔ بزاق گرفته می‌شود و میزان هورمون کورتیزول در آزمایشگاه سنجیده می‌شود تا سطح اضطراب براساس افزایش این هورمون مشخص شود.
۴) پژوهشگر اظهار می‌کند که اضطراب همان احساسی است که فرد هنگام موقعیت‌های نامطمئن و نگرانی‌های درونی تجربه می‌کند و آن را به‌صورت ذهنی «دل‌شوره» توصیف می‌کند.

۱۳- **کدام گزینه، مراحل شکل‌گیری سطوح شناخت را به‌ترتیب، نشان می‌دهد؟**

۱) علی در خیابان، بوی نان تازه را استشمام می‌کند؛ نگاهش به سمت نانوایی می‌رود و بوی نان را به‌عنوان نشانه باز بودن مغازه تعبیر می‌کند؛ این تجربه را در ذهن ذخیره کرده و بعداً برای تصمیم‌گیری دربارهٔ زمان خرید نان، به آن فکر می‌کند.
۲) سارا در کلاس درس ناگهان به یاد می‌آورد که فردا امتحان دارد؛ سپس صدای معلم را می‌شنود و بعد مطالب را درک می‌کند و در نهایت در مورد صدای معلم فکر می‌نماید.
۳) رضا در کتابخانه ابتدا به سؤال دشوار ریاضی فکر می‌کند؛ بعد چهرهٔ هم‌کلاسی‌اش را به یاد می‌آورد؛ سپس صدای برگه‌های کتاب را احساس می‌کند و با خود می‌گوید نباید سروصدا ایجاد کنم.
۴) نرگس هنگام پیاده‌روی در پارک ابتدا معنای صدای پرنده‌ها را به‌عنوان «نشانه بهار» تفسیر می‌کند؛ سپس صداها را می‌شنود و در آخر تصمیم می‌گیرد پرندگان را نگاه کند.

۱۴- **با توجه به متن زیر، کدام گزینه در مورد انواع پردازش، درست است؟**

«آرزو دانشجوی روان‌شناسی است و وارد نمایشگاه کتاب که می‌شود، ابتدا نگاهش به قفسه‌ای می‌افتد که روی آن کتاب‌هایی با جلد قرمز براق چیده شده‌اند و بلافاصله رنگ درخشان جلدها توجهش را جلب می‌کند، وقتی نزدیک‌تر می‌رود، عنوان یکی از کتاب‌ها را می‌خواند: «مبانی علوم شناختی»، او یادش می‌آید همین عنوان را ترم پیش در فهرست منابع درسی‌اش دیده بود. سپس به این فکر می‌افتد که شاید این کتاب برای پروژهٔ تحقیقاتی‌اش مناسب باشد و اگر بخرد، می‌تواند فصل دوم آن را برای مرور مفاهیم شناختی استفاده کند.»

۱) نگاه به رنگ براق جلدها: ادراکی - خواندن عنوان کتاب: ادراکی - یادآوری اینکه کتاب را ترم قبل دیده: مفهومی - فکر کردن به استفاده کتاب در پروژه: مفهومی
۲) نگاه به رنگ براق جلدها: مفهومی - خواندن عنوان کتاب: مفهومی - یادآوری اینکه کتاب را ترم قبل دیده: ادراکی - فکر کردن به استفاده کتاب در پروژه: مفهومی
۳) نگاه به رنگ براق جلدها: ادراکی - خواندن عنوان کتاب: مفهومی - یادآوری اینکه کتاب را ترم قبل دیده: مفهومی - فکر کردن به استفاده کتاب در پروژه: ادراکی
۴) نگاه به رنگ براق جلدها: مفهومی - خواندن عنوان کتاب: ادراکی - یادآوری اینکه کتاب را ترم قبل دیده: ادراکی - فکر کردن به استفاده کتاب در پروژه: مفهومی

۱۵- **به‌ترتیب، هریک از عبارت‌های بیان‌شده، به کدام هدف روان‌شناسی مربوط می‌شود؟**

- **برای اینکه بتوانیم از اعتیاد در سنین جوانی جلوگیری کنیم، یکی از عواملی که باید مناسب باشد، محیط خانواده است؛ بنابراین پدر و مادر باید خانه را به فضای امن برای کودکان و نوجوانان مبدل کنند تا آن‌ها خانه را مکانی مطمئن و سرشار از آرامش برای خود بدانند.**
- **منظور از اعتیاد در جوانی، سوءمصرف مواد مخدر در سنین ۳۵-۲۵ سالگی است.**
- **اگر اعتیاد در جوانی درمان نشود، در سنین بالاتر با اختلال بیشتر در عملکرد افراد مرتبط خواهد بود.**

۱) پیش‌بینی - توصیف - کنترل
۲) کنترل - تبیین - توصیف
۳) کنترل - توصیف - پیش‌بینی
۴) پیش‌بینی - تبیین - توصیف

۱۵ آزمون جامع (شبیه‌ساز کنکور)

کل کتاب

۱- **هرکدام از موارد زیر، به ترتیب به کدام عامل مؤثر بر فراموشی یا حافظه اشاره دارد؟**

- **دبیر روان‌شناسی درس‌های ۱،۲،۳،۴ را در یک جلسه جمع‌بندی کرد و همین موضوع باعث نارضایتی شدید دانش‌آموزان شد.**
- **سارا هربار که دربارهٔ مدرسه از او سؤال پرسیده می‌شود به یاد معلم روان‌شناسی خودش می‌افتد و لبخند می‌زند.**
- **سمانه و رویا ۵ سال است که با یکدیگر دوست هستند ولی سمانه نمی‌داند رویا معمولا چه رنگ لباس‌هایی را بیشتر برتن می‌کند.**
- **رضا به خوبی می‌داند که رونالدو چند سال دارد و به چه مواردی علاقه‌مند است، دوستانش می‌گویند او یک طرفدار واقعی است.**

۱) عدم رمزگردانی - گذشت زمان - عوامل عاطفی - عدم رمزگردانی
۲) تداخل اطلاعات - نشانه‌های بازیابی - عدم رمزگردانی - عوامل عاطفی
۳) عدم رمزگردانی - گذشت زمان - نشانه‌های بازیابی - عدم رمزگردانی
۴) تداخل اطلاعات - نشانه‌های بازیابی - گذشت زمان - عوامل عاطفی

۲- **کدام مورد در خصوص حل مسئله درست نیست؟**

۱) روش خرد کردن مبتنی بر احساس و نظر شخصی است.
۲) مسئلهٔ ۸ سکه را می‌توان با به روزرسانی کردن تجربهٔ گذشته حل کرد.
۳) بن‌بست، زمانی ایجاد می‌شود که حل‌کنندهٔ مسئله در زمان حاضر قادر به حل آن مسئله نباشد.
۴) اعتبار روش‌های تحلیلی با گذشت زمان متزلزل نمی‌شود.

۳- **کدام گزینه پیرامون عبارت‌های «علت بروز افسردگی در نوجوانان چیست؟»، «مریم گمان می‌کند که می‌تواند همهٔ درس‌هایش را شب امتحان مطالعه کند» و «علی در تست‌هایی که تسلط کافی ندارد از روش رد گزینه استفاده می‌کند.» درست است؟**

۱) خوب تعریف شده - روش اکتشافی - شروع از آخر
۲) خوب تعریف نشده - روش تحلیلی -کاهش تفاوت وضعیت موجود با وضعیت مطلوب
۳) خوب تعریف‌شده - روش تحلیلی - شروع از آخر
۴) خوب تعریف‌نشده - روش اکتشافی - کاهش تفاوت وضعیت موجود با وضعیت مطلوب

۴- **سبک تصمیم‌گیری در مثال‌های زیر به ترتیب کدام است؟**

- **علی پس از شنیدن خبر اخراجش از تیم فوتبال مدرسه شروع به فریاد زدن و دادوبیداد می‌کند.**
- **سارا به دلیل نداشتن اعتماد به نفس کافی برای جلوی دوربین رفتن، شروع فعالیت مجازی خودش را به هفته‌های آتی موکول می‌کند.**
- **نیلوفر به دلیل علاقه به مدل موی نامتعارف، موهای خود را آن‌گونه درست می‌کند.**
- **رضا می‌گوید به دلیل اینکه پدرش روان‌شناس موفق و باسوادی است او هم رشتهٔ انسانی را انتخاب کرده است تا روان‌شناس شود.**

۱) تکانشی - اجتنابی - احساسی - وابسته
۲) تکانشی - احساسی - وابسته - اجتنابی
۳) احساسی - احساسی - وابسته - اجتنابی
۴) احساسی - اجتنابی - احساسی - وابسته

۵- **در کدام گزینه نوع تعارض موجود در مثال‌های زیر به درستی مشخص شده است؟**

- **شیرین و پسر عمویش به یکدیگر علاقه دارند و تصمیم به ازدواج دارند البته در همین زمان ذهن شیرین به شدت درگیر برخی از اعتقادات پسرعمویش است که مورد قبول شیرین نیست.**
- **عسل به دلیل شرایط نامساعد اقتصادی تصمیم به کار کردن گرفته است به همین دلیل فرصتی برای تمرین ساز مورد علاقه‌اش ندارد.**
- **ندا مردد است با پس‌اندازش بینی‌اش را عمل کند و یا آیفون ۱۷ بخرد.**

۱) گرایش - گرایش / گرایش - اجتناب / گرایش - اجتناب
۲) گرایش - گرایش / اجتناب - اجتناب / گرایش - اجتناب
۳) گرایش - اجتناب / گرایش - اجتناب / گرایش - گرایش
۴) گرایش - اجتناب / اجتناب - اجتناب / گرایش - گرایش

۶- **کدام گزینه دربارهٔ گزارهٔ زیر درست است؟**

«افراد پرمشغله احساس شادی بیشتری را در زندگی تجربه می‌کنند.»

۱) گزارهٔ فوق پاسخ اثبات‌شده‌ای به پرسش علمی یک روان‌شناس است.
۲) این گزاره همراه چند گزارهٔ دیگر می‌تواند شکل‌دهندهٔ یک نظریهٔ جالب و جدید در روان‌شناسی باشد.
۳) معتبر بودن و پذیرفته شدن این گزاره به معنای درست و واقعی بودن آن نیست و ممکن است بعد از مدتی نقض شود.
۴) چنانچه این گزاره آزمایش شود، به اصل تبدیل می‌شود حتی اگر با اصول اساسی و بنیادین علم تجربی مطابقت نداشته باشد.

۷- **سپهر به تازگی وارد ۱۵ سالگی شده است و علاقهٔ بسیار زیادی به نقاشی دارد او دلش می‌خواهد در آینده نقاش مشهوری شود به همین منظور با جمعی از دوستان خود به کلاس نقاشی رفته و زمان زیادی را صرف یادگیری می‌کند، با توجه به عبارت بالا کدام گزینه دربارهٔ سپهر نادرست است؟**

۱) سپهر در پی رسیدن به یکی از اصلی‌ترین تکالیف نوجوانی یعنی دستیابی به هویت است که مربوط به رشد اجتماعی فرد است.

۲) اگرچه سپهر ترجیح می‌دهد بیشتر وقت خود را با دوستانش سپری کند، ولی این به معنای عدم علاقه به خانواده نیست.

۳) از آنجایی که نقاش شدن مربوط به خود ایده‌آل سپهر است، خیال‌پردازی مکرر دربارهٔ آن منجر به افزایش اشتیاق او شده و رسیدن به هدف را تسهیل می‌کند.

۴) این توانایی که سپهر می‌تواند به آیندهٔ شغلی خود فکر کند و حالات مختلفی را در نظر بگیرد، بیانگر شکل‌گیری تفکر فرضی در اوست که در دوران کودکی وجود نداشته است.

۸- **درست یا نادرست بودن عبارات زیر به‌ترتیب کدام است؟**

- **برای اینکه کودک بتواند به قوانینی مانند رعایت نوبت در صف عمل کند، باید به رشد شناختی لازم رسیده باشد.**
- **کودکی که هنگام پنهان کردن عروسکش دنبال آن نمی‌گردد، از لحاظ سنی در مرحله‌ای از رشد جسمانی قرار دارد که وزنش نسبت به هنگام تولد دو برابر شده و می‌تواند مستقل بایستد.**
- **تفاوت دوقلوهای همسان در مهارت دوچرخه‌سواری بیشتر تحت تأثیر وراثت است تا محیط.**
- **در دوران نوجوانی شروع رشد ماهیچه‌ها دیرتر از قد بوده و میزان رشد شش‌ها بیشتر از قلب است.**

۱) نادرست - درست - درست - درست
۲) درست - نادرست - درست - نادرست
۳) نادرست - درست - نادرست - نادرست
۴) درست - نادرست - نادرست - درست

۹- **هر یک از عبارات زیر به ترتیب با کدام موارد ارتباط بیشتری دارد؟**

- **پلیسی سعی می‌کند فرد سیاه‌پوستی را در جمعیتی که همگی سفیدپوست هستند شناسایی و دستگیر کند.**
- **داور یک مسابقهٔ مهم، در طول بازی با دقت به بازیکنان توجه می‌کند تا در صورت رخ دادن خطا سریعاً آن را ثبت کند.**
- **فردی که مدام نصیحت‌های تکراری دیگران را می‌شنود، دیگر به آن توجهی نمی‌کند!**
- **سگ نگهبان حین شنیدن صدای تکان خوردن درختان به شدت پارس می‌کند؛ زیرا حس می‌کند شخصی وارد حیاط خانه شده است.**

۱) ویژگی منحصر به فرد محرک - جست‌وجو - خوگیری - از دست دادن محرک هدف
۲) زیاد بودن عوامل انحرافی - گوش به زنگی - توجه متمرکز - هشدار کاذب
۳) زیاد بودن عوامل انحرافی - جست‌وجو - توجه متمرکز - از دست دادن محرک هدف
۴) ویژگی منحصر به فرد محرک - گوش به زنگی - خوگیری - هشدار کاذب

۱۰- **فردی حین قدم زدن در ساحل توجهش به شیء درخشانی که در فاصلهٔ دوری از او قرار دارد جلب می‌شود و تصور می‌کند مقداری طلا پیدا کرده، پس از نزدیک شدن به آن، متوجه می‌شود یک قوطی حلبی است که به علت قرار گرفتن در معرض نور خورشید، از دور بسیار درخشان به نظر می‌رسد! کدام عبارات زیر دربارهٔ این فرد درست هستند؟**

الف) فرد دچار خطایی مشابه با خطای پونزو و مولر- لایر شده است.
ب) نتایج خطایی که این فرد به آن دچار شده از خطای شناختی وخیم‌تر است.
ج) از آنجایی که در این پدیده، ادراک بدون احساس رخ داده می‌توان گفت فرد دچار توهم شده است.
د) در این پدیده، احساس فرد مشکل نداشته و مشکل در زمینهٔ ادراک او رخ داده است.

۱) الف - ب
۲) الف - د
۳) ب - ج
۴) الف - ج - د

۱۱- **درست یا نادرست بودن عبارات زیر به‌ترتیب کدام است؟**

- **برای به خاطر آوردن زوج واژهٔ (پزشک - دارو) صرفاً بر نشانه‌های بیرونی متکی هستیم.**
- **تعداد نشانه‌های بازیابی با سهولت بازیابی رابطهٔ مستقیم دارد.**
- **حافظهٔ کوتاه مدت علاوه بر مدت زمان ذخیره‌سازی اطلاعات، تابع میزان استفاده از آن هم هست.**
- **پرهیز از هم زمانی چند فعالیت و توجه دقیق، راهکاری برای جلوگیری از مشکلات رمزگردانی و کم‌توجهی است.**

۱) درست - درست - درست - نادرست
۲) نادرست - نادرست - نادرست - نادرست
۳) درست - نادرست - درست - درست
۴) نادرست - درست - نادرست - درست

۱۲- **کدام گزینه پیرامون متن زیر درست است؟**

«علی به دلیل عشقی که به روان‌شناسی دارد تا پاسی از شب به مطالعهٔ این رشته می‌پردازد. او معتقد است که خواستن توانستن است و در تلاش است تا روان‌شناس موفقی شود. همچنین علی دانش علمی و مهارت لازم را برای این امر در خود می‌بیند و می‌گوید موفقیت حاصل تلاش و بردباری است.»

۱) انگیزهٔ او با نیازهای فطریش مطابقت دارد - عوامل مؤثر بر نگرش او به ترتیب عبارتند از: باور، هدفمندی، ادراک کارایی و اسناد درونی، ناپایدار و قابل کنترل.

۲) منبع انگیزهٔ او در بیرون قرار دارد - عوامل مؤثر بر نگرش او به ترتیب عبارتند از: اراده، باور، ادراک کنترل و اسناد درونی، پایدار و قابل کنترل.

۳) منبع انگیزهٔ او در خود تکلیف است - عوامل مؤثر بر نگرش او به ترتیب عبارتند از: ادراک کارایی، هدفمندی، باور و اسناد بیرونی، ناپایدار و غیرقابل کنترل.

۴) عامل خارجی علی را به این کار وا داشته است - عوامل مؤثر بر نگرش او به ترتیب عبارتند از: ادراک کنترل، اراده، باور و اسناد بیرونی، پایدار و غیرقابل کنترل.

۱۳- **چند عبارت از عبارت‌های زیر نادرست است؟**

- **انگیزه و نگرش در پاسخ به چرایی رفتار مطرح می‌شود.**
- **فرد دارای اختلال روانی شدید که می‌داند باید دارو بخورد اما نمی‌خورد و می‌گوید بدون دارو هم بهبودی حاصل می‌شود، به تغییر رفتار برای رفع ناهماهنگی شناختی خود پرداخته است.**
- **تابع اصل هماهنگی شناختی بودن نگرش‌ها یعنی عدم مقاومت در برابر تغییر.**
- **اغلب افراد در شکست، دیگران را مقصر می‌دانند و در موفقیت خود را عامل پیروزی می‌پندارند.**
- **درماندگی آموخته‌شده معمولاً با عدم ادراک کنترل همراه است.**

۱) سه مورد ۲) چهار مورد ۳) دو مورد ۴) یک مورد

۱۴- **کدام گزینه پیرامون متن زیر درست است؟**

«محققی ابراز می‌دارد که برخی پژوهش‌ها نشان داده‌اند که تنفر و کینه نسبت به دیگران موجب ایجاد توده‌های سرطانی در بدن بیماران می‌شود. به این منظور روان‌شناسان سلامت در جلسهٔ درمان بیماران بهتر است در مورد سابقهٔ کدورت شخصی آن‌ها به خصوص با نزدیکانش سؤال بپرسند. همچنین این محقق پیشنهاد می‌دهد که داشتن دوستان امن و استفاده از مراقبه‌های روزانه در کاهش خطرات فشار روانی مؤثر است.»

۱) فرضیهٔ بیان شده است - متغیر روان‌شناختی، عامل است - پرسش‌نامه - یک روش مقابلهٔ سازگارانه و یک روش مقابلهٔ ناسازگارانه پیشنهاد شده است.

۲) نظریه ارائه شده است - متغیر روان‌شناختی، پیامد است - آزمون - دو روش مقابلهٔ سازگارانهٔ کوتاه‌مدت پیشنهاد شده است.

۳) نظریه ارائه شده است - متغیر روان‌شناختی، پیامد است - مشاهده - دو روش مقابلهٔ ناسازگارانه پیشنهاد شده است.

۴) اصل بیان شده است - متغیر روان‌شناختی، عامل است - مصاحبه - دو روش مقابلهٔ سازگارانهٔ بلندمدت پیشنهاد شده است.

۱۵- **در کدام گزینهٔ زیر به ترتیب علائم هیجانی، رفتاری و شناختی فشار روانی ذکر شده است؟**

۱) دلهره - تقلب کردن - تردید در انتخاب راه‌حل مسئله ۲) دل‌درد - تصمیم‌گیری ضعیف - نگرانی

۳) ادراک مختل - دلشوره - اجتناب ۴) ترس - سردرد - حس پشیمانی

پاسخ‌برگ آزمود روان‌شناسی

با پر کردن این پاسخ‌برگ و ارسال تصویر آن در سوپر اپلیکیشن مهروماه در تاریخ‌های مشخص شده برای هر آزمون (مطابق فهرست کتاب)، کارنامه و رتبهٔ خود را دریافت نمایید.

زمان پیشنهادی هر آزمون ۱۳ دقیقه

غلط: ⊗ ◐ ◒ ⊙ ⊘

صحیح: ●

پاسخ سوالات باید با مداد مشکی نرم و پررنگ در محل مربوطه مطابق نمونه صحیح علامت‌گذاری شود.

آزمون شماره ۱

	۱	۲	۳	۴
۱	○	○	○	○
۲	○	○	○	○
۳	○	○	○	○
۴	○	○	○	○
۵	○	○	○	○
۶	○	○	○	○
۷	○	○	○	○
۸	○	○	○	○
۹	○	○	○	○
۱۰	○	○	○	○
۱۱	○	○	○	○
۱۲	○	○	○	○
۱۳	○	○	○	○
۱۴	○	○	○	○
۱۵	○	○	○	○
۱۶	○	○	○	○
۱۷	○	○	○	○
۱۸	○	○	○	○
۱۹	○	○	○	○
۲۰	○	○	○	○

آزمون شماره ۲

	۱	۲	۳	۴
۱	○	○	○	○
۲	○	○	○	○
۳	○	○	○	○
۴	○	○	○	○
۵	○	○	○	○
۶	○	○	○	○
۷	○	○	○	○
۸	○	○	○	○
۹	○	○	○	○
۱۰	○	○	○	○
۱۱	○	○	○	○
۱۲	○	○	○	○
۱۳	○	○	○	○
۱۴	○	○	○	○
۱۵	○	○	○	○
۱۶	○	○	○	○
۱۷	○	○	○	○
۱۸	○	○	○	○
۱۹	○	○	○	○
۲۰	○	○	○	○

آزمون شماره ۳

	۱	۲	۳	۴
۱	○	○	○	○
۲	○	○	○	○
۳	○	○	○	○
۴	○	○	○	○
۵	○	○	○	○
۶	○	○	○	○
۷	○	○	○	○
۸	○	○	○	○
۹	○	○	○	○
۱۰	○	○	○	○
۱۱	○	○	○	○
۱۲	○	○	○	○
۱۳	○	○	○	○
۱۴	○	○	○	○
۱۵	○	○	○	○
۱۶	○	○	○	○
۱۷	○	○	○	○
۱۸	○	○	○	○
۱۹	○	○	○	○
۲۰	○	○	○	○

آزمون شماره ۴

	۱	۲	۳	۴
۱	○	○	○	○
۲	○	○	○	○
۳	○	○	○	○
۴	○	○	○	○
۵	○	○	○	○
۶	○	○	○	○
۷	○	○	○	○
۸	○	○	○	○
۹	○	○	○	○
۱۰	○	○	○	○
۱۱	○	○	○	○
۱۲	○	○	○	○
۱۳	○	○	○	○
۱۴	○	○	○	○
۱۵	○	○	○	○
۱۶	○	○	○	○
۱۷	○	○	○	○
۱۸	○	○	○	○
۱۹	○	○	○	○
۲۰	○	○	○	○

آزمون شماره ۵

	۱	۲	۳	۴
۱	○	○	○	○
۲	○	○	○	○
۳	○	○	○	○
۴	○	○	○	○
۵	○	○	○	○
۶	○	○	○	○
۷	○	○	○	○
۸	○	○	○	○
۹	○	○	○	○
۱۰	○	○	○	○
۱۱	○	○	○	○
۱۲	○	○	○	○
۱۳	○	○	○	○
۱۴	○	○	○	○
۱۵	○	○	○	○
۱۶	○	○	○	○
۱۷	○	○	○	○
۱۸	○	○	○	○
۱۹	○	○	○	○
۲۰	○	○	○	○

آزمون شماره ۶

	۱	۲	۳	۴
۱	○	○	○	○
۲	○	○	○	○
۳	○	○	○	○
۴	○	○	○	○
۵	○	○	○	○
۶	○	○	○	○
۷	○	○	○	○
۸	○	○	○	○
۹	○	○	○	○
۱۰	○	○	○	○
۱۱	○	○	○	○
۱۲	○	○	○	○
۱۳	○	○	○	○
۱۴	○	○	○	○
۱۵	○	○	○	○
۱۶	○	○	○	○
۱۷	○	○	○	○
۱۸	○	○	○	○
۱۹	○	○	○	○
۲۰	○	○	○	○

آزمون شماره ۷

	۱	۲	۳	۴
۱	○	○	○	○
۲	○	○	○	○
۳	○	○	○	○
۴	○	○	○	○
۵	○	○	○	○
۶	○	○	○	○
۷	○	○	○	○
۸	○	○	○	○
۹	○	○	○	○
۱۰	○	○	○	○
۱۱	○	○	○	○
۱۲	○	○	○	○
۱۳	○	○	○	○
۱۴	○	○	○	○
۱۵	○	○	○	○
۱۶	○	○	○	○
۱۷	○	○	○	○
۱۸	○	○	○	○
۱۹	○	○	○	○
۲۰	○	○	○	○

آزمون شماره ۸

	۱	۲	۳	۴
۱	○	○	○	○
۲	○	○	○	○
۳	○	○	○	○
۴	○	○	○	○
۵	○	○	○	○
۶	○	○	○	○
۷	○	○	○	○
۸	○	○	○	○
۹	○	○	○	○
۱۰	○	○	○	○
۱۱	○	○	○	○
۱۲	○	○	○	○
۱۳	○	○	○	○
۱۴	○	○	○	○
۱۵	○	○	○	○
۱۶	○	○	○	○
۱۷	○	○	○	○
۱۸	○	○	○	○
۱۹	○	○	○	○
۲۰	○	○	○	○

آزمون شماره ۹

	۱	۲	۳	۴
۱	○	○	○	○
۲	○	○	○	○
۳	○	○	○	○
۴	○	○	○	○
۵	○	○	○	○
۶	○	○	○	○
۷	○	○	○	○
۸	○	○	○	○
۹	○	○	○	○
۱۰	○	○	○	○
۱۱	○	○	○	○
۱۲	○	○	○	○
۱۳	○	○	○	○
۱۴	○	○	○	○
۱۵	○	○	○	○
۱۶	○	○	○	○
۱۷	○	○	○	○
۱۸	○	○	○	○
۱۹	○	○	○	○
۲۰	○	○	○	○

آزمون شماره ۱۰

	۱	۲	۳	۴
۱	○	○	○	○
۲	○	○	○	○
۳	○	○	○	○
۴	○	○	○	○
۵	○	○	○	○
۶	○	○	○	○
۷	○	○	○	○
۸	○	○	○	○
۹	○	○	○	○
۱۰	○	○	○	○
۱۱	○	○	○	○
۱۲	○	○	○	○
۱۳	○	○	○	○
۱۴	○	○	○	○
۱۵	○	○	○	○
۱۶	○	○	○	○
۱۷	○	○	○	○
۱۸	○	○	○	○
۱۹	○	○	○	○
۲۰	○	○	○	○

دقت کنید در تصویربرداری‌ها از هر مرحله آزمون باید از کل صفحهٔ پاسخ‌برگ عکس بگیرید، به‌طوری‌که هر چهار علامت موجود در کادر پاسخ‌برگ مشخص باشد.

پوستر برگ برندهٔ روان‌شناسی

هومان
مرکز تخصصی علوم انسانی
مهروماه

پرتکرارترین نکات کنکوری

درس اول: روان‌شناسی، تعریف و روش مورد مطالعه

روش‌های کسب معرفت و آگاهی

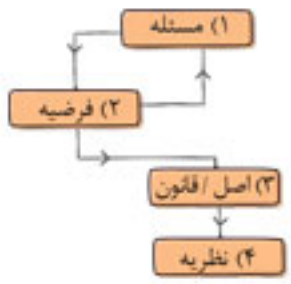
- استناد به آیات الهی و سخن و عمل بزرگان دین
- روش‌های شهودی و دریافت درونی (شخصی و غیرقابل تعمیم)
- استدلال‌های منطقی و دلایل فلسفی (عقل)
- روش‌های تجربی (قابل تعمیم و تکرار)
  - مبتنی بر روش‌های دقیق و قابل اندازه‌گیری و قابل اجرا در حیطهٔ امور محسوس
  - دارای دو رکن مشاهده و تجربه
  - روش مورد استفادهٔ روان‌شناسان

نکته

۱. هریک از منابع چهارگانهٔ آگاهی و معرفت، روش‌های خاص و متناسب با خود را داشته و از آن‌ها برای پاسخ به مسئلهٔ مورد نظر استفاده می‌شود.

۲. نباید این چهار منبع را مقابل یکدیگر قلمداد نمود. بلکه آن‌ها، چهار منبع مختلف برای آگاهی از جنبه‌های مختلف عالم هستی و خلقت هستند که اگرچه هریک ویژگی‌های مخصوص به خود را دارند، اما می‌توانند تکمیل کنندهٔ جنبه‌های مختلف آگاهی و معرفت باشند.

سلسله مراتب بیان علمی

- گام اول (**مسئله**): پژوهش با طرح مسئله آغاز می‌شود.
- گام دوم (**فرضیه**): دانشمندان با استفاده از ۱. دانش ۲. تجربه ۳. قوهٔ تخیل پاسخ‌های اولیه و تا حد ممکن سنجیده به مسئله می‌دهند.

نکته

مسئله و فرضیه رابطهٔ متقابل دارند. بعد از مسئله، فرضیه مطرح می‌شود و خود فرضیه ممکن است باعث طرح مسئلهٔ جدیدی بشود.

- گام سوم (**اصل**): فرضیه مورد آزمایشات مختلف قرار می‌گیرد و اگر پذیرفته شود به اصل یا قانون تبدیل می‌شود.
- گام چهارم (**نظریه**): مجموعه‌ای منسجم از اصول و قوانین علمی پذیرفته‌شده دربارهٔ یک موضوع را نظریه می‌گویند.

نکاتی در مورد فرضیه

۱. فرضیه باید حتماً به‌صورت گزاره و جملهٔ خبری باشد.

۲. فرضیه نباید دارای شک و تردید باشد و همچنین نباید یقینی باشد؛ بنابراین از قیدهای احتمالاً، قطعاً، ممکن است، شاید، یقیناً و... نباید استفاده کرد.

۳. معتبر بودن و پذیرفته شدن فرضیه لزوماً به معنای درست و واقعی بودن آن نیست و ممکن است پس از مدتی به‌دلیل ۱- آگاهی از نادرستی آزمایشات قبلی و یا ۲- تغییر در پیش فرض‌های دانشمندان کنار گذاشته شود.

از این مبحث ۹ سؤال در ۸ کنکور اخیر آمده است: (تیر ۱۴۰۰ داخل ـ تیر ۱۴۰۰ خارج ـ تیر ۱۴۰۱ داخل ـ تیر ۱۴۰۱ خارج ـ دی ۱۴۰۱ ـ تیر ۱۴۰۳ داخل ـ تیر ۱۴۰۳ خارج ـ تیر ۱۴۰۴ داخل)

هدف‌های علم روان‌شناسی

۱. **توصیف**: بیان روشن و تا حد ممکن دقیق از چیستی مفهوم و موضوع (در توصیف باید دقیق و بی‌طرف بود.)

۲. **تبیین**: بیان چرایی و علل اتفاق افتادن یک پدیده (برای یک پدیده ممکن است تبیین‌های متفاوت و در عین حال صحیحی وجود داشته باشد.)

پس از برگزیدن یک توصیف و تبیین خاص از یک پدیده تا حد زیادی می‌توان به «پیش‌بینی» و «کنترل» آن پدیده دست یافت.

۳. **پیش‌بینی**: با زمان و مکان اتفاق افتادن یک پدیده در آینده سروکار دارد.

۴. **کنترل**: به دنبال مهار پدیده است.

پیش‌بینی و کنترل پدیده‌های روان‌شناختی دشوارتر از مفاهیم تجربی (همانند فیزیک) است، چون تحت‌تأثیر عوامل متعددی هستند و تبیین‌های متفاوت دارند.

از این مبحث ۴ سؤال در کنکورهای اخیر آمده است:
(تیر ۱۴۰۰ داخل ـ تیر ۱۴۰۱ داخل ـ تیر ۱۴۰۲ داخل ـ اردیبهشت ۱۴۰۴)

روش‌های جمع‌آوری اطلاعات در روان‌شناسی

۱. **مشاهده**: در مشاهده، اطلاعات باید به شکل دقیق ثبت شوند و تا جای ممکن، از تعصب و پیش‌داوری به دور بود.

۲. **پرسش‌نامه**: اطلاعاتی که با مشاهده قابل دسترسی نباشند (اولویت با مشاهده است) از این طریق به‌دست می‌آیند. در این حالت، محقق از خود فرد دربارهٔ رفتار یا افکار خاص او می‌پرسد. پرسش‌نامه‌ها باید دقیق و معتبر باشد.

۳. **مصاحبه**: مصاحبه، گفت‌وگوی هدفمند و سازمان‌یافته است و محقق ضمن گفت‌وگو براساس پاسخ‌های دریافتی پرسش‌های بعدی خود را معلوم می‌کند و مصاحبه را هدایت می‌کند.

۴. **آزمون**: افراد عادی بیش از هر روشی با آزمون‌های روان‌شناختی مواجه شده‌اند و آزمون‌ها ابزاری برای کمّی کردن ویژگی‌های روان‌شناختی هستند.

ساخت آزمون‌ها بسیار دشوار است و فرایند پیچیده‌ای را طی می‌کند. آزمون‌ها در دفعات مختلف باید نمرهٔ یکسان یا تقریباً یکسان به ما بدهند. آزمون‌ها باید دقیقاً همان چیزی را اندازه بگیرند که برای آن ساخته شده‌اند.

۵. **روش‌های مبتنی بر علم اعصاب**: با استفاده از فنون تصویربرداری تشدید مغناطیسی (MRI)، نوار مغزی مغناطیسی (MEG) و تحریک مغناطیسی سراسر جمجمه (TMS)) به مطالعهٔ دقت مکانی و زمانی مناطق مختلف مغز هنگام انجام یک فعالیت ذهنی می‌پردازند.

از این مبحث ۲ سؤال در کنکورهای اخیر آمده است.
(تیر ۱۴۰۰ خارج ـ تیر ۱۴۰۲ خارج)

درس دوم: روان‌شناسی رشد

عوامل مؤثر بر رشد

عوامل وراثتی

- ایجادکنندهٔ صفاتی که از قبل در فرد نهفته است که برخی در بدو تولد پدیدار می‌شوند (مثل شباهت به اقوام در بدو تولد) و برخی دیگر نیازمند آمادگی خاص نهفته است که به آن رسش یا پختگی می‌گویند (مثل توانایی خواندن و نوشتن) که در زمان خاص خودش بروز می‌کند.
- دوقلوهای همسان: ویژگی‌های یکسان وراثتی دارند - هر دو از یک تخمک به‌وجود آمده‌اند - الزاماً باید هم‌جنس باشند.
- دوقلوهای ناهمسان: از دو تخمک جدا به‌وجود آمده‌اند - می‌توانند هم‌جنس یا غیر هم‌جنس باشند و الزامی در کار نیست.

عوامل محیطی

- در تغییرات رشدی مؤثر هستند.
- در بیرون از فرد قرار دارند.
- بر نحوهٔ بروز تغییرات در جنبه‌ها و مراحل مختلف رشد تاثیرگذار است.
- یادگیری از مهم‌ترین عوامل محیطی است که بر روی تغییرات رشدی تأثیر بسزایی دارد. (بسیاری از توانمندی‌های جسمانی و شناختی به‌موازات افزایش سن در کودکان از طرق مختلف به یادگیری نیاز دارد.)

ویژگی ابعاد مختلف رشد کودکی

رشد جسمانی ـ حرکتی

- وزن نوزاد بعد از شش‌ماه دو برابر و بعد از یک سال سه برابر می‌شود.
- ابتدایی‌ترین و شاخص‌ترین جنبهٔ رشد است.
- با سرعت و تغییرات زیاد همراه است.
- در ابتدا حرکات درشت (بالا رفتن از پله) و به مرور حرکات ظریف (بستن بند کفش) نمود پیدا می‌کند.